

VJEROVANJE ISPRAVNIH PRETHODNIKA I SLJEDBENIKA HADISA

Ebū Uthmān 'Ismā'īl ibn 'AbdurRahmān es-Sābūnī
(umro 449. godine hidžretske)

www.kelmetul-haqq.org

عقيدة

السلف و أصحاب الحديث

V J E R O V A N J E

ISPRAVNIH PRETHODNIKĀ

I SLJEDBENIKĀ HADĪTHA

**Ebū Uthmān 'Ismā'īl ibn 'AbdurRahmān
es-Sābūnī,**
umro 449. hidžretske godine

Plav, Sandžak
muharrem 1443. hidžretske
avgust 2021. godīne

Izdavač:
"K e l i m e t u l - H a q q"
Plav, Sandžak
www.kelimetul-haqq.org
info@kelimetul-haqq.org

Prevod *risāle* (glavnog dijela knjige) sa arapskog:
'AbdurRahmān Suljović

Pregled i korektura prijevoda:
Ebū Ahmed

Sadržaj fusnotā:
Ebū Ahmed

Lektura, obrada i prelom teksta:
Ebū Ahmed

Dizajn korice:
Ebū Ahmed

Štampa:
"K e l i m e t u l - H a q q"

V A Ž N A   N A P O M E N A !

Svako kopiranje i umnožavanje ove knjige
ili bilo kojeg njenog dijela bez odobrenja izdavača je
veoma **pohvaljeno i preporučljivo**

Rekao je Allāhov Poslanik Muhammed ﷺ :

"Najvrijedniji džihād je reći riječ istine pred nepravednim vladarem."¹

"Prvak šehidā je Hamza, a potom čovjek koji dođe nepravednom vladaru, kaže mu istinu u lice, pa ga vladar ubije."²

"Neka nikoga od vas ne spriječi strah od ljudi da kaže istinu kada je vidi ili bude njen svjedok, jer mu riječ istine neće približiti čas smrti, niti mu umanjiti nafaku."³

---

¹ hadīth bilježe Ebū Dāwūd, et-Tirmidhī i Ibnu Mādžem u svojim "Sunenima" od Ebū Se'ida el-Hudrija i Ebū Umāme el-Bahilija.

² hadīth bilježi el-Hākim od Džābir ibn 'Abdullāha.

³ hadīth bilježi imām Ahmed u svome "Musnedu" od Ebū Se'ida el-Hudrija.

S A D R Ž A J

Uvod.....	7
Vjerovanje <i>Ashābul-hadītha</i>	9
Njihov govor o Svojstvima.....	13
Qur'ān je Allāhov Govor i Objava i nije stvoren.....	14
Uzdizanje Allāha iznad Njegovog 'Arša.....	22
Njihovo vjerovanje u Silazak Gospodara i Njegov Dolazak.....	28
Viđenje Allāha od strane vjernikā na onom svijetu.....	44
Proživljenje poslije smrti i zauzimanje.....	54
<i>El-Hawd</i> i <i>el-Kewther</i> i ulazak u <i>džennet</i> i Vatru.....	57
Vjernici će vidjeti svog Gospodara na <i>ākhiretu</i>	58
Vjerovanje u <i>džennet</i> i <i>džehennem</i> i to da su oni stvoreni.....	59
<i>Īmān</i> je govor i djelo, povećava se i smanjuje.....	60
Ne <i>tekfīrī</i> se niko od muslimanā ni zbog kojeg grijeha.....	70
Propis o onome ko namjerno ostavi <i>namāz</i>	73
Stvaranje djelā robovā.....	75
Dobro i зло.....	77

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - *imām es-Sābūnī*

Kraj robovā je nepoznat.....	81
Oni koji su obradovani <i>džennetom</i>	82
Najodabraniji <i>ashābi</i>	84
<i>Namāz</i> za pravednim i za ravratnikom.....	90
Ostavljanje onoga što je bilo među <i>ashābima</i>	91
Ne ulazimo u <i>džennet</i> djelima.....	92
Svako stvorene je imao svoj smrtni čas.....	93
Šejtānska došaptavanja.....	94
<i>Sihr</i> i <i>sāhiri</i>	95
Ādābi učenjakā hadītha.....	96
Obilježja sljedbenikā novotarije.....	98
Obilježja sljedbenikā sunneta.....	105
Dosadašnja izdanja "Kelimetul-Haqq".....	123

عقيدة السلف و أصحاب الحديث

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i slijedbenikā hadītha

imām Ebū Uthmān ‘Ismā’īl ibn ‘AbdurRahmān es-Sābūnī,
umro 449. hidžretske godine

U ime Allāha, Milostivog, Samilosnog

Hvala Allāhu Gospodaru svjetova, lijep završetak pripada bogobojsnima i neka je mir i spas na našeg vjerovjesnika Muhammeda, na njegovu porodicu i na sve njegove *ashābe*. A zatim:

Kada sam stigao do taberistānskog Āmūda i zemlje Džejlāna, na svom putu ka Svetoj Allāhovoju Kući i želeći posjetiti džāmiju i *qabur* Njegovog vjerovjesnika Muhammeda (neka je Allāhov mir i spas na njega, njegovu porodicu i plemenite drugove), zatražila su od mene moja braća u vjeri da za njih sakupim poglavljia o osnovama vjere, ono čega su se pridržavali oni koji su prethodili od *imāmā* vjere i učenjakā muslimanā i *selefus-sāliha* (ispravnih prethodnikā),⁴ ono čemu su upućivali i ljude pozivali u svakom vremenu, a odvraćali od onoga što se tome suprostavljalo i što je bilo kontradiktorno skupini muslimanā, iskrenih i bogobojsnih,

---

⁴ Rekao je šejkh Muhammed es-Sefārīnī (umro 1188. godine hidžretske): “*Ono na što se misli izrazom ‘medhheb (pravac) selefā’ jeste ono na čemu su bili plemeniti ashābi, te oni koji su ih u dobru slijedili (tābi’īni) i oni koji su njih slijedili, kao i imāmi vjere koji su se suprotstavljali svakoj novotariji, a ne khawāridži, rāfidije, qaderije, murdžīe, džebrije, džehmije, mu’tezile, kerāmije i slični njima.*” (Iz djela “*Lewāmi’ul-Enwār el-Behijje...*” od es-Sefārīnija, 1/20)

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i slijedbenikā hadītha - *imām es-Sābūnī*

(da im napišem) ono čemu u čijem slijedeđenju su se prethodnici potpomagali i radi čega su neprijateljevali i proglašavali novotarom i nevjernikom onoga ko je vjerovao drukčije od toga, čime bi postizali za sebe i za one koje bi u to pozivali svako dobro i blagoslov, i pozivali su ka onome što donosi nagradu za njihovo vjerovanje, njihovo pridržavanje toga, upućivanje robova tome, prenošenje i pridržavanje tog vjerovanja, pa sam tražio od Allāha (klanjao *istikhāru*) i u ovom djelu utemeljio ono što je u tome lahko i sažeto, nadajući se da će se od toga okoristiti oni koji imaju razuma i vida, a Allāh ﷺ ostvaruje namjere i daje nam bereket sa uspjehom i ustrajnošću na pravom putu, uputi i istini Svojim blagoslovom i dobrotom.

Pa kažem, a od Allāha je sav uspjeh:

**Vjerovanje *Ashābul-hadītha*
(sljedbenikā hadītha)**

Ashābul-hadīth,⁵ oni koji se pridržavaju Knjige i sunneta, Allāh sačuvao njihove žive i smilovao se mrtvima od njih, potvrđuju Allāhu ﷺ jednoću, a Poslaniku ﷺ potvrđuju poslanicu i vjerovjesništvo, i poznaju svog Gospodara ﷺ po Njegovim svojstvima koja su u Njegovoj Objavi ili Mu ih svjedoči Njegov Poslanik ﷺ prema onome što je došlo od ispravnih vijesti i što su od njega prenijeli pravedni i poverljivi.

Oni Njemu ﷺ potvrđuju ono što je On Sebi potvrdio u Svojoj Knjizi i na jeziku Svojeg Poslanika ﷺ, ne zagovaraju poređenje Njegovih svojstava sa svojstvima Njegovih stvorenja, i govore: “*Doista je on Ādema stvorio sa Svoje Dvije Ruke, kako Uzvišeni o njemu kaže u Svom Govoru:*

‘O Iblīsu, šta te je spriječilo da učiniš sedždu onome koga sam sa Svoje Dvije Ruke stvorio?’⁶“.

Oni ne izvrću govor sa njegovog mjesta, da bi Dvije Ruke nosile značenje dvije blagodati ili dvije snage, kao što to izvrću *mu’tezile*⁷ i *džehmije*,⁸ Allāh ih uništio, niti ispituju

---

⁵ *Ashābul-hadīth* (sljedbenici hadītha) su oni koji se čvrsto pridržavaju Allāhove ﷺ Knjige i koji dosljedno slijede *sunnat* Njegovog Vjerovjesnika Muhammeda ﷺ. Rekao je eš-Šerhestānī: “Nazvani su *ashābul-hadīth* (sljedbenicima hadītha) zbog njihove brige i pažnje prema sakupljanju hadīthā, prenošenju khabera (vijesti), zbog utemeljivanja propisā na (šeri'atskim) tekstovima, te zbog nepribjegavanja za niti jasnim niti skrivenim qijāsom (analogijom), sve dok nalaze vijest ili predaju”. (“El-Milelu wen-Nihal”, 1/206) Tako se oni u tome razlikuju od *ehlur-re’ja* (sljedbenikā mišljenja).

⁶ *sūra* Sād, 75. ājet

⁷ *Mu’tezile*: Ova skupina je nastala kada je Wāsil ibn ‘Atā’ iznio novotariju da je griješnik na mjestu (stepenu) između dva mesta

“kako”, niti ih porede sa rukama stvorenja, kao što to porede *mušebbihe*,⁹ Allāh ih ponizio.

A doista je Allāh sačuvao *ehlus-sunnet*¹⁰ od *tahrīfa* (iskriviljivanja)¹¹ i zapitkivanja “kako” i darovao ih je

---

(stepena), tj. između *kufra* i *īmāna*, pa ga je Hasan el-Basrī izbacio sa svoga sijela, te mu se (Wāsilu) pridružio njegov bliski prijatelj ‘Amr ibn ‘Ubejd ibn Bāb. Ljudi su tada rekli da su se njih dvojica “اعْتَزَلَا i’tezelā” (povukli se, odvojili) od govora i vjerovanja *ummata* (tj. zastranili), pa su nakon toga sljedbenici niih dvojice bili prozvani “معترَّلٌ mu’tezileh”. Vremenom je ovaj naziv (“mu’tezile”) obuhvatio nekoliko sekti koje sve ujedinjuje nekoliko novotarija i nevjerničkih uvjerenja od kojih su: negiranje Svojstava Allāha, ﷺ poricanje viđenja Allāha ﷺ vidom ljudi, govor o tome da je Allāhov Govor stvoren, govor da ljudi sāmi stvaraju svoja djela i da Allāh u tome nema udjela, pa su zato nazvani i *qaderijama*, kao i vjerovanje da je griešnik na mjestu između dva mesta; niti je *mu’mīn*, niti je *kāfir*.

⁸ *Džehmije*: To su prijatelji Džehma ibn Safwāna, čija novotarija se pojavila u mjestu Tirmidh, pa je ubijen u mjestu Merw pri kraju vladavine Emewijja. Složili su se sa *mu’tezilama* u zabludema kakve su negacija Allāhovih Svojstava, poricanje viđenja Allāha i vjerovanje u stvorenost Allāhovog Govora. A na to su dodali još i: vjerovanje da je čovjek primoran u svojim djelima i da on nema snage niti volje, te vjerovanje da će džennet i džehennem nestati, tj. da nisu vječni, da je *īmān* samo spoznaja Allāha i da se *īmān* ne razlikuje (da je isti kod svih ljudi).

⁹ *Tešbīh* (poređenje) se dijeli na dvije vrste: Prva vrsta je poređenje stvorenja sa Stvoriteljem, kao što krščani porede Īsāa sa Allāhom i kao što mušrići porede svoje kipove sa Allāhom. Druga vrsta je poređenje Stvoritelja sa stvorenjima, kao što je govor *mušebbihā* da Allāh ima Ruku kao što su naše ruke, da On ima Sluh kao što je naš sluh i slično.

¹⁰ *Ehlus-Sunneh* su oni koji se pridržavaju onoga na čemu je bio Allāhov Poslanik ﷺ i njegove *khalife* nakon njega. Rekao je šejkhul-*islām* Ibn Tejmije (*Allāh mu se smilovao*), objašnjavajući put *ehlus-*

spoznajom i razumijevanjem, da bi slijedili puteve *tewhīda* i njegovog uzdizanja, a ostavili govor *ta'tīla* (negiranja)¹² i poređenja i da bi slijedili govor Allāha ﷺ:

---

sunneta: "Od puta ehlus-sunneta wel-džemā'ata je slijedeњe predajā Allāhovog Poslanika ﷺ unutrašnje i spoljašnje, i slijedeњe puta prethodnikā od muhādžirā i ensārijā i slijedeњe oporuke Allāhovog Poslanika ﷺ kada je rekao: 'Držite se mogu sunneta i sunneta pravednih upućenih khalīfā nakon mene; držite ga se i prihvativate ga se očnjacima...' I znaju da je najiskreniji govor – Allāhov govor, da je najbolja uputa – uputa Muhammeda ﷺ i daju prednost Allāhovom govoru nad govorom ljudi, i preferiraju uputu Muhammeda ﷺ nad svaciјom uputom, i zato su nazvani ehlul-kitābi wes-sunneh..." ("El-'Aqīdetul-Wāsitijje", 19. i 20. str.)

A rekao je Ibn Redžeb el-Hanbeli u komentaru spomenutog hadītha: "U ovom hadītu je Vjerovjesnik ﷺ prilikom podjela i razilaženja naredio pridržavanje njegovog sunneta i sunneta pravednih khalīfā nakon njega; a sunnet je put kojim se ide, a pridržavanje obuhvata ono na čemu je bio on i njegove pravedne khalife od vjerovanja i djela i govora, i to je potpuni sunnet..." ("Džāmi'ul-'Ulūmi wel-Hikem", 249. str.)

¹¹ Rekao je Ibnul-Qajjim (Allāh mu se smilovao): "Tahrīf (iskriviljavanje) je od dvije vrste: tahrīf izraza i tahrīf značenja. Tahrīf (iskriviljavanje) izraza je njegovo mijenjanje, ili dodavanjem, ili oduzimanjem, ili izmjenom hareketa, i to su učinile džehmijje i rāfidijje, koji su izmijenili tekstove hadīthā, ali im to nije uspjelo sa izrazima Qur'āna. A što se tiče tahrīfa (iskriviljavanja) značenja, to je ono što su učinili a onda ga nazvali te'wīlom (tumačenjem), a to je zastranjivanje značenjem od istinskog smisla i značenja i davanje izrazu značenje drugog izraza uslijed nečeg zajedničkog za oba izraza..." ("Mukhtesar es-Sawā'iqil-Murseleh", 2. tom, 147. str.)

¹² *Ta'tīl* (negiranje) je poricanje Svojstava koja se nalaze u Časnom Qur'anu i vjerodostojnom sunnetu i negiranje njih Allāhu ﷺ a neznalice nisu shvatili ništa od Allāhovih Imena i Svojstava osim ono što pristoji stvorenjima, pa su spojili *temthīl* (poistovjećivanje) i *ta'tīl* (negiranje), pa su prvo uporedili (poistovjetili) Allāhova

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - *imām es-Sābūnī*

“Njemu nije ništa slično i On je Onaj Koji sve čuje i vidi.“¹³

---

svojstva sa svojstvima stvorenja, a onda ta svojstva Allāhu zanegirali.

¹³ *sūra eš-Šūra*, 11. ājet

Njihov govor o Svojstvima

Također, sljedbenici hadītha govore o svim (Allāhovim) Svojstvima koja su spomenuta u Qur’ānu i koja su spomenuta u ispravnim predajama, od (Svojstava) Sluha i Vida, Oka i Lica, Znanja, Snage i Moći, Uzvišenosti i Veličine, Htijenja i Volje, Govora i Pričanja, Zadovoljstva i Ljutnje, Ljubavi i Mržnje, Radosti i Smjeha, i mimo toga; (oni o tome govore) bez poređenja sa svojstvima stvorenja, već o tome zastaju na onome što su o tome rekli Allāh ﷺ i Njegov Poslanik ﷺ, bez uvećavanja toga ili dodavanja na to, bez zapitkivanja “kako” i poređenja, bez izvrtanja, mijenjanja i izmjene, bez uklanjanja izraza predaje od onoga što su poznavali Arapi i bez ubacivanja u to pogrešnog tumačenja, već ostavljajući ga na vanjštini (doslovnom značenju), prepuštajući znanje o tome (kakvoću toga) Allāhu ﷺ i potvrđujući da njegovo tumačenje ne zna niko osim Allāha, kako je Allāh obavijestio da govore oni koji temeljno poznaju znanje, kada je rekao:

“Oni koji su dobro u nauku upućeni govore: ‘Mi vjerujemo u njih, sve je od Gospodara našeg.’ A samo razumom obdareni shvataju.”¹⁴

---

¹⁴ *sūra Ālu ‘Imrān, 7. ājet*

Qur'ān je Allāhov Govor i Objava i nije stvoren

Također, sljedbenici hadītha svjedoče i vjeruju da je Qur'ān Allāhov Govor, Njegova Knjiga i Obraćanje, i Njegova Objava i da nije stvoren; a ko kaže da je stvoren i vjeruje u to, takav je kod njih *kāfir*.

A Qur'ān je Allāhov Govor i Njegova Objava, on je ono sa čim se Džibrīl spustio Allāhovom Poslaniku ﷺ, (to je) Qur'ān na arapskom jeziku narodu koji zna, donosilac radosnih vjesti i opominjač, kako je rekao Uzvišeni:

“A on je zaista Objava Gospodara svjetova; donosi ga poverljivi Džibrīl na srce tvoje da budeš opominjač, na jasnom arapskom jeziku.”¹⁵

I on (Qur'ān) je ono što je Poslanik ﷺ prenio svome *ummetu*, kako je Allāh o tome obavestio u Svojim riječima:

“O Poslaniče, kazuj ono što ti se objavljuje od tvog Gospodara.”¹⁶

A ono što im je on prenio, Allāhovom naredbom, bio je govor Njega ﷺ.

I o tome kaže Allāhov Poslanik ﷺ:

“Zar me sprečavate da prenesem Govor mog Gospodara?”¹⁷

¹⁵ sūra eš-Šu'arā', 192.-195. ājet

¹⁶ sūra el-Mā'ide, 67. ājet

¹⁷ Zabilježili su ga Ebū Dāwūd (18/272, poglavje o Qur'ānu), et-Tirmidhī (5/184, poglavje 24, broj hadītha 2925 i rekao je: "Ovaj hadith je *garīb-sahīh*"), Ibn Mādže (1/73, broj 201), ed-Dārimī (2/440), imām Ahmed (3/390), el-Hākim (2/612 i ocijenio ga *sahīhom*, a sa njim se složio edh-Dhehebī), a njegov tekst kod njih je: "Prenosi se od Džābira ibn 'Abdullāha da je rekao: 'Ko će me povesti svom narodu? Jer zaista su me Qurejšije spriječile da dostavim Govor mog Gospodara'."

I on (Qur'ān) je ono što čuvaju prsa, ono što recituju jezici, što piše u *mushafima*, ono što čini (uči) učač pri recitovanju, i izgovaranje onog ko izgovara, i *hifdh* onog ko memoriše, gde god ga učio, u kojoj god prilici ga učio, ili što je pisano u knjigama sljedbenika islāma, na pločama njihovih mališanā, i mimo toga – sve je to Govor Allāha ﷺ i nije stvoren; a ko smatra da je stvoren, on je nevjernik u Allāha ﷺ.

Čuo sam *hāfidha* el-Hākima Ebū 'Abdullāha,¹⁸ Allāh mu se smilovao, da kaže: Čuo sam *imāma* Ebu Welīda Hassāna ibn Muhammeda da kaže: Čuo sam *imāma* Ebū Bekra Muhammeda ibn Ishāqa ibn Khuzejme¹⁹ da kaže: "Qur'ān je

---

¹⁸ On je Ebū 'Abdullāh Muhammed ibn 'Abdullāh ibn Muhammed ibn Hamdewejh ibn Nu'ajm ed-Dabī en-Nejsābūrī, poznat kao el-Hākim, veliki *hāfidh*, *imām* učenjakā hadītha u svome vremenu i autor mnogih vrijednih djelā. Rođen je u mjesecu *rebi'ul-ewwelu* 321. godine hidžretske. Počeo je tragati za znanjem o hadītu dok je još bio mali. Počeo sa slušanjem hadītha 330. god., sa samo devet godina starosti, i putovao je u Khurasān, 'Irāq i Hidžāz. Prenosio je od svoga oca, te od Ebūl-'Abbāsa el-Esama, od Ebūl-Welīda Hassāna ibn Muhammeda, od *hāfidha* Ebū 'Alija i mnogih drugih. Od njega su prenijeli ed-Dārequtnī, Ebū Bekr el-Bejheqī, Ebū 'Uthmān es-Sābūnī (autor ovog djela) i drugi. Bio je vrlo učen, čvrstog pamćenja, povjerljiv i pouzdan, pobožan. Napisao je mnoga djela, kaže se i da je njihov broj dostizao pet stotina svezaka, a od njih su: "El-Mustedreku 'ales-Sahihajn", "Ma'rifetu 'Ulūmil-Hadīth", "Erbe'inē fil-Hadīth", "Terādžimuš-Šūyūkh", "Tārīkhū Nejsābūr",... Preselio je u mjesecu seferu 405. godine hidžretske u Nejsābūru. ("Tedhkiretul-Huffādh", 3/1039, "Tabeqātuš-Šāfi'iyyeh el-Kubrā", 3/64, "Tabeqātuš-Šāfi'iyyeh lil-Husejnī", 123. str., "El-Bidājetu wen-Nihājeh", 11/355, "Sijeru A'lāmin-Nubelā", 17/162)

¹⁹ On je Muhammed ibn Ishāq ibn Khuzejme ibnul-Mugīre ibn Sālih en-Nejsābūrī Ebū Bekr es-Sulemī, *hāfidh*, *el-hudždže*, *feqīh*, *imām* *imāmā*, autor mnogih djela. Rođen je 223. godine hidžretske. Slušao je od Jūnusa ibn 'Abdul-A'lā, Muhammeda ibn Jahjā i drugih. Od njega prenose el-Bukhārī i Muslim u djelima mimo dva "Sahiha". Sa

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - imām es-Sābūnī

Allāhov Govor i nije stvoren. Pa ko kaže: ‘Zaista je Qur’ān stvoren’, on je nevjernik u Allāha ﷺ, ne prima se njegovo svjedočenje, ne posjećuje se ako se razboli, ne klanja mu se dženāza ako preseli, ne ukopava se u muslimansko groblje i traži se od njega da se pokaje; ako se pokaje – dobro je za njega, a ako ne – udariće se (sabljom) po njegovom vratu’.²⁰

A što se tiče izgovaranja Qur’āna, šejkh Ebū Bekr el-Ismā‘īlī el-Džurdžānī je u svojoj *risāli* koju je napisao za stanovnike Džejlāna spomenuo da je onaj ko tvrdi da je njegovo izgovaranje Qur’āna stvoreno, ciljajući time na Qur’ān, doista (je on time) rekao da je Qur’ān stvoren.

I spomenuo je Ibn Mehđī et-Taberī u svojoj knjizi “*El-tiqād*” (Vjerovanje), koju je napisao za stanovnike ove zemlje, da je *medhheb ehlus-sunneta wel-džemā’ata* govor da je Qur’ān Govor Allāha ﷺ, Njegova Objava, Njegove naredbe i zabrane i da nije stvoren, a ko kaže: “*Stvoren je*”, on je nevjernik u Allāha ﷺ. I (spomenuo je) da je doista Qur’ān u našim prsima sačuvan, našim jezicima recitovan i u našim *mushafima* zapisan i da je on Govor kojim je govorio Allāh ﷺ, pa ko kaže: “*Qur’ān sa mojim izgovaranjem je stvoren*”, ili “*Moje izgovaranje njega je stvoren*”, on je nezNALICA, zabludnik, nevjernik u Allāha ﷺ.

---

njime je nestalo *imāmeta* i *hifdha* u Khurasānu. Rekao je edh-Dhehebī: “*Ibn Khuzejme je bio velike duše i veličanstvenog srca zbog svoga znanja, vjere i slijedeđenja sunneta*”. Rekao je el-Hākim: “*Djela koja je napisao premašuju stotinu i četrdeset knjigā*”. Od njegovih knjigā posebno je važno djelo “*Kitabut-Tewhīd we Ithbātu Sifātir-Rabbi, azze we dżelle*”. Umro je u mjesecu *dhul-qa’deh* 311. godine hidžretske. (“*Tedhkiretul-Huffādh*”, 2/720, “*Sijeru A’lāmin-Nubelā*”, 14/365, “*Tabeqātuš-Šāfi’ijjeh el-Kubrā*”, 3/109, “*El-Bidājetu wen-Nihājeh*”, 11/149, “*Šedherātudh-Dheheb*”, 2/262)

²⁰ Ovaj govor je skraćeno spomenuo *imām* edh-Dhehebī u “*Sijeru A’lāmin-Nubelā*”, 14/374 kod biografije Ibn Khuzejme

Upravo sam ovo poglavje spomenuo iz knjige Ibn Mehđija svojim potvrđivanjem toga, a on je doista slijedio selef (prethodnike), učenjake hadītha u onome što je spomenuo svojim udubljivanjem u govor i mnogim svojim pisanjima o tome, te isticanjem i iznošenjem toga svojim sunarodnicima.

A obavijestio nas je *hāfidh* Ebū ‘Abdullāh: Čitao sam rukopis Ebu ‘Umara el-Mustemlija: Čuo sam Ebū ‘Uthmāna Se’ida ibn Iškāba da kaže: “*Pitao sam u Nejsābūru Ishāqa ibn Ibrāhīma* ²¹ *o izgovaranju Qur’āna, pa je rekao: ‘Nema potrebe za raspravom o tome; Qur’ān je Allāhov govor i nije stvoren’.*”

I spomenuo je Muhammed ibn Džerīr et-Taberī (Allāh mu se smilovao) u svojoj knjizi “*El-l’tiqād*”, koju je napisao o ovome, rekavši: “*Što se tiče govora oko izgovaranja Qur’āna od strane robova, nema predaje o tome koju znamo od ashābā, niti od tabi’īnā, osim (govor) onoga u čijim rečima*

---

²¹ On je Ishāq ibn Rāhawejh, a Rāhawejh je nadimak njegovog oca. On je Ishāq ibn Ibrāhīm ibn Makhled et-Temīmī el-Handhalī el-Merwezī, Ebū Ja’qūb. Rođen je 166. godine hidžretske (neki su rekli: 161.). Slušao je od Ibnu'l-Mubāreka, a bio je dijete, te od el-Fudajla ibn ‘Ijjāda, ed-Dārewerdija i drugih, a od njega prenosi grupa poput Ibna Mādže, Ahmed ibn Hanbel, Jahjā ibn Me’īn i drugih. Putovao je zemljama radi sakupljanja hadītha, putovao je u ‘Irāq, Hidžāz, Šām, Jemen i bio je jedan od velikih *hāfidhā* hadīthā. O sebi je rekao: “*Zapamtio sam sedamdeset hiljada hadītha i prostudirao sam stotinu hiljada hadītha. I nikad ništa nisam čuo, a da to nisam zapamtio. I nikada nisam nešto zapamtio, pa to zaboravio.*” Rekao je el-Khatib el-Bagdādī: “*Kod njega su se spojili (objedinili, sakupili) hadīth, fiqh, iskrenost i bogobojaznost.*” Umro je u Nejsābūru mjeseca ša'bana 238. godine hidžretske. (“*Tedhkiretil-Huffādh*”, 2/433, “*Tehdhībut-Tehdhīb*”, 1/216, “*Tārīkhu Bagdād*”, 6/345, “*Tabeqātul-Hanābileh*”, 1/109, “*Sijeru A'lāmin-Nubelā*”, 11/358)

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - *imām* es-Sābūnī

*imamo korist i lijek u tome i u slijedećenju toga je pravi put i uputa, govor onoga koji je na stepenu prvih imāmā, (govor) Ebū ‘Abdullāha Ahmeda ibn Hanbela (Allāh mu se smilovao). A doista mi je Ebū Ismā'īl et-Tirmidhī pričao: Čuo sam Ebū ‘Abdullāha Ahmeda ibn Hanbela (Allāh mu se smilovao) da kaže: ‘*Lafdhijje* su džehmijje. Rekao je Allāh ﷺ: ‘**Zaštiti ga dok sasluša Allāhove Riječi.**’²² Od koga da ih čuje?’ Pa je rekao:²³ ‘Čuo sam skupinu naših drugova, čija imena ne pamtim, da od njega²⁴ prenose ﷺ da je on govorio: ‘Ko kaže: ‘Moje izgovaranje Qur'āna je stvoreno’, on je džehmija; a ko kaže: ‘(Moje izgovaranje Qur'āna) Nije stvoreno’, on je novotar.’”*

Rekao je Muhammed ibn Džerīr: “O tome nema govora kojeg nam je dozvoljeno reći osim njegovog govora,²⁵ jer nije bilo imāma (učenjaka) sličnom njemu i to je dovoljno i zadovoljavajuće, a on je imām koji se slijedi, Allāh mu se smilovao i bio zadovoljan njime.”²⁶

Ovo su riječi Muhammeda ibn Džerīra koje sam ovdje tačno prenio iz njegove knjige “*El-I’tiqād*” koju je on napisao.

Kažem: A on – tj. Muhammed ibn Džerīr – je ovim poglavljem koje je spomenuo u svojoj knjizi negirao sve što je njemu pripisano i za šta je bio oklevetan, od skretanja sa puta sunneta ili naginjanja ka nečemu od novotarija.

A ono što je prenio od *imāma* Ahmeda ﷺ da su *lafdhijje* – *džehmijje*, to je vjerodostojno (prenošeno) od njega i zaista

---

²² *sūra* et-Tewbe, 6. ājet

²³ Tj. Ebū Ismā'īl et-Tirmidhī

²⁴ Tj. od Ahmed ibn Hanbela

²⁵ Tj. govora Ahmed ibn Hanbela

²⁶ “*Kitābul-I’tiqād*” Ibn Džerīra et-Taberija, 28. i 29. str.

je on to rekao, jer su Džehm²⁷ i njegovi drugovi (sljedbenici) obznanili (vjerovanje u) stvorenost Qur'āna, a oni koji su govorili o *lafdu*²⁸ su time postepeno došli do govora o stvorenosti Qur'āna, pa se u tom vremenu²⁹ *ehlus-sunne* bojao izjave da je Qur'ān stvoren, a *lafdhijje* su spominjali taj govor³⁰ i želeti time reći da je naše izgovaranje Qur'āna stvoreno, i zbog toga ih je Ahmed (Allāh mu se smilovao) nazvao *džehmijama*. A od njega je također prenijeto i da je rekao: "*Lafdhijje su gori od džehmijjā*".^{31 32}

---

²⁷ On je Džehm ibn Safwān Ebū Mahrez es-Samerqandī. Porijeklom iz Tirmidha u Khurasānu, rođen je 78. godine hidžretske u Kūfi, gdje je i odrastao. Bio je izuzetno oštromučan i rječit. Kada je zabludnik i heretik Dža'd ibn Dirhem došao u Kūfu, Džehm mu se pridružio, a kada je Dža'd ubijen 105. godine hidžretske, Džehm je preuzeo ulogu širenja tog heretičkog učenja, te se preselio u Tirmidh. O njemu je rekao edh-Dhehebī: "Zabludnik, novotar, vođa džehmijjā. Nisam čuo da je išta prenio (tj. od ispravnih predajā); naprotiv, posijao je ogromno зло." Rekao je el-Khatib el-Bagdādī: "A Džehm je, uz sve svoje zablude, nosio i oružje i borio se protiv vladara, dok nije ubijen." Ubijen je 128. godine hidžretske. ("Mīzānul-I'tidāl", 1/426, "El-Ferqu bejnel-Firaq", 200. str.)

²⁸ Pogledaj sadržaj 28. fusnote

²⁹ Tj. u vremenu *imāma* Ahmed ibn Hanbela

³⁰ Tj. da je naše izgovaranje Qur'āna stvoreno

³¹ *Lafdhijama* su nazvani oni koji nisu otvoreno govorili da je Qur'ān stvoren, ali su upali u zamku novotarije pa su rekli da je njigovo izgovaranje (*lafdh*) Qur'āna stvoren, što je također pogrešno. Iako je poistovjećivanje njih sa onima koji su rekli da je Qur'ān stvoren preoštvo, očigledno da je (kao što je u tekstu knjige kasnije i objašnjeno) *imām* Ahmed želio da tom strogošću upozori na upadanje u ovu novotariju i da ih odvrati od svega toga, znajući da je mnoge ljudi taj govor odveo sve do stava da je Qur'ān stvoren

A ono što je Muhammed ibn Džerīr prenio od Ahmeda (Allāh mu se smilovao) da je onaj ko kaže: “*Moje izgovaranje Qur’āna nije stvoreno*” – novotar, time je (imam Ahmed) htio da kaže da *selefī* (prethodnici) od *ehlus-sunneta* nisu ništa govorili o poglavljju *lafdhā* (izgovaranja Qur’āna) i nisu raspravljali o tom stanju, nego se govor o *lafdhū* desio onima koji detaljišu (onih koji zapitkuju svašta), glupaka koji su došli sa novotrijama, pa su u tome prešli granicu ka zabludama i ružnim govorima, te se upustili u ono u šta se nisu upuštali *selefī* (prethodnici) od učenjakā islāma, pa je *imām* (Ahmed) rekao da je taj govor u svojoj osnovi novotarija, a od ispravnosti sljedbenikā sunneta je da to ostave i da ne govore o tome niti o sličnim uvedenim (izmišljenim) novotrijama, već da to ograniče na ono što su o tome rekli *selefī* od *imāmā* koji se slijede, (da se ograniče na stav) da je Qur’ān Allāhov nestvoreni govor i da na to ne dodaju (ništa), osim *tekfīra* (proglašavanja nevjernikom) onoga koji kaže da je (Qur’ān) stvoren.

Obavijestio nas je *hāfiḍh* el-Hākim Ebū ‘Abdullāh: Pričao nam je Ebū Bekr Muhammed ibn ‘Abdullāh el-Džerāhī u Merwu: ³³ Pričao nam je Jahjā ibn Sāsewejh od svog oca ‘AbdulKerīma es-Sukkerija da je rekao: Rekao je Wehb ibn Zem'a: Obavijestio me je ‘Alī el-Bāšānī, rekavši: Čuo sam ‘Abdullāha ibnul-Mubāreka ³⁴ da kaže: “*Ko zanegira jedno*

---

³² Ovo je od njega prenio njegov sin ‘Abdullāh u svojoj knjizi “*Es-Sunneh*”, 29. str. Pogledaj i “*Sijer A’lamin-Nubela*”, 11/289

³³ Merw je najpoznatiji grad Khurasāna, koji je iznjedrio velike učenjake i koji su posjećivali i u kome su djelovali veliki učenjaci poput Ahmeda ibn Hanbela, Sufjāna eth-Thewrija, ‘Abdullah ibnul-Mubāreka i drugih.

³⁴ On je ‘Abdullāh ibnul-Mubārek ibn Wādih el-Handhalī el-Merwezī, Ebū ‘AbdirRahmān, *imām*, *hāfiḍh*, *‘ālim* svoga vremena,

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - *imām es-Sābūnī*

slово *Qur'āna* – zanevjerovao je u (čitav) *Qur'ān*, i ko kaže: ‘Ne vjerujem u ovaj 'lām' (jedno slovo)’ – zanevjerovao je (učinio je kufra)³⁵.

---

rođen 118. godine hidžretske (neki su rekli i: 119.). Bio je primjer *mudžāhidā* i *zāhidā*, poduzeo je velika putovanja i prevadio velike udaljenosti u stjecanju znanja, prenosio je od Mālika ibn Enesa, Sufjāna eth-Thewrija, Šu'beta, el-Ewzā'ija i drugih. Od njega su prenijeli Jahjā ibn Me'īn, Ebū Bekr ibn Ebī Šejbe i mnogi drugi. O njemu je rekao Ahmed ibn Hanbel: “U vrijeme *Ibnul-Mubāreka* nije bilo nikoga da je više tražio znanje od njega.” Umro je u mjesecu *ramadānu* 181. godine hidžretske. (“*Tārīkh Bagdād*”, 10/152, “*Tedhkiretul-Huffādh*”, 1/274, “*Sijeru A'lāmin-Nubelā*”, 8/378, “*Tehdhībut-Tehdhīb*”, 5/382, “*Šedherātudh-Dheheb*”, 1/295)

³⁵ Ovaj *Ibnul-Mubārekov* govor je spomenuo – tekstrom a bez *seneda* – šejkhul-islām Ibn Tejmije, prenoseći iz knjige “*El-Fusūl fil-Usūl*” Ebūl-Hasana el-Kerdžija (“*Medžmū'ul-Fetāwā*”, 4/182). A edh-Dhehebī je *senedom* prenio od Ahmed ibn Jūnusa da je rekao: “Čuo sam 'Abdullāha ibnul-Mubāreka da je proučio nešto iz *Qur'āna*, a potom rekao: ‘Ko smatra da je ovo stvoreno, počinio je kufr u Allāha!’” (“*Sijeru A'lāmin-Nubelā*”, 8/403)

Uzdizanje Allāha iznad Njegovog ‘Arša

Sljedbenici hadītha, također, vjeruju i svjedoče da je Allāh ﷺ iznad sedam nebesa, uzdignut na Svom ‘Aršu (Prijestolju), kako o tome govori Njegova Knjiga u riječima Uzvišenog u suri el-A’rāf:

“Gospodar vaš je Allāh, Koji je stvorio nebesa i Zemlju za šest dana, a potom se nad ‘Aršom uzvisio.”³⁶

I njegov Govor u suri Jūnus:

“Gospodar vaš je Allāh, Koji je stvorio nebesa i Zemlju za šest dana, a zatim se iznad ‘Arša uzvisio. On sve određuje i niko se neće moći ni za koga zauzimati bez dopuštenja Njegovog.”³⁷

I Njegov Govor u suri er-Ra’d:

“Allāh je Onaj Koji je nebesa koja vidite bez stubova podigao, a zatim se iznad ‘Arša uzdigao.”³⁸

I Njegov Govor u suri el-Furqān:

“...a zatim se nad ‘Aršom uzvisio. On je Milostivi, pa upitaj o Njemu onoga koji zna.”³⁹

I Njegov Govor u sūri es-Sedžde:

“...a zatim se iznad ‘Arša uzdigao”.⁴⁰

I Njegov Govor u suri Tā-Hā:

“Milostivi se iznad ‘Arša uzdigao.”⁴¹

---

³⁶ *sūra* el-A’rāf, 54. ājet

³⁷ *sūra* Jūnus, 3. ājet

³⁸ *sūra* er-Ra’d, 2. ājet

³⁹ *sūra* el-Furqān, 59. ājet

⁴⁰ *sūra* es-Sedžde, 4. ājet

⁴¹ *sūra* Tā-Hā, 5. ājet

Oni Njemu potvrđuju ono što je Allāh ﷺ o tome potvrdio i vjeruju i svome Gospodaru ﷺ *haber* o tome, to potvrđuju onako kako je Allāh potvrdio Njegovo uzdizanje iznad 'Arša, to prenose po vanjštini (doslovno), i znanje o tome prepuštaju Allāhu i govore:

"Vjerujemo u njih (ājete), sve je od Gospodara našeg, a samo razumom obdareni shvataju"⁴²

Kao što je Allāh obavijestio o onima koji su dobro u nauku upućeni, da oni govore tako, zadovoljan je njima i pohvalio ih je u tome.

Obavestio nas je Ebū-Husejn 'AbdurRahmān ibn Ibrāhīm ibn Muhammed ibn Jahjā al-Muzekkī: Pričao mi je Muhammed ibn Dāwūd ibn Sulejman ez-Zāhid: Obavijestio me je *hāfiḍh* 'Alī ibn Muhammed ibn 'Ubejd Ebū-Hasan: Pričao nam je Ebū Jahjā ibn Bišr el-Werrāq: Pričao nam je Muhammed ibnul-Ašras el-Werrāq Ebū Kināne: Pričao nam je Ebū Mugīre el-Hanefī: Pričao nam je Qurre ibn Khālid od el-Hasana od njegovog oca, od Ummu Seleme⁴³ da je o riječima Uzvišenog: "**Milostivi se nad 'Aršom uzvisio**"⁴⁴ rekla:

---

⁴² *sūra Ālu 'Imrān*, 7. ājet

⁴³ Ona je Hind kći Suhejla, poznatog kao Ebū Umejje ibnul-Mugīre, (ona je) el-Qurešije el-Makhzūmijje, jedna od ženā Allāhovog Poslanika ﷺ. Bila je žena sa najpotpunijim razumom, oštroumnošću i *akhlāqom*. Sa svojim prvim mužem Ebū Selemom je učinila *hidžru* u Abišniju, potom se vratila u Mekku pa učinila *hidžru* u Medīnu. Nakon što je njen muž Ebū Seleme umro, oženio ju je Allāhov Poslanik ﷺ 4. godine hidžretske. Umrla je u Medīni 59. godine hidžretske (neki su rekli i: 52.) i ona je posljednja koja je umrla od ženā Allāhovog Poslanika ﷺ. ("El-Isābeh", 7/24, "Sifetus-Safweh", 2/20, "Sijeru A'lāmin-Nubelā", 2/201, "Tehdhībut-Tehdhīb", 12/455, "Tehdhībul-Esmā'ī", 2/361)

⁴⁴ *sūra Tā-Hā*, 5. ājet

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i slijedbenikā hadītha - *imām* es-Sābūnī

“(Allāhovo) Uzdignuće nije nepoznato, kakvoća nije razumom dokučiva, potvrđivanje toga je od īmāna, a poricanje toga je kufr (nevjerstvo).”⁴⁵

Pričao nam je Ebū-Hasan ibn Ebī Ishāq el-Muzekkī: Pričao nam je Ahmed ibnul-Khadīr Ebū-Hasan eš-Šafī’ī: Pričao nam je Šādhān: Pričao nam je Ibn Makhled ibn Jezīd el-Kuhustānī: Pričao nam je Dža’fer ibn Mejmūn da je rekao: “*Upitan je Mālik ibn Enes o Allāhovim ﷺ riječima: ‘Milostivi se nad ‘Aršom uzvisio’, ‘Kako se uzvisio?’, pa je (imām Malik) rekao: ‘Uzdignuće nije nepoznato, kakvoća nije razumom dokučiva, vjerovanje u to je obaveza, a pitanje o tome novotarija. A ja tebe smatram zalutalim’, te je naredio da ga udalje sa njegovog sijela (predavanja).*“

Obavijestio nas je Ebū Muhammed el-Makhledī el-’Adl: Pričao nam je Ebū Bekr ’Abdullāh ibn Muhammed ibn Muslim el-Isfirajīnī: Pričao nam je Ebū-Husejn ’Alī ibnul-Hasan: Pričao nam je Seleme ibn Šebīb: Pričao nam je Mehdī ibn Dža’fer ibn Mejmūn er-Remlī od Dža’fera ibn ’Abdullāha da je rekao: “*Došao je čovjek do Mālika ibn Enesa da ga pita o riječima Uzvišenog: ‘Milostivi se nad ‘Aršom uzvisio’ i nisam vidio da je imāma Mālika išta naljutilo kao govor tog čovjeka, pa ga je znoj oblio, a narod je zašuteo čekajući njegov odgovor o tome, a zatim se smirio i rekao: ‘Kakvoća nije poznata (razumski dokučiva), uzdizanje nije nepoznato, vjerovanje u to je obaveza, a pitanje o tome novotarija. A ja se bojam da si ti zabludeo’, pa je naredio da ga izbace (izvedu)*“.⁴⁶

---

⁴⁵ Zabilježio ga je *imām* el-Lālikā’ī (u djelu “*Šerh Usūli l’tiqādi Ehliṣ-Sunneh wel-Džemā’ah*”, 3/397) putem Hasan el-Basrija od Ummu Seleme

⁴⁶ Priču o *imāmu* Māliku i onome koji ga je pitao bilježi *imām* Ebū Se’īd ed-Dārimī (“*Er-Reddu ‘alel-Džehmijeh*”, 280. str.), kao i Ebū-

Obavijestio nas je moj djed, Ebū Hāmid Ahmed ibn Ismā'īl od djeda mog oca šeħīda, a on je Ebū 'Abdullāh Muhammed ibn 'Adī ibn Hamdewejh es-Sābūnī: Pričao nam je Muhammed ibn Ahmed ibn Ebī 'Awn en-Nesewī: Pričao nam je Seleme ibn Šebīb: Pričao nam je Mehdī ibn Dža'fer er-Remlī: Pričao nam je Dža'fer ibn 'Abdullāh da je rekao: "Došao je čovjek Māliku ibn Enesu pa je rekao: 'O Ebū Abdullāh, 'Milostivi se nad 'Aršom uzvisio', kako se uzvisio?' Nismo vidjeli da je Mālika išta naljutilo kao govor ovog čovjeka", pa je spomenuo slično (kao prethodno, tj. reakciju i odgovor imāma Malika).

Upitan je Ebū 'Ali el-Husejn ibnul-Fadl el-Bedželī o uzdizanju riječima: "Kako se Allāh uzdigao nad Svojim 'Aršom?", pa je rekao: "Ja ne znam o vijestima gajba (nevidljivog) osim onoliko koliko nam je otkriveno, a Uzvišeni nas je podučio da se On uzdigao nad Svojim 'Aršom, a nije nas obavestio kako se uzdigao".

Obavijestio nas je hāfidh Ebū 'Abdullāh: Obavijestio nas je Ebū Bekr Muhammed ibn Dāwūd ez-Zāhid: Obavijestio nas je Muhammed ibn 'AbdurRahmān es-Sāmī: Pričao mi je 'Abdullāh ibn Ahmed ibn Šebūje el-Merwezī: Čuo sam 'Alija ibnul-Husejna ibn Šeqīqa da kaže: "Čuo sam 'Abdullāha ibnul-Mubāreka kako kaže: 'Znamo da je naš Gospodar iznad sedam nebesa, uzdignut na 'Aršu, odvojen od Svojih stvorenja, i ne kažemo kao što su džehmije rekle da je on ovdje', pa je pokazao ka zemlji".⁴⁷

Qāsim el-Lālikā'ī ("Šerh Usūli l'tiqādi Ehlis-Sunneh wel-Džemā'ah", 3/398) i Ebū Nu'ajm ("Hiljetul-Ewlījā'ī", 6/325, 326)

⁴⁷ Ove riječi Ibnul-Mubāreka bilježi imām Ahmed ibn Hanbel ("Es-Sunneh", 7. i 35. str.), Ebū Se'īd ed-Dārimī ("Er-Reddu 'alel-Džehmije", 295. str. unutar "Medžmū'u 'Aqā'idis-Selef"). Ove Ibnul-Mubārekove riječi su spomenuli i imām el-Bukhārī ("Khalq Ef'ālil-

Čuo sam el-Hākima Ebū ‘Abdullāha u njegovoj knjizi “*Et-Tārīkh*” koju je napisao za stanovnike Nejsābūra i u njegovoj knjizi “*Ma’rifetu ‘Ulūmil-Hadīth*”, u tim dvijema koje je sakupio i koje nije nadmašio sličnim njima, da je rekao: Čuo sam Ebū Dža’fera Muhammeda ibn Sāliha ibn Hānī’ da kaže: Čuo sam Ebū Bekra Muhammeda ibn Ishāqa ibn Khuzejme da kaže: “*Onaj ko ne potvrđuje da je Allāh ﷺ na Svom ‘Aršu i da se uzdigao iznad sedam nebesa, on je kāfir (nevjernik) u svog Gospodara; njegova krv je dozvoljena i traži se od njega da se pokaje, pa ako se pokaje – dobro za njega, ako ne – udara se (sabljom) po njegovom vratu, baca se (njegovo tijelo) na smetlište, da njegov smrad ne bi uz nemiravao muslimane i mu’āhide,* ⁴⁸ *njegov imetak postaje fej’* ⁴⁹ *i ne nasleđuje ga niko od muslimanā, jer musliman ne nasleđuje kāfira*

‘Ibād”, 31. str.) i edh-Dhehebī (“Mukhtesar el-‘Uluww”, 151. i 152. str.), a Ibnul-Qajjim je o ovim riječima rekao: “Ovo je autentično prenešeno od njega, vjerodostojnošću bliskom stepenu tewātura.” (“Idžtimā’ul-Džujūšil-Islāmijeh”, 84. str.)

⁴⁸ Tj. one od *ehlul-kitābijā* koji imaju ugovor sa muslimanima i žive u Zemlji islāma

⁴⁹ *Fej’* je naziv za vrstu ratnog plijena, ali za razliku od *gānīme* (ratnog plijena koji se osvoji oružanom borbom), *fej’* je ono što neprijatelj ostavi prilikom povlačenja (bjekstva) pred muslimanskim vojskom, prije nego što do borbe i dođe. Zato je i procenat *gānīme* (ratnog plijena nakon borbe) koji pripada borcima znatno veći (jer su se borili i žrtvovali) od onoga što im pripadne od *fej’ā*. Iako ovdje nije u pitanju borba pa ni pohod prema neprijateljima, autor pod *fej’om* ovdje misli da se imetak onoga ko bude ubijen zbog ovako pogrešnog vjerovanja jednostavno prebacuje u *Bejtul-māl* (blagajnu islamske države), tj. niko ga od potomaka ne treba naslijediti

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - *imām* es-Sābūnī

(nevjernika), kako je rekao Vjerovjesnik ﷺ. ‘Musliman ne nasleđuje nevjernika, niti nevjernik muslimana’.”⁵⁰ ⁵¹

---

⁵⁰ Ove riječi Ibn Khuzejme bilježi *imām* el-Hākim (“*Ma’rifetu ‘Ulūmil-Hadīth*”, 84. str.)

⁵¹ Hadīth bilježe *imām* el-Bukhārī (“*Sahīhul-Bukhārī*”, *Kitābul-Ferā’id*, br. 6764) i *imām* Muslim (“*Sahīh Muslim bi Šerh en-Newewī*”, *Kitabul-Ferā’id*, 11/52)

Njihovo vjerovanje u Silazak Gospodara ﷺ (u posljednjoj trećini noći) i u Njegov Dolazak (na Sudnji dan)

Sljedbenici hadītha potvrđuju silazak Gospodara ﷺ svake noći na ovozemaljsko nebo, bez poistovjećivanja toga sa silaskom stvorenja i bez poređenja toga i zapitivanja "kako", već potvrđuju ono što je Allāhov Poslanik ﷺ potvrdio, na tome zastaju, prenose ispravno prenešen *khaber* sa spominjanjem toga vanjštinjski (doslovce) i znanje o tome prepuštaju Allāhu.

I također potvrđuju ono što je Allāh, Uzvišeno je Njegovo Ime, objavio u svojoj Knjizi o spominjanju dolaska koji je spomenut u riječima Allāha ﷺ:

"Čekaju li oni da im Allāh dođe u tminama oblaka, i meleci..."⁵²

I koje je spomenut u Njegovom Govoru, uzvišeno je Njegovo Ime:

"I kada dođe Gospodar tvoj, a meleci budu sve red do reda..."⁵³

I čitao sam u poslanici šejkha Ebū Bekra el-Ismā'īlija stanovnicima Džejlāna: "*Allāh ﷺ se spušta na ovozemaljsko nebo, shodno onome kako je vjerodostojno došlo u hadītu Poslanika ﷺ*. A Allāh ﷺ je rekao: **"Čekaju li oni da im Allāh dođe u tminama oblaka, i meleci"**⁵⁴ I rekao je: **"I kad dođe tvoj Gospodar, a meleci budu sve red do reda".**⁵⁵"

---

⁵² *sūra el-Beqare*, 210. ājet

⁵³ *sūra el-Fedžr*, 22. ājet

⁵⁴ *sūra el-Beqare*, 210. ājet

⁵⁵ *sūra el-Fedžr*, 22. ājet

I vjerujemo u sve to kako je došlo, bez zapitkivanja "kako", a da je Uzvišeni htio da nam objasni kakvoču toga, uradio bi to; pa smo zastali na onome što nam je dostavio i suzdržavamo se od poređenja toga, jer nam je tako naređeno u riječima Uzvišenog:

"On je Onaj Koji ti objavljuje Knjigu u kojoj su ājeti jasni; oni su osnova Knjige, a drugi nisu sasvim jasni. Oni u čijim srcima je zastranjenost slijede one koji nisu sasvim jasni, u težnji za smutnjom i svojim tumačenjem. A tumačenje njihovo zna samo Allāh. Oni, pak, koji su u znanje duboko pronikli kažu: 'Mi u to vjerujemo, sve je od našeg Gospodara.' A pouku uzimaju samo oni koji razuma imaju."

⁵⁶

Obavijestio nas je Ebū Bekr ibn Zekerija eš-Šejbānī: Čuo sam Ebū Hāmida ibnuš-Šerqijja da kaže: Čuo sam Hamdāna es-Sulemija i Ebū Dāwūda el-Khaffāfa da su rekli: Čuli smo Ishāqa ibn Ibrāhīma el-Handhalija da kaže: "Rekao mi je emīr 'Abdullāh ibn Tāhir: 'O Ebu Ja'qūbe, ovaj hadīth kog prenosiš od Poslanika ﷺ. "Naš Gospodar silazi svake noći na ovozemaljsko nebo", kako silazi?' Rekao sam: 'Neka Allāh blagoslovi emīra, u stvarima Gospodara se ne pita 'kako'? Doista On silazi bez (poznavanja) kako'."⁵⁷

Pričao nam je Ebū Ja'qūb Ishāq ibn Ibrāhīm el-'Adl: Pričao nam je Mahbūb ibn AbdurRahmān el-Qādī: Pričao mi je moj djed, Ebū Bekr Muhammed ibn Ahmed ibn Mahbūb: Pričao nam je Ahmed ibn Hamewejh: Pričao nam je Ebū 'AbdurRahmān el-'Atkī: Pričao nam je Muhammed ibn Sellām: "Pitao sam 'Abdullāha ibnul-Mubāreka o Njegovom

---

⁵⁶ sūra Ālu 'Imrān, 7. ājet

⁵⁷ Ovaj događaj bilježe *imām* el-Bejheqī ("El-Esmā'u wes-Sifāt", 452. i 453. str.) i Ebū Ismā'īl el-Herewī ("Dhemmul-Kelāmi we Ehlih", 231. str.)

(Allāhovom) silasku u noći sredine (mjeseca) ša'bāna, pa je 'Abdullāh rekao: 'On silazi svake noći!' Onda ga je neki čovjek upitao: 'O Ebu Abdullāh, kako silazi? Zar to mjesto onda nije prazno od njega (bez njega)?' Pa je rekao 'Abdullāh: 'Silazi (onako) kako hoće!' " ⁵⁸

A u drugoj predaji ove priče stoji da je 'Abdullāh ibnul-Mubārek čovjeku rekao: "Kad ti dođe hadīth Poslanika ﷺ – pokori mu se."

Čuo sam el-Hākima Ebū 'Abdullāha da kaže: Čuo sam Ebū Zekerijā Jahjā ibn Muhammeda el-'Anberija da kaže: Čuo sam Ibrāhīma ibn Ebī Tāliba da kaže: Čuo sam Ahmeda ibn Se'īda ibn Ibrāhīma ibn 'Abdullāha er-Ribātija da kaže: "Prisustvovao sam sijelu emīra 'Abdullāha ibn Tāhira jednog dana, i bio je prisutan Ishāq ibn Ibrāhīm (tj. Ibn Rāhawejh), pa je upitan o hadītu silaska, da li je ispravan. Rekao je: 'Da!', pa mu je rekao neko od ljudi (emīra) 'Abdullāha: 'O Ebū Ja'qūbe, da li tvrđiš da silazi svake noći?' Rekao mu je: 'Da!' Čovjek ga je upitao: 'Kako silazi?', pa mu reče Ishāq: 'Potvrđi ti meni da je Allāh iznad (svega), pa ču ja tebi opisati silazak'. Čovjek reče: 'Potvrđujem da je Allāh iznad', pa mu Ishāq reče: 'Rekao je Uzvišeni: 'I kad dođe tvoj Gospodar, a meleki budu sve u redove'. Emīr 'Abdullāh reče: 'O Ebu Ja'qūb, ovo je (Allāhov dolazak na) Sudnji dan'. Ishāq mu odgovori: 'Neka Allāh blagoslovi emīra, Onaj Koji dolazi na Sudnji dan, ko ga sprječava (da dođe) danas?' "

A vijest o silasku Gospodara svake noći na ovozemaljsko nebo je vijest oko čije vjerodostojnosti su se složili (tj. el-Bukhārī i Muslim) i koja je zabilježena u dva "Sahīha" putem Mālika ibn Enesa od ez-Zuhrija od el-Egarra i putem Ebū Seleme od Ebū Hurejre.

---

⁵⁸ Ovaj događaj skraćeno bilježi imām el-Bejheqī ("El-Esmā'u wes-Sifāt", 453. str.)

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - *imām* es-Sābūnī

Obavijestio nas je Ebū ‘Alī Zāhir ibn Ahmed: Pričao nam je Ebū Ishāq Ibrāhīm ibn ‘AbdusSamed: Pričao nam je Ebū Mus’ab: Pričao nam je Mālik...

I pričao nam je Ebū Bekr ibn Zekerijā: Pričao nam je Ebū Hātim Mekkī ibn ‘Abdān: Pričao nam je Muhammed ibn Jahjā da je rekao: Od onoga što sam čitao pred Ibn Nāfi’em je i: Pričao mi je Mutarrif od Mālika...

I pričao nam je Ebū Bekr ibn Zekerijā: Obavijestio nas je Ebūl-Qāsim ‘Ubejdullāh ibn Ibrāhīm ibn Bālewejh: Pričao nam je Jahjā ibn Muhammed: Pričao nam je Jahjā ibn Jahjā: “Čitao sam pred Mālikom od Ibna Šihāba ez-Zuhrija od Ebū ‘Abdullāha el-Egarra i od Ebū Seleme od Ebū Hurejre ﷺ da je Allāhov Poslanik ﷺ rekao: “Naš Gospodar ﷺ se spušta svake noći na ovozemaljsko nebo kada ostane posljednja trećina noći, pa kaže: ‘Ko Me moli, pa da mu se odazovem? Ko od Mene traži, pa da mu dam? Ko traži da oprosta, pa da mu oprostim?’”⁵⁹

Ovaj hadīth ima puno puteva do Ebū Hurejre.

Prenio ga je i el-Ewzā’ī od Jahjā ibn Ebī Kethīra od Ebū Seleme od Ebū Hurejre ﷺ.

I prenio ga je Jezīd ibn Hārūn i drugi *imāmi* mimo njega od Muhammeta ibn ‘Amra, on od Ebū Seleme, a on od Ebū Hurejre.

I (prenio ga je) Mālik od ez-Zuhrija od el-A’ređa od Ebū Hurejre.

---

⁵⁹ Bilježe ga *imām* el-Bukhāri (“*Sahīh el-Bukhārī*”, u *Kitābut-Tehedždžud*, br. 1145., te u *Kitābud-Da’wāt*, br. 6321 i u *Kitābut-Tewhīd*, br. 7494), *imām* Muslim (“*Sahīhu Muslim biš-Šerhīn-Newewī*”, 6/36) i drugi

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - *imām* es-Sābūnī

I (prenio ga je) Mālik od ez-Zuhrija od Se'ida ibnul-Musejjeba od Ebū Hurejre.

I (prenio ga je) 'Ubejdullāh ibn 'Umer od Se'ida ibn Ebi Se'ida al-Maqburija od Ebū Hurejre.

I (prenio ga je) 'Abdul-A'lā ibn Ebil-Mesāwir i Bešīr ibn Ebī Selmān od Ebū Hāzima od Ebū Hurejre.

A ovaj *khaber* je prenešen i drugim putevima, mimo Ebū Hurejre.

I prenio ga je Nāfi' ⁶⁰ ibn Džubejr ibn Mut'im ⁶¹ od svoga oca. ⁶²

I (prenio ga je) Mūsā ibn 'Uqbe od Ishāqa ibn Jahjā od 'Ubāde ibnus-Sāmita.

---

⁶⁰ On je Nāfi' ibn Džubejr ibn Mut'im ibn 'Adī en-Newfelī el-Medenī. On i njegov brat Muhammed su bili od učenjakā Qurejša i njihovih prvakā. Prenosi se da je bio veoma rječit i precizan u govoru. Čvrstim i pouzdanim prenosiocem ga je ocijenio Ibn Sa'd, a Ibn Hibbān ga je u svom djelu o pouzdanim *rāwijama* spomenuo rekavši: "Bio je od najboljih ljudi. Obavljao je hadždž (tj. putovao ka Mekki) pješice, a njegova deva je išla pored njega". Umro je 99. godine hidžretske. ("Sijeru A'lāmin-Nubelā", 4/541, "Tehdhībut-Tehdhīb", 10/404, "Šedherātudh-Dheheb", 1/116)

⁶¹ On je Džubejr ibn Mut'im ibn 'Adī en-Newfelī, od najuglednijih Qurejša i učenjakā, poznavalacā porijekla i rodoslovlja. Primio je islām u godini pohoda na Khajber (neki su rekli: na dan oslobođenja Mekke). Prenio je hadīthe od Allāhovog Poslanika ﷺ. Umro je 59. godine hidžretske (neki su rekli i: 58., a neki: 57.). ("El-Isābeh", 1/235, "Tehdhībut-Tehdhīb", 2/63)

⁶² Ovaj *riwājet* bilježe *imām* Ahmed ("El-Musned *imām* Ahmed", 4/81), ed-Dārimī ("Sunen ed-Dārimī", 1/347), Ibn Ebī 'Āsim ("Es-Sunneh", 1/222), el-Ādzurrī ("Eš-Šerī'ah", 312. str.) i ed-Dārequtnī ("Kitābun-Nuzūl", 93. str.).

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - imām es-Sābūnī

I (prenio ga je) ‘AbdurRahmān ibn Ka‘b ibn Mālik od Džābira ibn ‘Abdullāha.

I (prenio ga je) ‘Ubejdullāh ibn Ebī Rāfi’ od ‘Alī ibn Ebī Tāliba.

I (prenio ga je) Šurejq od Ebū Ishāqa od Ebūl-Ahwesa od ‘Abdullāha ibn Mes’ūda.

I (prenio ga je) Muhammed ibn Ka‘b od Fudāle ibn ‘Ubejda od Ebu Derdā'a.

I (prenio ga je) Ebuz-Zubejr od Džābira.

I (prenio ga je) Se‘id ibn Džubejr od Ibn ‘Abbāsa.

I (prenešen je) od majki vjernika ‘Ā'iše i Ummu Seleme (Allāh bio zadovoljan objema).

I svi ovi putevi (*riwājeti*) su sa svojim lancima prenosilaca zabilježeni u našoj velikoj knjizi poznatoj kao “*En-Intisār*”.

A u predaji el-Ezwā‘ija od Jahjā ibn Ebī Kethīra od Ebū Seleme od Ebū Hurejre ﷺ od Allāhovog Poslanika ﷺ: “*Kada prođe pola noći ili njene dve trećine, Allāh ﷺ silazi na ovozemaljsko nebo pa kaže: ‘Ima li ko da šta traži, pa da mu se da? Ima li neko da moli, pa da mu se odazove? Ima li neko da traži oprost, pa da mu se oprosti?’ I sve tako dok ne nastupi zora.*”

A u predaji Se‘ida ibn Merdžāne od Ebū Hurejre ima dodatak na kraju, a on je: “*Zatim ispruži Svoje Ruke govoreći: ‘Ko daje zajam Onome Koji nije siromašan i koji nije nepravedan?’*”⁶³

A u *riwājetu* Ebū Hāzima od Ebū Hurejre od Allāhovog Poslanika ﷺ: “*Doista Allāh silazi na zemaljsko nebo u zadnjoj*

---

⁶³ Bilježi ga Muslim (En-Newewijev komentar, 6. tom, 37. str., “Poglavlje o noćnom namazu”)

trećini noći, pa doziva: ‘Ima li ko da traži, pa da mu dam? Ima li ko da traži oprost, pa da mu oprostim?’ *I ne ostaje nešto što ima dušu, a da za to ne zna, osim dvije skupine, džini i ljudi*”. Rekao je: “*I ovako bude sve dok ne zapjevaju pijetlovi i ne zariču magarci i ne zalaju psi*”.⁶⁴

I prenio je Hišām ed-Destewā’ī od Jahjā ibn Ebī Kethīra od Hilāla ibn Ebī Mejmūneh od ‘Atā’ā ibn Jesāra da mu je Rifā’ah el-Džuheni pričao da je Allāhov Poslanik ﷺ rekao: “*Kada prođe trećina noći, ili pola noći, ili dvije trećine nje, Allāh se spušta na zemaljsko nebo i kaže:* ‘Ne pitam nikoga osim Sebe o Mojim robovima. Ko Me moli za oprost, pa da mu oprostim? I ko Me moli, pa da mu se odazovem? I ko traži od Mene, pa da mu dam?’”, sve dok ne svane zora”.⁶⁵

---

⁶⁴ Prvi dio hadītha do Njegovih riječi “...pa da mu oprostim?” bilježe imām Ahmed (“*El-Musned imām Ahmed*”, 4/81), ed-Dārimī (“*Sunen ed-Dārimī*”, 1/347), el-Ādžurrī (“*Eš-Šerī’ah*”, 312. str.) i Ibn Ebī ‘Āsim (“*Es-Sunneh*”, 1/221), svi od Nāfi’ā ibn Džubejr ibn Mut’ima, a on od svog oca.

Bez izraza “...u posljednjoj trećini noći...” ga bilježi Ibn Khuzejme od Ebū Hurejre sa tekstrom: “*Allāh zaista odlaže dok ne prođe prva polovina noći...*” (“*Kitābut-Tewhīd*”, 127. str.)

A ed-Dārequtnī ga bilježi od Se’ida ibn Ebī Se’ida el-Maqberija riječima: “*Kada bude trećina noći ili njena polovina...*” (“*Kitābun-Nuzūl*”, 124. str.) i od Ebū Sāliha riječima “...u preostaloj trećini...” (“*Kitābun-Nuzūl*”, 130. str.)

⁶⁵ Bilježe ga Ibn Mādže (“*Sunen Ibn Mādže*”, 1/435, br. 1367), ed-Dārimī (“*Sunen ed-Dārimī*”, 1/347, kao i u “*Er-Reddu ‘alel-Džehmijje*”, 285. str.), imām Ahmed (“*El-Musned*”, 4/16), el-Ādžurrī (“*Eš-Šerī’ah*”, 311. str.), Ibn Khuzejme (“*Et-Tewhīd*”, 132. str.), ed-Dārequtnī (“*Kitābun-Nuzūl*”, 149. str.), et-Tajālisī (“*Musned et-Tajālisī*”, 1/182, br. 1292) i el-Lālikā’ī (“*Šerh Usūli l’Itiqādi Ehlis-Sunneh wel-Džemā’ah*”, 3/441). A rekao je Ibnul-Qajjim: “Ovo je sahīh (vjerodstojan) hadīth.” (“*Mukhtesar es-Sawā’iqil-Murseleh*”, 2/236)

Obavijestio nas je Ebū Muhammed el-Makhledī: Obavijestio nas je Ebū ‘Abbās es-Serrādž: Pričao nam je Muhammed ibn Jahjā: Pričao nam je ‘Ubejdullāh ibn Mūsā od Isrā’ila od Ebū Ishāqa od Ebū Muslima el-Egarra da je rekao: “Svjedočim Ebū Se’idu i Ebū Hurejri da su oni svjedočili Allāhovom Poslaniku ﷺ i svjedočim njima dvojici da su oni čuli Vjerovjesnika ﷺ da kaže: **“Doista Allāh odgađa sve dok ne prođe prva trećina noći, pa se spušta na ovozemaljsko nebo, govoreći: ‘Ima li ko od grješnikā? Ima li ko da traži oprost? Ima li ko da šta traži? Ima li ko da moli (doziva)?, sve dok ne izade Sunce”.**⁶⁶

Obavijestio nas je Ebū Muhammed el-Makhledī: Obavijestio nas je Ebul-‘Abbās eth-Theqafī: Pričao nam je Hasan ibnus-Sabbāh: Pričao nam je Šebābe ibn Sewwār od Jūnusa ibn Ebī Ishāqa od Ebū Muslima al-Egarra da je rekao: “Svjedočim Ebū Se’idu i Ebū Hurejri da su oni svjedočili i čuli Vjerovjesnika ﷺ da je rekao: **“Doista Allāh odgađa dok ne bude trećina noći, pa se spušta na zemaljsko nebo, zatim naredi nebeskim vratima pa se otvore, a onda kaže: ‘Ima li ko da šta traži, pa da mu dam? Ima li ko da moli, pa da mu se odazovem? Ima li ko da traži oprost, pa da mu oprostim? Ima li onih koji su u nuždi, pa da otklonim od njih štetu? Ima**

---

⁶⁶ Bilježi ga *imām* Muslim sa riječima “...*dok ne svane zora*”, ali u njemu nema “*Ima li (ko od) griješnika...*” (“*Sahihu Muslim biš-Šerhin-Newewi*”, *Bābu Salātil-Lejl*, 6/39), a bilježi ga i *imām* Ahmed sa potvrdom riječi: “*Ima li (ko od) griješnika...*” i sa dodatkom “*Ima li pokajnika...*”, a na kraju: “*Pa je čovjek pitao: '(Bude li tako) Dok ne svane zora?', pa je rekao: 'Da.'*” (“*El-Musned*”, 3/34). Bilježi ga i ed-Dārequtnī bez riječi: “*Sve dok ne izade Sunce.*” (“*Kitābun-Nuzūl*”, 136. str.)

li ko da traži pomoć, da mu je ukažem?’, *i to ne prestaje sve dok ne osvane zora svake noći na dunjaluku*”.⁶⁷

Obavijestio nas je Ebū Muhammed el-Makhledī: Obavijestio nas je Ebūl-‘Abbās eth-Theqafī: Pričali su nam je Mužāhid ibn Mūsā i el-Fadl ibn Sehl: Pričao nam je Jezīd ibn Hārūn: Pričao nam je Šurejk od Ebū Ishāqa od al-Egarra da on svjedoči Ebū Hurejri i Ebū Seīdu da su oni svjedočili Allāhovom Poslaniku ﷺ da je rekao: “*Kada bude trećina noći, silazi Slavljeni i Uzvišeni na zemaljsko nebo pa kaže:* ‘Ima li ko da traži oprost, pa da mu se oprosti? Ima li ko da traži, pa da mu se da ono što traži? Ima li ko da se kaje, pa da mu se primi pokajanje?’”⁶⁸

Pričao nam je *ustādh* Ebū Mensūr ibn Hamšād: Pričao nam je Ebū ‘Alī Ismā’īl ibn Muhammed u Bagdādu: Pričao nam je Ebū Mensūr er-Ramādī: Pričao nam je ‘AbdurRezzāq: Obavijestio nas je Ma’mer od Suhejla od Ebū Sāliha, a on od svog oca od Ebū Hurejre da je rekao: “*Rekao je Allāhov Poslanik ﷺ. “Allāh ﷺ se svake noći spušta na zemaljsko nebo i kaže: ‘Ja sam Vladar, Ja sam Vladar (tri puta)! Ko traži od mene pa da mu dam? Ko me moli pa da mu se odazovem?*

---

⁶⁷ Bilježi ga *imām* ed-Dārequtnī (“*Kitābun-Nuzūl*”, 133. str.), a na njegovom kraju stoji dodatak: “*A potom se uzdigne na nebo.*”

⁶⁸ Bilježi ga *imām* Muslim od Ebū Seīda i Ebū Hurejre riječima: “...*prva trećina noći*”, a bez izraza: “...pa da mu se oprosti”, “...pa da mu se da ono što traži” i “...pa da mu se primi pokajanje” (“*Sahīhu Muslim bi Šerh en-Newewī*”, 6/39). Muslim ga također bilježi od Ebū Hurejre riječima: “*Kada prođe polovina noći ili dvije njene trećine...*” i u njemu nema: “Ima li ko da se kaje pa da mu se primi pokajanje?” (“*Sahīhu Muslim bi Šerh en-Newewī*”, 6/37). Slično ga bilježi i el-Ādžurrī (“*Eš-Šeri’ah*”, 310. str.)

Ko traži da mu oprostim pa da mu oprostim?’, i to ne prestaje sve dok ne osvane zora.”⁶⁹

Čuo sam *ustādha* Ebū Mensūra o predaji ovog hadītha kog nam je diktirao, da kaže: Upitan je Ebū Hanīfe o njemu, pa je rekao: “*Silazi bez (toga) kako*”.⁷⁰

I rekli su neki od njih: “*Silazi silaženjem koje pristoji Njegovom Gospodarstvu, a da mi ne znamo kako, i bez sličenja Njegovo silaženja silaženju stvorenjā, sa napuštanjem jednog mjesa i zauzimanjem drugog, jer je On ﷺ čist od toga da Njegove osobine budu slične osobinama stvorenjā, kao sto je On iznad toga da bude Njegovo Biće poput bića stvorenjā, pa je Njegovo pristizanje, dolaženje i spuštanje onako kako odgovara i dolikuje Njegovim Svojstvima, bez poređenja i (pitana) ‘kako’*”.⁷¹

I rekao je *imām* Ebū Bekr Muhammed ibn Ishāq ibn Khuzejme u svojoj knjizi “*Et-Tewhīd*”, a čuo sam je od njenog prenosioca Ebū Tāhira (Allāh mu se smilovao): “*Poglavlje o spominjanju khabera ispravnog seneda, koje su prenijeli učenjaci Hidžāza i ’Irāqa od Vjerovjesnika ﷺ o silasku Gospodara na zemaljsko nebo svake noći bez opisivanja kako, sa potvrđivanjem silaska: Pa svjedočimo jezikom, vjerujemo srcem i ubjedeni smo u ono što je u ovim vijestima od spominjanja silaska, bez opisivanja kakvoće, zato što nam naš Vjerovjesnik Muhammed ﷺ nije opisao kakvoću silaska našeg Stvoritelja na zemaljsko nebo, a podučio nas je da silazi, a*

---

⁶⁹ Bilježi ga *imām* Muslim od Ebū Hurejre sličnim tekstom (“*Sahīhu Muslim bi Šerh en-Newewi*”, 6/37)

⁷⁰ Ove njegove riječi je prenio u svojoj knjizi “*Šerhul-Fikhil-Ekber li Ebi Hanife*” komentator Mulla ‘Alī Qārī na 34. str.

⁷¹ Ovaj govor je prenio *imām* el-Bejheqī u svojoj knjizi “*El-Esmā'u wes-Sifāt*” na 456. str.

Allāh ﷺ ga je obavijestio da muslimanima pojasni ono što im je korisno od stvari njihove vjere. Pa mi govorimo i potvrđujemo u ono što je u tim vijestima o spomenu silaska, bez opterećivanja opisom kakvoće, jer nam Vjerovjesnik ﷺ nije opisao kakvoću silaska.“⁷²

I obavijestio nas je hāfidh el-Hākim Ebū ‘Abdullāh: Pričao nam je Ebū Muhammed es-Sajdelānī: Pričao nam je ‘Alī ibnul-Husejn ibnul-Džunejd: Pričao nam je Ahmed ibn Sālih el-Misrī: Pričao nam je Ibn Wehb: Obavijestio nas je Makhreme ibn Bukejr od svoga oca (Allāh mu se smilovao)...

I obavijestio nas je el-Hākim: Pričao nam je Ebul-‘Abbās Muhammed ibn Ja’qūb al-Esam: Pričao nam je Ibrāhīm ibn Munqidh: Pričao nam je Ibn Wehb od Makhreme ibn Bukejra, on od njegovog oca da je rekao: Čuo sam Muhammeda ibnul-Munkedira da tvrdi da je čuo Ummu Seleme, suprugu Vjerovjesnika ﷺ da (ona) kaže: “Divan li je dan onaj dan u kojem se Allāh ﷺ spusti na zemaljsko nebo!”, rekli su “A koji je to dan?” Odgovorila je “Dan ‘Arefata.”⁷³

I prenijela je ‘Ā'iša (neka je Allāh njome zadovoljan) od Vjerovjesnika ﷺ da je rekao: “*Silazi Allāh ﷺ u polovini (mjeseца) ša'bāna na zemaljsko nebo, noću pa do kraja dana sutradan, pa oslobađa od vatre onoliko (ljudi) koliko ima dlaka na krznima koza Benū Kelba, i propiše potrebe i opskrbu za godinu dana, i ne ostavi nikog a da mu ne oprosti osim mušrika, onoga ko kida rodbinske veze, onoga*

---

⁷² “Kitābut-Tewhīd we Ithbātu Sifātir-Rabb, ‘azze we dżelle” od Ibn Khuzejme, 125. i 126. str.

⁷³ Bilježe ga ed-Dārimī svojim senedom do Ummu Seleme (Allāh bio njome zadovoljan) (“Er-Reddu ‘alel-Džehmije”, 287. str.), kao i ed-Dārequtnī (“Kitābun-Nuzūl”, 184. str.) i imām el-Lālikā’ī (“Šerh Usūli l’tiqādi Ehliṣ-Sunneh wel-Džemā’ah”, 3/450)

koji je neposlušan roditeljima ili zavidljivca punog mržnje i neprijateljstva.“⁷⁴

---

⁷⁴ Početak hadītha bilježi et-Tirmidhī od ‘Ā’iše (Allāh bio zadovoljan njome) sa riječima: “*Zaista se Allāh ﷺ u noći polovine ša'bāna spušta na dunjālučko nebo, pa oprišta većem broju (ljudi) nego što je broj dlaka na kozama Kelba*” (“Sunen et-Tirmidhī”, Kitābus-Sawm, Bābu Mā Džā’e fī Lejletin-Nisfi min Ša'bān, br. 739), a od ‘Ā’iše ga također bilježe i Ibn Mādže (“Sunen Ibn Mādže”, br. 1389), imām Ahmed (“El-Musned”, 6/238), ed-Dārequtnī (“Kitābun-Nuzūl”, 169. str.) i el-Lālikā’ī (“Šerh Usūli l’tiqādi Ehlis-Sunneh wel-Džemā’ah”, 3/448). Imām et-Tirmidhī ga je ocijenio *da’ifom* (slabim).

Ovaj hadīth je zabilježio i es-Sujūtī i ocijenio ga je *hasenom* (dobrim i prihvatljivim) (“Džāmi’us-Sagīr”, 1/78).

A kraj hadītha bilježi Ibn Mādže od Ebū Mūsā el-Eš’arija, sa riječima: “*Zaista Allāh dolazi u noći polovine ša'bāna, pa oprišta svim stvorenjima, osim mušriku i novotaru*” (“Sunen Ibn Mādže”, 1/444, br. 1390) i imām Ahmed od ‘Abdullāha ibn ‘Amra ibnul-Āsa sa malom razlikom.

Sa riječima “*Spušta se Allāh ﷺ noći polovine ša'bāna...*” ga bilježe Ibn Khuzejme (“Kitābut-Tewhīd”, 136. str.), te ed-Dārequtnī (“Kitābun-Nuzūl”, 157., 165., 171. i 173. str.), el-Lālikā’ī (“Šerh Usūli l’tiqādi Ehlis-Sunneh wel-Džemā’ah”, 3/438, 447, 448), ‘AbdurRezzāq (“El-Musannef”, 4/317) i Ibn Ebī ‘Āsim (“Es-Sunneh”, 1/222, 223, 224).

A riječi bliske onome što je prethodio je zabilježio i el-Hejthemī i spomenuo da tri *riwājetā* tog hadītha bilježi el-Bezzār te je osporio dva *riwājetā*, ali je jedan *riwājet* ocijenio dobrom i prihvatljivim, te naglasio da ga bilježi i et-Taberānī i da su svi prenosioči pouzdani (“Medžme’uz-Zewā’id”, 8/65)

A Ahmed Muhammed Šākir je o Ahmedovom *riwājetu* od ‘Abdullāha ibn ‘Amra rekao: “*Njegov isnād je sahih.*” (“El-Musned el-Imām Ahmed bi Ta’lik Ahmed Muhammed Šākir”, 10/166, br. 6642)

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - *imām* es-Sābūnī

Obavijestio nas je Ebū Tāhir ibn Khuzejme: Pričao nam je moj djed *imām*:⁷⁵ Pričao nam je el-Hasan ibn Muhammed ez-Za'ferānī: Pričao nam je Ismā'īl ibn 'Ulejjeh od Hišāma ed-Destewā'i...

I rekao je *imām*: Pričao nam je ez-Za'ferāni: Prenio nam je 'Abdullāh ibn Bekr es-Sehmī: Pričao nam je Hišām ed-Destewā'i...

I pričao nam je ez-Za'ferānī: Pričao nam je Jezīd ibn Hārūn: Prenio nam je ed-Destewā'i...

I pričao nam je Muhammed ibn 'Abdullāh ibn Mejmūn u Aleksandriji: Pričao nam je el-Welīd od el-Ewzā'i...

I svi oni (prenose) od Jahje ibn Ebī Kethīra, od Hilāl ibn Ebī Mejmune od 'Atā'a ibn Jesāra: *Pričao mi je Rifā'ah ibn 'Arrābe el-Džuhēnī...*

Rekao je imām: Pričao nam je Ebū Hišām Zijād ibn Ejjūb: Pričao nam je Mubešir ibn Ismā'īl el-Halebī od el-Ewzā'i: Pričao nam je Jahjā ibn Ebī Kethīr: Pričao mi je Hilāl ibn Ebī Mejmūne od 'Atā'a ibn Jesāra: Pričao mi je Rifā'ah ibn 'Arrābe el-Džuhēnī rekavši: "Izašli smo sa Allāhovim Poslanikom ﷺ iz Mekke, pa su (neki) tražili dozvolu od Vjerovjesnika ﷺ da se vrate, pa im je dozvolio, pa je rekao Vjerovjesnik ﷺ. 'Šta je to, pa vam je mrskiji ogranači drveta koji prati Poslanika od

---

A sa sličnim tekstom uz dodatak "...i onog ko prekida rodbinske veze" ga je od 'Atā'a ibn Jesāra zabilježio el-Lālikā'ī ("Šerh Usūli I'tiqādi Ehlis-Sunneh wel-Džemā'ah", 3/451).

Međutim, što se tiče ostatka teksta hadītha ("...pa do kraja dana sutra", "...i propiše potrebe i opskrbu za godinu dana", "... zavidljivca punom mržnje"), on se ne može naći unutar ovih riwājetā.

⁷⁵ A on je Muhammed ibn Ishaq ibn Khuzejme, čija biografija je prethodila u tekstu 16. fusnote

onog drugog dijela?”, pa se ne vidje niko od Ijudi a da nije plakao. Ebū Bekr es-Siddīq reče: ‘Doista onaj koji nakon ovoga traži dozvolu od tebe je malouman’, pa je ustao Vjerovjesnik ﷺ pa je zahvalio Allāhu i pohvalio ga, pa je rekao zaklevši se: ‘Tako mi Onoga u Čijoj Ruci je moja duša, Allāh mi je Svjedok da nema nijednoga od vas ko bude vjerovao u Allāha i u Sudnji Dan, a zatim se ispravno i umjerenom⁷⁶ pridržava toga, a da ga to neće odvesti u džennet. I zaista mi je moj Gospodar obećao da će uvesti od mog ummeta u džennet sedamdeset hiljada bez polaganja računa i bez kazne, i ja se doista nadam da će On, sve dok vjerujete, i dobre od vaših supružnika i vaših potomaka, nastaniti vas u džennetu’, a zatim je rekao ﷺ: ‘Kada prođe polovina noći...’ (ili je rekao: ‘dvije trećine noći’), ‘...Allāh ﷺ silazi na zemaljsko nebo, a zatim kaže: “Ne pitam nikoga o Mojim robovima osim Mene. Ko ima da nešto od Mene traži, pa da mu to dam? Ko je taj koji Me moli, pa da mu se odazovem? Ko je taj koji Me moli za oprost, pa da mu oprostim?”, sve dok ne svane zora’.⁷⁷ Ovo je tekst hadītha od el-Welīda.

Kažem: Kada se potvrди ispravnim *khaber* o silasku od Poslanika ﷺ, *ehlus-sunne* ga potvrdi, prihvate vijest i potvrde silazak onako kako ga je rekao Allāhov Poslanik ﷺ, i ne vjeruju u poređenje toga sa silaskom Njegovih stvorenja, te znaju i ostvaruju i vjeruju da osobine Allāha ﷺ nisu slične osobinama stvorenjā, kao što ni Njegovo biće nije slično bićima stvorenjā, Uzvišen je Allāh (i čist) od onoga što kažu *el-mušebbihe* (oni koji porede) i *el-mu'attile* (poricatelji) uzvišenošću velikom, i neka su prokleti mnoštvom prokletstva.

---

⁷⁶ Umjerenom, tj. bez nemara i pretjerivanja

⁷⁷ Bilježe ga Ibn Khuzejme (“*Kitābut-Tewhīd*” 132. i 133. str.), *imām* Ahmed (“*El-Musned*”, 4/16), et-Tajālisī (“*Musned et-Tajālisī*”, 182. str., br. 1291 i 1292) i ed-Dārequtnī (“*Kitābun-Nuzūl*”, 415. str.) Bilježi ga i el-Ādžurrī skraćeno (“*Eš-Šerī'ah*”, 310. i 311. str.).

I čitao sam pred Ebū ‘Abdullāhom ibn Ebī Hafsom el-Bukhārijem, koji je bio šejkh Bukhāre u svom vremenu, a Ebū Hafs je bio je od velikih drugova Muhammeda ibnul-Hasana eš-Šejbānija: Rekao je Ebū Abdullāh: “Čuo sam ‘Abdullāha ibn ‘Uthmāna, šejkha grada Merwa, da kaže: Čuo sam Muhammeda ibnul-Hasana eš-Šejbānija da kaže: Rekao je Hammād ibn Ebī Hanīfe: ⁷⁸ ‘Rekli smo ovima: ‘Šta kažete o riječima Allāha ﷺ: “I doći će tvoj Gospodar, a i meleci sve u redove poređani...” ⁷⁹ Pa dolazi li naš Gospodar, kako je rekao? I dolaze li meleci u redovima poređani?’ Pa su rekli: ‘Što se tiče meleka, oni dolaze poređani u redove, a što se tiče Gospodara ﷺ, mi ne znamo značenje toga, niti znamo kakav je Njegov dolazak’. Na to sam im rekao: ‘Mi vas ne obavezujemo da znate kakav je Njegov dolazak, ali vas obavezujemo da vjerujete u Njegov dolazak. Šta kažete o onome ko negira dolazak meleka u redove poređanih, šta je on po vama?’ Rekli su: ‘On je nevjernik lažljivi’. Rekao sam: ‘E, isto tako: onaj ko negira da Allāh ﷺ dolazi, on je nevjernik lažljivi’.”

Rekao je Ebū ‘Abdullāh ibn Ebī Hafsa el-Bukhārī također u svojoj knjizi: “Rekao je Ibrāhīm ibnul-Eš’ath: Čuo sam el-Fudajla ibn ‘Ijjada ⁸⁰ da kaže: ‘Kada ti džehmijja kaže: ‘Mi ne

---

⁷⁸ On je Ebū Ismā’īl Hammād ibn Ebī Hanīfe – en-Nu’mān ibn Thābit – et-Temīmī el-Kūfī, ugledni feqīh. Bio je istaknuti učenjak i bogobojazni dobročinitelj. Ibn ‘Adī ga je ocijenio slabim sa aspekta pamćenja (memorizacije). Prenosio je od svoga oca (Ebū Hanīfe) i drugih, a od njega je prenosio njegov sin, imām Ismā’īl, qadija Basre. Hammād je doživio starost i umro 176. godine hidžretske (“El-Fewā’idul-Behijje”, 69. str., “Mīzānul-l-tidāl”, 1/590, “Sijeru A’lāmin-Nubelā”, 6/403, “Šedherātud-Dheheb”, 1/287)

⁷⁹ sūra el-Fedžr, 22. ājet

⁸⁰ On je el-Fudajl ibn ‘Ijjād ibn Mes’ūd et-Temīmī el-Jerbū’ī, šejkh Harema, rođen u Samerqandu. Prenosio je od ‘Atā’ es-Sā’iba, a od

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i slijedbenikā hadītha - *imām* es-Sābūnī

*vjerujemo u Gospodara Koji silazi sa Svojg mjesta', ti mu reci:
'Ja vjerujem u Gospodara Koji radi šta hoće'.*"⁸¹

---

njega prenose Ibnul-Mubārek, Sufjān eth-Thewrī, eš-Šāfi'ī i mnogi drugi. Živio je u Mekki pored same Ka'be. O njemu je rekao edh-Dhehebī: "*Bio je imām, pobožnjak, pokoran, čvrst i pouzdan, povjerljiv.*" Rekli su en-Nesā'ī i drugi: "*Čvrst, pouzdan i povjerljiv.*" Umro je na dan 'Āšūre 187. godine hidžretske, a prešao je osamdeset godina. ("Tehhkiretul-Huffādh", 1/249, "Tehdhībut-Tehdhīb", 8/294, "Sijeru A'lāmin-Nubelā", 8/421, "Hiljetul-Ewlījā", 8/84)

⁸¹ Ovaj govor el-Fudajla ibn 'Ijjāda je zabilježio *imām* el-Bukhārī ("Khalqu Ef'ālil-'Ibād", 36. str.) bez seneda za tekst: "Kada ti džehmija kaže: 'Ja ne vjerujem u Gospodara Koji se spušta sa Svoga mjesta...' ", a sa ovim riječima ga od el-Fudajla ibn 'Ijjāda bilježi *imām* el-Lālikā'ī ("Šerh Usūli l'tiqādi Ehlis-Sunneh wel-Džemā'ah", 3/452)

Viđenje Allāha od strane vjernikā na onom svijetu

I prenio je Jezīd ibn Hārūn na svome *medžlisu* (predavanju) hadīth Ismā'ila ibn Ebī Khālida, on od Qajsa ibn Ebi Hāzima, a on od Džeřīra ibn 'Abdullāha o viđenju, govor Poslanika ﷺ: **"Doista čete vi gledati u vašega Gospodara kao što gledate u Mjesec u vedroj noći"**.⁸² I rekao mu je čovjek na tom sijelu: "O Ebu Khālide, koje je značenje ovog *haditha*?", pa se rasrdio i namrgodio i rekao je: "Koliko si samo sličan Sabīgu.⁸³ I sa tobom treba učiniti kao što je učinjeno sa njim! Teško tebi! A ko zna kakvo je to? I ko će sebi dozvoliti da prelazi govor koji je došao u hadīthu ili da priča o tome nešto od sebe, osim onaj koji sebe zavarava i potcjenjuje svoju vjeru? Kad čujete hadīth od Allāhovog Poslanika ﷺ – slijedite ga i ne izmišljajte (uvodite) u to. Jer, doista, ako ga budete slijedili a ne sumnjate u njega – uspjećete, a ako ne budete tako uradili – propašćete".

A priča o Sabīgu kojeg je spomenuo Jezīd ibn Hārūn onome koji ga je pitao, rekavši mu: "Koliko si samo sličan Sabīgu. I sa tobom treba uraditi kao što je urađeno sa njim!" jeste ono što je prenio Jahjā ibn Se'īd od Se'īda ibn Musejjiba

---

⁸² Bilježi ga *imām el-Bukhārī*, a tekst čitavog hadītha je: "Prenosi se od Džeřīra da je rekao: Sjedeli smo kod Vjerovjesnika ﷺ kada je pogledao u pun Mjesec, pa je rekao: **'Zaista čete vi vidjeti svoga Gospodara kao što vidite ovaj mjesec. Nećete biti uskraćeni u viđenju Njega. Pa ako vas šta ne omete da klanjate prije izlaska Sunca i prije njegovog zalaska, učinite to.'**" ("Sahīhul-Bukhārī", Kitābut-Tewhīd, br. 7434)

⁸³ On je Sabīg ibn Šerīk ibnul-Mundhir et-Temīmī. Pitao je 'Umera ibnul-Khattāba o *garībul-Qur'ān* (manje poznatim riječima u Kur'ānu) i insistirao na tome, pa ga je 'Umer izbičevao i zabranio mu sjedenje sa ljudima (naredio njegov bojkot) dok se nije povratio od svog mišljenja i sumnji, pa mu je 'Umer dozvolio da sjedi i komunicira sa ljudima ("Tehdhīb Tārīkhī Dimešq", 6/386)

da je Sabīg et-Temīmī došao Vođi Pravovjernih ‘Umeru ibnul-Khattābu ﷺ i rekao: “*O vođo Pravovjernih! Obavijesti me o (značenju ājeta): “Tako mi onih koji dižu prašinu”.*“⁸⁴ Rekao mu je (‘Umer): “*To su vjetrovi. A da nisam čuo Allāhovog Poslanika ﷺ da to kaže, ne bih to rekao*”. Rekao je (Sabīg): “*A obavijesti me o: ‘...i onih koji teret nose’.*“⁸⁵ Rekao je (‘Umer): “*To su oblaci. A da nisam čuo Allāhovog Poslanika ﷺ da to kaže, ne bih to rekao*”. Rekao je (Sabīg): “*A obavijesti me o: ‘...i onih koji naredbe sprovode’.*“⁸⁶ Rekao je (‘Umer): “*To su meleci. A da nisam čuo Allāhovog Poslanika ﷺ da to kaže, ne bih to rekao*”. Rekao je (Sabīg): “*A obavijesti me o: ‘...i onih koji plove lahko’.*“⁸⁷ Rekao je (‘Umer): “*To su brodovi. A da nisam čuo Allāhovog Poslanika ﷺ da to kaže, ne bih to ni rekao.*” A zatim je naredio da mu se (Sabīgu) udari sto bičeva, pa ga je poslao kući dok se oporavi (od bičeva), a onda ga je opet pozvao, zatim ga je udario sa sto drugih bičeva, a zatim su ga odneli na nosilima, i napisao je Ebū Musāu el-Eš’ariju da mu je (Sabīgu) zabranjeno sjedenje sa Ijudima, i to nije prestalo sve dok (Sabīg) nije došao Ebū Musāu el-Eš’ariju i zakleo mu se čvrstim īmānom da više u sebi ne nalazi ništa od onog što je (prije) nalazio, pa je (Ebū Mūsā) pisao ‘Umeru da ga o tome obavijesti, pa mu je ‘Umer napisao: “*Ne dozvoliti mu da se druži (sa Ijudima) dok se ne pokaže iskrenim. Tada mu dozvoliti miješanje sa Ijudima na njihovim sijelima*”.⁸⁸

---

⁸⁴ sūra edh-Dhārijāt, 1. ājet

⁸⁵ sūra edh-Dhārijāt, 2. ājet

⁸⁶ sūra edh-Dhārijāt, 4. ājet

⁸⁷ sūra edh-Dhārijāt, 3. ājet

⁸⁸ Ovu priču je spomenuo Ibn ‘Asākir u svom “*Tārīkh*” prenoseći je od hāfidha Ebū Bekra el-Bezzāra i ed-Dārequtnija (“*Tehdhīb Tārīkhī Dimešq*”, 6/386)

I prenio je Hammād ibn Zejd od Qattān ibn Ka'ba: Čuo sam čovjeka od Benū Idžlila, Khālida ibn Zur'a da prenosi od svoga oca da je rekao: "Vidio sam Sabīga ibn 'Asela u Basri, kao da je šugava kamila; ide ka halqi i svaki put kad bi sjeo sa narodom, ne poznaju ga; doziva ih skupina druge halqe: 'Odluka Vođe pravovjernih!'"⁸⁹

I također je prenio Hammād ibn Zejd od Jezīda ibn Hāzima od Sulejmana ibn Jesāra da je čovjek od Benū Temīma, koga su zvali Sabīg, došao u Medīnu, a sa sobom je imao knjigā, pa je počeo da zapitkuje o manje jasnim stvarima iz Qur'āna, pa je to došlo do 'Umera, te je on poslao po njega, a spremio je prutove od potkresivanja palmi. Pa kada je ušao kod 'Umera sjede, pa mu reče 'Umer: "Ko si ti?" Rekao je: "Ja sam Allāhov Rob Sabīg". 'Umer reče: "A ja sam Allāhov Rob 'Umer". Zatim je krenuo ka njemu i počeo ga udarati onim prutevima, i nije prestao da ga udara sve dok ga nije posjekao i počela mu krv teći niz lice, pa je ovaj rekao: "Dosta je, o

---

A prenijeli su je i Ibnu Hadžer i ed-Dārequtnī *isnadom* od Se'ida ibnul-Musejjiba, u *riwājetu* kog je Ibnu Hadžer ocijenio *da'īfom* (slabim), ali je naglasio da ga je prenio i el-Enbārī sa *sahīh senedom*, te da u tom *riwājetu* stoji: "I Sabīg nije prestao biti ponižen u svome narodu, nakon što je bio ugledan među njima", kao i da su ga zabilježili i Ismā'īlī i Ebū Zur'a ed-Dimešqī drugim *senedom* ("El-Isābeh", 3/459, 460).

Ovu priču je spomenio i Ibn Kethīr, prenoseći *riwājet hafidha* Ebū Bekra el-Bezzāra, rekavši: "Ovo je slab hadīth, a najbliže što je u njemu jeste da je on mewqūf do 'Umera, ali je priča o događaju Sabīga sa 'Umerom poznata; on ga je udarao jer mu je on u onome o čemu je pitao ispoljio tvrdoglavost i inat." ("Tefsīr Ibn Kethīr", 4/232, 233)

⁸⁹ Ovaj *riwājet* od Zur'ah je spomenuo Ibn 'Asākir ("Tahdhīb Tārīkh Dimešq", 6/387), a prenio ga je i es-Sujūtī ("Sawnul-Mantiq", 18. str.)

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - imām es-Sābūnī

*Vođo Pravovjernih, jer je, Allāha mi, nestalo ono što sam nalazio u svojoj glavi“.*⁹⁰

Obavijestio nas je Ebū ‘AbdurRahmān Muhammed ibnul-Husejn ibn Mūsā es-Sulemī: Obavijestio nas je Muhammed ibn Mahmūd el-Feqīh el-Merwezī: Pričao nam je Muhammed ibn ‘Umejr er-Rāzī: Pričao nam je Ebū Zekerijā Jahjā ibn Ejjūb el-‘Allāf et-Tedžībī u Egiptu: Pričao nam je Jūnus ibn ‘Abdul-A’lā: Pričao nam je Ešheb ibn ‘Abdul’Azīz: “Čuo sam Mālikā ibn Enesa da kaže: ‘Čuvajte se novotarija!’ Bilo je rečeno: ‘O Ebū ‘Abdullāh, a šta je novotarija?’ Rekao je: ‘Novotari su oni koji pričaju o Allāhovim Imenima i Njegovim svojstvima, o Njegovom Govoru, Njegovom znanju i Njegovoj moći, oni koji ne čute o onome o čemu su čutali ashābi i tabi’ini’.”⁹¹

Obavijestio nas je Ebū Husejn Ahmed ibn Muhammed ibn ‘Umer ez-Zāhid el-Khaffāf: Obavijestio nas je Ebū Nu’ajm ‘AbdulMelik ibn Muhammed ibn ‘Adī el-Feqīh: Pričao nam je Rebi’ ibn Sulejmān: “Čuo sam eš-Šāfi’ija (Allāh mu se smilovao) da je rekao: ‘Da rob sretne Allāha sa svim grijesima osim širka, draže mi je nego da ga sretne sa nečim od strasti (novotarija)’.”⁹²

Obavijestio me je Ebū Tāhir Muhammed ibnul-Fadl: Pričao nam je Ebu ‘Amr el-Khajrī: Pričao nam je Ebū Ezher:

---

⁹⁰ Ovaj *riwājet* bilježe ed-Dārimī (“Sunen ed-Dārimī”, 1/54), el-Ādžurri (“Eš-Šeri’ah”, 73. str.) i Ebū Ismā’īl el-Herewī (“Dhemmul-Kelāmi we Ehlih”, 161. str.), a spomenuo ga je i Ibn ‘Asākir (“Tehdhību Tārīkhī Dimešq”, 6/387)

⁹¹ Zabilježio ga je Ebū Ismā’īl el-Herewī (“Dhemmul-Kelāmi we Ehlih”, 183. i 184. str.)

⁹² Zabilježio ga je Ibn Ebī Hātim (“Ādābuš-Šāfi’ī we Menāqibuh”, 187. str.), te Ebū Nu’ajm el-Asbehānī (“Hiljetul-Ewlījā’ī”, 9/111, 112), el-Bejheqī (“El-I’tiqād”, 239. str.) i Ibn ‘Asākir (“Tebjīnu Kedhib el-Mufteri”, 337. str.)

Pričao nam je Qabīse: Pričao nam je Sufjān od Dža'fera ibn Burqāna da je rekao: "Pitao je čovjek (*khalīfu*) 'Umera ibn 'Abdul'Azīza o nečemu od strasti (novotarija), pa je rekao: "Drži se u pogledu Knjige vjere dječakā i beduinā (kako oni shvataju i razumiju) i udalji se od svega mimo toga."⁹³

Obavijestio nas je *hāfidh* Ebū 'Abdullāh: Pričao nam je Muhammed ibn Jezid: Čuo sam Ebū Jahjā el-Bezzāra da kaže: Čuo sam el-'Abbāsa ibn Hamzu da kaže: Čuo sam Ahmeda ibn Ebil-Hawārijja da kaže: "Čuo sam Sufjāna ibn 'Ujejne⁹⁴ da kaže: 'Sve čime je Allāh opisao Sebe u svojoj Knjizi, *tefsīr* (objašnjenje) toga je – čitanje toga i čutanje o tome'."⁹⁵

Obavijestio nas je Ebūl-Husejn el-Khaffāf: Pričao nam je Ebūl-'Abbās Muhammed ibn Ishāq es-Serrādž: Pričao nam je

---

⁹³ Zabilježio ga je Ebū Ismā'īl el-Herewī ("Dhemmul-Kelāmi we Ehlih", 176. str.)

⁹⁴ On je Sufjān ibn 'Ujejne ibn Mejmūn el-Hilālī el-Kūfī Ebū Muhammed *el-imām, el-hāfidh*. Rođen je 108. godine hidžretske u Kūfi, a potom se nastanio u Mekki, a boravio je i u Bagdādu. Slušao je od ez-Zuhrija, Ebū Ishāka es-Sebī'ija i dr. Bio je čvrst i pouzdan, *el-hudždže*. Eš-Šāfi'ī je rekao: "Da nije Mālika i Sufjāna ibn 'Ujejne, nestalo bi znanja u Hidžāzu". A Ahmed ibn Hanbel je rekao: "Nikoga nisam video učenijeg u sunnetima od Sufjāna ibn 'Ujejne". Umro je u Mekki 198. godine hidžretske. ("Tārīkhū Bagdād", 9/174, "Sijeru A'lāmin-Nubelā", 8/454, "Tedhkiretul-Huffādh", 1/262, "Tehdhībut-Tehdhīb", 4/117, "Mizānul-l'Tidāl", 2/170)

⁹⁵ Ovaj govor od Sufjāna ovim senedom bilježi *imām* el-Bejheqī ("El-l'tiqād", 118. str. i "Kitābul-Esmā'i wes-Sifāt", 409. str.), a bilježe ga od njega drugim senedom *imām* ed-Dārequtnī ("Kitābus-Sifāt", 70. str.) i *imām* el-Lālikā'ī ("Šerh Usūli l'tiqād Ehli-Sunneh wel-Džemā'ah", 3/431), obojica riječima: "Svaka stvar kojom Allāh Sebe opisuje u Qur'ānu – njegovo tumačenje je qirā'et toga, bez zapitivanja kako i bez poređenja". Pogledaj "Šerhus-Sunneh" od el-Begawija, 1/71

Ismā'īl ibn Ebil-Hārith: Pričao nam je el-Hejthem ibn Khāridže: Čuo sam el-Welīda ibn Muslīma da je rekao: “*Pitao sam el-Ewzā'i ja, Suffjāna i Mālika ibn Enesa o ovim hadīthima o Svojstvima i Viđenju, pa su rekli: 'Ta stvar je onakva kako je i došla (do nas), bez (pitanja) kako'.*”⁹⁶

Rekao je *imām* ez-Zuhrī, *imām imāmā* u svom dobu i oko učenjakā *ummēta* u svome vremenu: ⁹⁷ “*Allāhovo je da objasni, na Poslaniku je da prenese, a na nama je predaja (pokoravanje)*”.⁹⁸

---

⁹⁶ Bilježe ga *imām* el-Lālikā'ī (“*Šerh Usūli l'Tiqādi Ehlis-Sunneh wel-Džemā'ah*”, 3/527), *imām* ed-Dārequtnī (“*Kitābus-Sifāt*”, 75. str.), *imām* el-Bejheqī (“*El-l'Tiqād*”, 118. str. i “*Kitābul-Esmā'i wes-Sifāt*”, 453. str.). Pogledaj i “*Šerhus-Sunneh*” od el-Begawija, 1/171, “*Mukhtesar el-Uluww*” od edh-Dhehebija, 142. i 143. str., “*Džāmi'u Bejānil-'Ilmi we Fadlih*” od Ibn 'AbdulBerra, 2/96

⁹⁷ On je Muhammed ibn Muslim ibn 'Ubejdullāh ibn 'Abdullāh ibn Šihāb ez-Zuhrī, *tābi'i*, *imām* znanja, *hāfidh* svoga vremena, Ebū Bekr el-Qurešī el-Medenī eš-Šāmī. Rođen je 50. godine hidžretske (rečeno je i: 51.). Prenosio je od *ashābā* 'Abdullāha ibn 'Umera, Džābir ibn 'Abdullāha i Enesa ibn Mālika, od *tābi'i* Se'īda ibnul-Musejjiba i 'Urwe ibn Zubejra i mnogih drugih. Od njega prenose 'Atā' ibn Ebī Rebbāh, 'Umer ibn 'Abdul'Azīz, 'Amr ibn Šu'ajb i drugi. Rekao je Ebū Dāwūd o njemu: “*Njegovih hadītha je dvije hiljade i dvije stotine*”. Od njegovog *hifdha* je to da je upamatio Qur'ān za osamdeset noći. Umro je, Allāh mu se smilovao, u *ramadānu* 124. godine hidžretske. (“*Tedhkiretul-Huffādh*”, 1/108, “*Sijeru A'lāmin-Nubelā*”, 5/326, “*Tehdhībut-Tehdhīb*”, 9/340, “*Wefejātul-A'jān*”, 4/177, “*El-Bidājetu wen-Nihājeh*”, 9/340, “*Šedherātudh-Dheheb*”, 1/162)

⁹⁸ Bilježi el-Bukhārī ove ez-Zuhrijeve riječi u svom “*Sahīhu*” riječima: “*Od Allāha je poslanica (Objava), Allāhovom Poslaniku ﷺ je obaveza teblīg (dostavljanje), a nama je obaveza teslīm (pokoravanje).*” (“*Sāhīhul-Bukhāri me'a Fethil-Bārī*”, 13/503, *Kitābut-Tewhīd*, broj poglavља 46), a zabilježio ga je i Ebū Nu'ajm, a

A od nekih prethodnika (je prenešeno): “*Napredovanje islāma neće se desiti osim putem predavanja (pokoravanja)*”.⁹⁹

Obavijestio nas je Ebū Tāhir ibn Khuzejme: Pričao nam je moj djed *imām*: Pričao nam je Ahmed ibn Nasr: Pričao nam je Ebū Ja’qūb el-Hanīnī: Pričao nam je Kethīr ibn ‘Abdullāh el-Muzenī od njegovog oca od njegovog djeda ¹⁰⁰ da je rekao: “*Rekao je Allāhov Poslanik ﷺ. ’Doista je ova vjera počela strana (čudna) i vratiće se strana (čudna) kako je i počela, pa blago se strancima.*” Rekoše: ‘O Allāhov Poslaniče, a ko su stranci?’ Rekao je: ‘*Oni koji oživljavaju moj sunnet posle mene i podučavaju Allāhove robeve njemu (sunnetu)*’.”¹⁰¹

---

u njemu da je ez-Zuhrī prenio da je Allāhov Poslanik ﷺ rekao: “*Bludnik ne čini blud, a da je vjernik*”, pa je bio upitan el-Ewzā’ī: “*Šta je ovo?*”, pa je rekao: “*Od Allāha je znanje, na Njegovom Poslaniku je belāg (dostavljanje), a na nama je teslīm (pokornost, predavanje); prenesite hadīthe Poslanika ﷺ onako kako su došli.*” (“*Hiljetul-Ewlījā’ī*”, 3/369)

⁹⁹ A ovo je prenio el-imām el-Begawī (“*Šerhus-Sunneh*”, 1/171). Govor sličan ovome je prenio i *imām* et-Tahāwī, kada je rekao: “*i neće se desiti napredak islāma (drukčije), osim sa pokornošću i predavanjem*”. (“*Šerh Aqīdetit-Tahawijje*”, 149. str.).

¹⁰⁰ On je ‘Amr ibn ‘Awf ibn Zejd ibn Mulejha, a rečeno je i Mulejha ibn ‘Amr el-Muzenī, *ashāb*, prenosio je od Vjerovjesnika ﷺ. Rekao je Ibn ‘Abdil-Berr: “*Bio je od prvaka u islamu*”, a rečeno je da je on bio uz Vjerovjesnika ﷺ u Medīni, kao i da je učestvovao u bici na Khendequ (el-Ahzāb). Od njega je prenosio sin njegovog sina Kethīr ibn ‘Abdullah ibn ‘Amr, od svoga oca, a on od njega. Umro je na kraju Mu'āwijinog khilāfeta (“*El-Istī'āb*”, 2/437, “*Tehdhībut-Tehdhīb*”, 8/85, “*El-Džerhu wet-Ta'dīl*”, 3/242, “*Tehdhībul-Esmā'i*”, 1/33).

¹⁰¹ Srž ovog hadītha su zabilježili imām Muslim i drugi od Ebū Hurejre ﷺ riječima: “*Počeo je islām stran, i vratiće se stran, pa*

Obavijestio nas je *hāfidh* ‘Abdullāh: Čuo sam Ebū-Hasana el-Kārizija da kaže: Čuo sam ‘Alī ibn ‘Abdul’Azīza da kaže: Čuo sam Ebū ‘Ubejda el-Qāsimā ibn Sellāma¹⁰² da kaže: “Onaj koji slijedi sunnet je kao onaj koji drži žeravicu u ruci i on je danas kod mene bolji od onog koji udara sabljom na Allāhovom putu”.¹⁰³

I prenijeto je od el-A’meša od Ebud-Duhā od Mesrūqa¹⁰⁴ da je rekao: “Ušli smo kod ‘Abdullāha ibn Mes’ūda pa je

---

blago strancima.” (“*Sahīhu Muslim biš-Šerh en-Newewī*”, 2/276, *Kitābul-Īmān*), a cijeli hadīth je sličnim tekstom zabilježio i *imām* et-Tirmidhī (“*Sunen et-Tirmidhī*”, 5/18, *Kitābul-Īmān*), drugim putem od Kethīra ibn ‘Abdullāha ibn ‘Amra ibn ‘Awfa, i rekao (et-Tirmidhī) da je taj hadīth *hasenun-sahīhun*, a zabilježio ga i el-Bagdādī u knjizi “*Šerefu Ashābil-Hadīth*”, 23. str.

¹⁰² On je Ebū ‘Ubejd el-Qāsim ibn Selām el-Bagdādī, *imām*, *mudžtehid*, učenjak jezika, *feqīh* (pravnik), autor mnogih djela, rođen u Herātu 157. hidžretske godine, a otac mu je bio Bizantinac. Slušao je od Ibn ‘Ujejne, a od njega prenose ed-Dārimī, ‘Alī ibn ‘Abdul’Azīz i drugi. Rekao je Ebū Dāwūd: “*Thiqqah, el-me’mūn*.“ Rekao je edh-Dhehebī: “*Bio je hāfidh hadītha, njegovih skrivenih mahanā, poznavalac fiqhā, razilaženjā, predvodnik u (arapskom) jeziku, imām u qirā’etima, autor mnogih dijela na tom polju*“. Od njegovih dijela su: “*Kitābul-Emwālī*”, “*En-Nāsiku wel-Mensūkh*”, i drugi. Umro je u Mekki 224. godine hidžretske (rečeno je: i prije), a imao je 67 godina (“*Tārīkhu Bagdād*”, 12/403, “*Tedhkiretul-Huffādh*”, 2/417, “*Tehdhībut-Tehdhīb*”, 8/315, “*Sijeru A’lāmin-Nubelā*”, 10/490, “*Tabeqātul-Hanābile li Ibn Ebī Ja’lā*”, 1/259).

¹⁰³ Zabilježio ga je el-Khatīb el-Bagdādī (“*Tārīkhu Bagdād*”, 12/410), a vidi i: “*Sijer A’lāmin-Nubelā*” 10/499, “*Tabeqātul-Hanābile li Ibn Ebī Ja’lā*”, 1/262

¹⁰⁴ On je Mesrūq ibn Edžde’ā ibn Mālik ibn Umejje el-Hemdānī el-Kūfī, *feqīh* stanovnikā Jemena, jedan od velikih *tabi’īnā*. Prenio je od nekoliko *ashābā*. Rekao je eš-Ša’bī: “*Nisam vidio nikoga da više traži znanje od njega*”, a prenosi se i da je on klanjao dok bi mu noge

rekao: ‘O ljudi, ko nešto zna, neka kaže o tome. A ko ne zna, neka kaže: ‘Allāh najbolje zna’, jer je doista od znanja da se o onome što se ne zna, kaže: ‘Allāh najbolje zna’. Rekao je Allāh ﷺ svome Vjerovjesniku ﷺ: ‘Reci: Ne tražim od vas za ovo nikakvu nagradu, i ja nisam od onih koji se pretvaraju’.”¹⁰⁵

Obavijestio nas je *hāfidh* ‘Abdullāh: Pričao nam je Ebūl-‘Abbās el-Ma’qilī: Pričao nam je Ahmed ibn ‘AbdulDžebbar el-‘Utāridī: Pričao mi je moj otac: Pričao mu je ‘AbdurRahmān ed-Dabbī od el-Qāsimā ibn ‘Urwe od Muhammeda ibn Ka'b el-Kuredhija da je rekao: “*Ušao sam kod ‘Umera ibn ‘Abdul’Azīza, pa sam počeo da prodorno gledam u njega, pa je rekao: ‘Doista ti gledaš u mene pogledom kakvim me nisi gledao dok sam bio u Medīni*”, pa sam rekao: ‘Jer ti se čudim’, a on je rekao: ‘A čemu se to čudiš?’ Rekao sam mu: ‘Stanju tvoje boje (kože), mršavosti tvog tijela i tvojoj opaloj kosi.’ Rekao je: ‘A ako bi me video posle tri dana u kaburu, očiju ispalih na obraze, iscurjelih nozdrvā, a u ustima mi gnoj, tada bih ti bio još čudniji! Pričaj mi hadīth koji si mi pričao od ‘Abdullāha ibn ‘Abbāsa’. Rekao sam: Pričao mi je ‘Abdullāh ibn ‘Abbās predaju od Allāhovog Poslanika ﷺ koji je rekao: “**U svemu ima ugled, a najuglednije je društvo koje se okreće ka qibli. Ne klanjajte za onim ko je pospan niti iza muhditha (novotara).**”¹⁰⁶ *Ubijajte zmije i škorpone, pa makar bili i u*

---

otekle. Rekao je Ibnul-Medīnī: “*Klanjao je za Ebū Bekrom es-Siddīqom, radijallāhu ‘anh.*” Umro je 63. hidžretske godine, a imao je 63 godine (rečeno je: i više) (“*Tedhkiretul-Huffādh*”, 1/49, “*El-Isābeh*”, 6/291, broj 8412, “*Tehdhībut-Tehdhīb*”, 10/109).

¹⁰⁵ sūra Sād, 86. ājet

¹⁰⁶ Ovako je u oba postojeća rukopisa ove risāle, kao i u “*El-Mustedreku*” *imāma* el-Hākima i knjigama “*Sīretu ‘Umer ibn ‘Abdil’Azīz*” Ibn ‘AbdilHakema i Ibnul-Džewzija. A prenijet je i kao: ﴿تَعْدُثُ عَنْ سُنَّةِ إِبْرَاهِيمَ وَالْمُسْلِمِينَ﴾ “*Sunen Ebī Dāwūd*”, “*Sunen Ibn Mādže*” i u knjizi “*Zuhd*” *imāma* Ahmeda. Obrati se na *takhrīdž* (valorizaciju) ovog hadītha.

svom namāzu. Ne prekrivajte zidove platnom, a ko gleda u pisanje svoga brata bez njegovog dopuštenja doista gleda u Vatru. Zar nećete da vas obavijestim o vašim najgorim?“ Rekoše: “Naravno, o Allāhov Poslaniče!” Rekao je: “Onaj koji bičuje svoga roba, sprečava pomoć njemu i ostavlja ga sāmog. A zar nećete da vas obavijestim o gorem od ovog? Onaj koji mrzi ljudi i oni mrze njega. Zar nećete da vas obavijestim o gorem od ovog? Onaj koji ne opravdava druge u grešci, ne prihvata izvinjenje i ne opravičava propust. Zar nećete da vas obavijestim o gorem od ovog? Onaj čijem se dobru ljudi ne mogu nadati, a od čijeg zla nisu sigurni. Ko želi da je najsnažniji od ljudi, neka se osloni na Allāha. Ko želi da je najbogatiji od ljudi, neka mu ono što je kod Allāha bude vrednije od onoga što je u rukama drugih mimo Njega. Ko voli da je najčasniji od ljudi, neka se boji Allāha. Doista je ‘Isa ﷺ ustao među svojim narodom i rekao: ‘O sinovi Isrā‘ilovi, ne govorite sa mudrošću kod neznanica, jer ćete joj (mudrosti) učiniti nepravdu. Ne zabranjujte je (mudrost) onima koji su je dostojni, jer ćete njima učiniti nepravdu. Ne činite nepravdu i ne uzvraćajte na zulum zulumom, pa da učinite vašu dobrotu ništavnom kod vašeg Gospodara. Tri su stvari: stvar upute pa je slijedite, stvar zablude pa je se klonite, i stvar u kojoj se razilazite pa je prepustite Allāhu ﷺ.’¹⁰⁷

---

¹⁰⁷ Ebū Dāwūd bilježi dio hadītha od Muhammeda ibn Ka'ba od Ibn 'Abbāsa, a njegov tekst je: *“Ne klanjajte ka onome ko priča ili spava”*. (Pogledaj: “Bedhlul-Medžhūd fī Halli Sunen Ebi Dāwūd”, 4/362, Kitābus-Salāh, Bābu-Salāti ilēl-Mutehaddithīne wen-Nijām, te Ibn Mādže riječima: “Allāhov Poslanik je zabranio da se klanja prema onome ko priča ili spava”. (“Sunen Ibn Mādže”, 1/308, Kitābu Iqāmetis-Salāh, broj hadītha 959). A zabilježio je dio hadītha Ebū Dāwūd na drugom mjestu i rekao: “Ovaj hadīth je prenešen i drugim isnādima od Ka'ba, a svi su slabici. A ovaj isnād je poput ostalih, i on je također slab.” (“Bedhlul-Medžhūd fī Halli Sunen Ebi Dāwūd”,

Proživljenje poslije smrti i zauzimanje

I sljedbenici vjere i sunneta vjeruju u proživljenje poslije smrti na Sudnjem danu i u sve što je obavijestio Allāh ﷺ i Njegov Poslanik ﷺ od strahotā tog istinskog dana, i u različita stanja robovā i stvorenjā toga dana, sve ono što će tamo vidjeti i sresti tog Ogromnog dana, od uzimanja Knjige u desnu ili lijevu ruku i odgovaranja na pitanja, do svih obećanih zemljotresā i brigā tog velikog dana, te (vjeruju u) stajanje, *sirāt* (ćupriju), vaganje djela, dijeljenje listova na kojima je koliko trun dobra i zla i u sve mimo toga.

I sljedbenici vjere i sunneta vjeruju u *šefā’at* (zauzimanje) Poslanika ﷺ za grijesnike od *muwehhidā* i počiniocā velikih grijehā, kao što je o tome prenešen ispravan hadīth od Allāhovog Poslanika ﷺ: Obavijestio nas je Ebū Se’id ibn Hamdūn: Obavijestio nas je Ebū Hāmid ibnuš-Šerqī: Pričao

---

7/331, 332, 333, *Kitābus-Salāh, Bābul-Du’ā*). I hadīth je sa manjim odstupanjima izraza zabilježio el-Hākim u “*El-Mustedreku*” sa dva *isnada* od Muhammeda ibn Ka’ba el-Kuredhija, i rekao: “*Složili su se Hišām ibn Zijād en-Nasrī i Musādīf ibn Zijād el-Medenī da je ovaj hadīth prenešen od Muhammed ibn Ka’b el-Kuredhija*”, a rekao je edh-Dhehebī kod ovog hadītha: “*Hišām je metrūk, a Muhammeda ibn Mu’awiju je ed-Dārequtnī ocijenio lažovom.*” (“*El-Mustedrek*”, 4/269, broj 270. *Kitābul-Edeb*). A zabilježio ga je slično ovome *imām* Ahmed ibn Hanbel od Muhammeda ibn Ka’ba preko Hišāma ibn Ebī Hišāma, a on je Hišām ibn Zijād Ebū Miqdām (Pogledaj “*Kitabuz-Zuhd li el-imām Ahmed*”, 295. i 296. str.). A slično tome ga je zabilježio i Ebu Nu’ajm brojnim putevima od Ebū Miqdāma Hišāma ibn Zijāda od Muhammeda ibn Ka’ba, počevši od njegovih riječi: “*Hoćete li da vas obavijestim o najgorima od vas?...*” (Pogledaj “*Hiljetul-Ewljā’i*”, 3/218. i 219, 5/333) A prenijet je ovaj hadīth sa tom pričom i u knjizi “*Siretu ‘Umer ibn ‘Abdul’Azīz*”, 53., 54. i 147. od Ibn ‘Abdul-Hakema, a i u knjizi “*Siretu ‘Umer ibn ‘Abdul’Azīz*” od Iblin-Džewzija, 8., 19. i 20. str., sa nekim izuzecima, dodacima i izmjenama izraza.

nam je Ahmed ibn Jūsuf es-Sulemī: Pričao nam je ‘AbdurRezzāq: Obavijestio nas je Ma’mer od Thābita, on od Enesa, a on od Vjerovjesnika ﷺ da je rekao: “**Moj šefā’at (zauzimanje) je za počinioce velikih grijeha od mog ummeta**”.¹⁰⁸

I obavijestio nas je Ebū ‘Alī Zāhir ibn Ahmed: Obavijestio nas je Muhammed ibnul-Musejjeb el-Argijāni: Pričao nam je el-Hasan ibn ‘Arefe: Pričao nam je ‘AbdusSelām ibn Harb el-Mulā’ī od Zijāda ibn Khajtheme, on od Nu’mana ibn Qurāda, a on od ‘Abdullāha ibn ‘Umera da je rekao: “*Rekao je Allāhov Poslanik ﷺ ‘Dvoumio sam se između šefā’ata (zauzimanja) i između toga da pola mog ummeta uđe u džennet, pa sam izabrao šefā’at, jer je to općenitije i potpunije. Mislite li da je on za bogobojazne vjernike? Ne, nego je za griješnike prijestupnike!*”¹⁰⁹

---

¹⁰⁸ Bilježi ga *imām* et-Tirmidhī od Enesa (“Sunen et-Tirmidhī”, 4/625, *Kitābu Sifetil-Qijāmeti*, br. hadītha 2435). I rekao je et-Tirmidhī: “Ovaj hadīth je hasen-sahīh-garīb ovim putem”. I zabilježio ga je od Enesa također i Ebū Dāwūd (“Bedhlul-Medžhūd fī Halli Sunen Ebi Dāwūd”, 18/279, *Kitābus-Sunneh*, Bābuš-Šefā’ah), Ahmed ibn Hanbel (“El-Musned”, 2/213), el-Hākim (“El-Mustedrek”, 1/69), Ibn Khuzejme (“Et-Tewhīd”, 270. str.), el-Bejheqī (“El-I’tiqad”, 202. str), Ibn Ebī ‘Āsim (“Es-Sunneh”, 2/299, broj 831), Ebu Nu’ajim (“Hiljetul-Ewlijā”, 7/261) i el-Ādžurri (“Eš-Šerī’ah”, 338. str.). A zabilježio ga je et-Tirmidhī i od Džābira (broj haditha 2436) i rekao je: “Hadīth je hasen, garīb ovim putem”, te Ibn Mādže (“Sunen Ibn Mādže”, 2/1441, *Kitābul-Zuhd*, Bābuš-Šefā’ah, broj 4310), Ibn Khuzejme (“Et-Tewhīd”, 271. str.), el-Ādžurri (“Eš-Šerī’ah”, 338. str.), Ibn Ebī ‘Āsim (“Es-Sunneh”, 2/299., hadīth broj 832) i Ebū Nu’ajim (“Hiljetul-Ewlija”, 3/201) i et-Tajālisī (“Musned et-Tajālisī”, 233. str., br. 1669)

¹⁰⁹ Zabilježio ga je *imām* Ahmed od ibn ‘Umera (“El-Musned”, 2/75) i Ibn Mādže od Ebū Mūsā el-Eš’arija (“Sunen Ibn Mādže”, 2/1441, *Kitābul-Zuhd*, Bābuš-Šefā’ah, br. 4311). A zabilježio ga je i el-Bejheqī (“Kitābul-I’tiqād”, 202. str.) od Ibn ‘Umera. A u

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - *imām* es-Sābūnī

I obavijestio nas je Ebū Muhammed el-Makhledī: Obavijestio nas je Ebūl-‘Abbās es-Serrādž: Prenio je Qutejbe ibn Se’id: Prenio je ‘Abdul’Azīz ibn Muhammed ed-Derāwerdī od ‘Amra ibn Ebī ‘Amra...

I obavijestio nas je Ebū Tāhir ibn Khuzejme: Obavijestio nas je moj djed *imām* Muhammed ibn Ishāq ibn Khuzejme: Prenio je ‘Alī ibn Hudžr: Prenio je Ismā’īl ibn Dža’fer od ‘Amra ibn Ebī ‘Amra, on od Se’ida ibn Ebī Se’ida el-Maqburija, a on od Ebū Hurejre da je rekao: “*O Allāhov Poslaniče, ko je (ko će biti) najsrećniji od ljudi tvojim zauzimanjem na Sudnjem danu?*”, pa je rekao: “*I mislio sam, o Ebū Hurejre, da me o ovome niko prije tebe neće pitati, jer sam video twoju (veliku) želju za hadīthom. Doista, najsrećniji od ljudi mojim šefā’atom (i najpreči za njega) na Sudnjem danu će biti onaj ko je iskreno, iz srca, rekao ‘Lā ilāhe illAllāh’.*”¹¹⁰

“Medžme’uz-Zewā’id” stoji: “Bilježe ga Ahmed i et-Taberānī, osim da je on rekao: ‘A on (moj šefā’at) zaista nije za bogobojaerne vjernike, već je on za griješne prijestupnike’,” a potom ga je el-Hejtehmī ocijenio sahīhom” (“Medžme’uz-Zewā’id”, 10/378)

¹¹⁰ Zabilježio ga je *imām* el-Bukhārī od Ebū Hurejre (“Sahīhul-Bukhārī me’ā Fethil-Bārī”, 11/418, Kitābur-Riqāq, Bābu Sifetil-Dženneti wen-Nār, hadīth br. 6570). A u drugom *riwājetu*: “*Iz svog srca ili duše*” (“Sahīhul-Bukhārī me’ā Fethil-Bārī”, 1/193, Kitābul-‘Ilm, Bābul-Harsī ‘alel-Hadīth, hadīth br. 99). A prenose ga i drugi.

El-Hawd i el-Kewther i ulazak u džennet i Vatru

I oni vjeruju u *el-Hawd* i *el-Kewther*, u uvođenje skupine *muwehhidā* u džennet bez polaganja računa, da će skupina njih lahko položiti račun i (vjeruju) u njihovo uvođenje u džennet a da im se ništa loše ne dogodi niti da ih zadesi patnja, i u uvođenje skupine griješnika od njih u Vatru, zatim u njihovo oslobođanje i vađenje iz nje, i u njihovo pripajanje njihovoj braći koja su ušla prije njih u džennet i da neće ostati vječno u Vatri.

A što se tiče nevjernikā, oni će ostati vječno u Vatri i neće iz nje izaći nikada, a neće Allāh ostaviti u njoj nijednog nepokornog vjernika.

Vjernici će vidjeti svoga Gospodara na ākhiretu

I sljedbenici sunneta svjedoče da će vjernici na Sudnjem danu vidjeti svoga Gospodara ﷺ svojim vidom; gledaće u Njega, prema onome što je ispravno prenešeno od Allāhovog Poslanika ﷺ u njegovim riječima: **“Doista čete vi vidjeti vašeg Gospodara kao što vidite pun Mjesec u vedroj noći”**.¹¹¹ A to poređenje je poređenje viđenja sa viđenjem, a ne viđenog sa viđenim.

A prenijete vijesti o viđenju (Allāha od strane vjernikā) su zabilježene u knjizi “*El-Intisār*” sa njihovim *senedima*.

---

¹¹¹ Zabilježio ga je el-Bukhārī, a cio tekst hadītha je: “Prenosi se od Džerīra da je rekao: ‘Sjedili smo kod Vjerovjesnika ﷺ kada je pogledao u mjesec vedre noći, pa je rekao: ‘Zaista čete vi vidjeti svoga Gospodara kao što vidite ovaj mjesec. Nećete biti uskraćeni u viđenju Njega. Pa ako vas šta ne omete da klanjate prije izlaska Sunca i prije njegovog zalaska, učinite to.’ (“Sahīhul-Bukhārī me'a Fethil-Bārī”, 13/419, Kitābut-Tewhīd, hadīth br. 7434)

Vjerovanje u džennet i džehenem i to da su oni stvoreni

I sljedbenici sunneta vjeruju da su džennet i Vatra stvoreni, da opstoje i da nikad neće nestati, i vjeruju da stanovnici dženneta nikada neće izaći iz njega. Tako su i stanovnici Vatre, oni koji su od njenih stanovnikā, stvorenici za nju (Vatru) i nikada neće izaći iz nje.

I (vjeruju) da će glasnik dozivati toga dana: “*O stanovnici dženneta, vječnost i nema više smrti!*”, i: “*O stanovnici Vatre, vječnost i nema više smrti!*”, prema onome što je vjerodostojno prenijeto od Allāhovog Poslanika ﷺ.¹¹²

---

¹¹² Zabilježili su ga el-Bukhārī (“*Sahīhul-Bukhāri me'a Fethil-Bārī*”, 8/428, *Kitābut-Tefsīr*, hadīth br. 4730) i Muslim (“*Sahīhu Muslim biš-Šerh en-Newewī*”, 17/184, *Kitābul-Dženneh, Bābu Džehennem*) i drugi, od Ebū Se'ida el-Khudrija ؓ da je rekao: “Rekao je Allāhov Poslanik ﷺ: ‘Biće dovedena smrt u liku crno-bijelog ovna, pa će glasnik zovnuti: ‘O stanovnici dženneta!', te će oni ispružiti vratove i gledaće. Biće upitani: ‘Poznajete li ovo?', pa će reći: ‘Da, to je smrt!', a svi su je već vidjeli. Pa će se pozvati: ‘O stanovnici Vatre!', te će i oni ispružiti svoje vratove i gledaće. Biće upitani: ‘Poznajete li ovo?', pa će reći: ‘Da, to je smrt!', a svi su je već vidjeli. Tada će biti zaklan (ovan, tj. smrt), pa će se reći: ‘O stanovnici dženneta, vječnost i nema umiranja! O stanovnici Vatre, vječnost i nema umiranja'. A potom je Allāhov Poslanik ﷺ proučio: ‘I upozori ih na Dan tuge, kada se završi s polaganjem računa, a oni su bili nemarni i nisu vjerovali’.

Īmān je govor i djelo, povećava se i smanjuje

Od *medhheba* (pravca) sljedbenikā hadītha je i (vjerovanje) da je *īmān* govor, djelo i spoznaja; povećava se pokornošću, a smanjuje se griješenjem.

Rekao je Muhammed ibn 'Alī ibnul-Hasan ibn Šeqīq: "Pitao sam Ebu 'Abdullāha Ahmeda ibn Hanbela (Allāh mu se smilovao) o īmānu, o značenju povećanja i smanjenja, pa je rekao: 'Pričao nam je el-Hasan ibn Mūsā el-Ešjeb: Pričao nam je Hammād ibn Seleme od Ebū Dža'fera od njegovog oca, od njegovog djeđa 'Umejra ibn Habība da je rekao: 'Īmān se povećava i smanjuje', pa bi rečeno: 'A šta je njegovo povećanje, a šta njegovo smanjenje?' Rekao je: 'Kad spomenemo Allāha i hvalimo Ga i slavimo, to je povećanje njega (īmāna), a kada smo nemarni i zaboravljamo, to je njegovo smanjenje'."¹¹³

Obavijestio nas je Ebū-Hasan ibn Ebī Ishāq el-Muzekkī: Pričao nam je moj otac: Pričao nam je Ebū 'Amr el-Hajrī: Pričao nam je Muhammed ibn Jahjā adh-Dhuhlī i Muhammed ibn Idrīs el-Mekkī, i Ahmed ibn Šeddād et-Tirmidhī, rekavši: Pričao nam je el-Humejdī: Pričao nam je Jahjā ibn Sulejm:¹¹⁴

---

¹¹³ Ovu predaju su zabilježili 'Abdullāh ibn Ahmed ibn Hanbel ("Es-Sunneh", 75. str.), el-Ādžurrī ("Eš-Šerī'ah", 111. i 112. str.), Ibn Ebī Šejbe ("El-Īmān", 7. str) i Ibn Sa'd ("Et-Tabeqātul-Kubrā", 4/381)

¹¹⁴ On je Jahjā ibn Sulejm el-Qurešī el-Mekkī. Prenosio je od Ismā'īla ibn Umejje, Ibn Džurejdža i skupine drugih. Od njega su prenijeli eš-Šāfi'ī, Ahmed, Ibn Rāhawejh i drugi. Čvrstim i pouzdanim ga je ocijenio Ibn Me'īn, a rekao je Ibn Sa'd: "Čvrst i pouzdan, prenio je mnogo hadīthā". Preselio je u Mekki 195. godine hidžretske ("Tehkiretul-Huffadh", 1/326, "Tehdhībut-Tehdhīb", 11/226, "Šedherātudh-Dheheb", 1/344, "El-'Aqduth-Themīn fī Tārīkhil-Beledil-Emīn", 7/436, "Sijeru A'lāmin-Nubelā", 9/307)

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - *imām* es-Sābūnī

“Pitao sam desetoricu pravnika ¹¹⁵ *o īmānu, pa su rekli:*
‘Govor i djelo.’ Pitao sam Hišāma ibn Hassāna, ¹¹⁶ *pa je rekao:*
‘Govor i djelo.’ I pitao sam Ibn Džurejaža, ¹¹⁷ *pa je rekao:*
‘Govor i djelo.’ I pitao sam Sufjāna eth-Thehwrija, ¹¹⁸ *pa je*

---

¹¹⁵ Ovdje je navedeno samo devet *feqīhā* (pravnikā), ali je očito da je deseti *imām* Mālik ibn Enes, jer je njegov spomen uz ostale prenešen u knjizi “*Eš-Šerī’ah*” od el-Ādžurrija i u “*Šerh Usūli l’tiqādi Ehliṣ-Sunneh wel-Džemā’ah*” Ebul-Qāsimā el-Lālikā’ija

¹¹⁶ On je *hāfiḍh* Hišām ibn Hassān Ebū ‘Ābdullāh el-Ezdī, *muhaddith* Basre. Bio je pobožnjak, koji je puno postio i plakao. Prenešeno je da je rekao: “*Volio bih kad moje znanje ne bi bilo ni u moju korist ni na moju štetu.*” O njemu je rekao el-Adžlī: “*Čvrst i pouzdan*”. Također, Ibn Hibbān ga je spomenuo među *thiqāt* (prenosiocima koji su čvrsti i povjerljivi). Umro je 148. godine hidžretske (rečeno je: i prije) (“*Tedhkiretul-Huffādh*”, 1/164, “*Šedherātudh-Dheheb*”, 1/219, “*Tehdhībut-Tehdhīb*”, 11/34)

¹¹⁷ On je ‘AbdulMelik ibn ‘Abdul’Azīz el-Džurejdž er-Rūmī el-Emewī, *hāfiḍh, feqīh, imām*, autor mnogih djelā. Rođen je sedamdeset i neke godine hidžretske u Mekki, a u potrazi za znanjem je putovao u ‘Irāq, u Basru. Sreo je mlađe *ashābe*, ali od njih nije upamlio ni prenio. Prenio je od Mudžāhida, ez-Zuhrija i mnogih drugih, a od njega su prenijela dva Sufjāna (Ibn ‘Ujejne i eth-Thehwri), te Wekī’ i drugi. O njemu je Ahmed ibn Hanbel rekao: “*Bio je posuda znanja*”. O njemu je rekao ‘AbdurRezzāq: “*Nisam vidio nikoga ljepšeg namāza od Ibn Džurejdža. Čim sam ga ugledao, znao sam da se boji Allāha*”. Od njegovih djela su: “*Es-Sunen*”, “*Tefsīrul-Qur’ān*”, “*Menāsikul-Hadždž*”. Umro je na početku mjeseca *dhul-hidždže* 150. godine hidžretske (“*Tārīkh Bagdād*”, 10/400, “*Tedhkiretul-Huffādh*”, 1/169, “*Šedherātudh-Dheheb*”, 1/226, “*Mu’ādemul-Mu’ellifin*”, 10/184)

¹¹⁸ On je Sufjān ibn Se’id ibn Mesrūq ibn Habīb ibn Rāfi’ eth-Thehwri el-Kūfī, Ebū ‘Abdullāh, īmām, *hāfiḍh*, uglednik i predvodnik učenjakā svoga vremena, *feqīh, mudžtehid, muhaddith*. Rodio se 97. godine hidžretske, a tražio je znanje dok je još bio mali pod okriljem svog oca. Prenio je od svog oca, od Ebū Ishāqa eš-Šejbānija, te

rekao: ‘Govor i djelo.’ I pitao sam el-Muthennu ibn Sabbāha,¹¹⁹ pa je rekao: ‘Govor i djelo.’ I pitao sam Muhammeda ibn ‘Abdullāha ibn ‘Amra ibn ‘Uthmāna,¹²⁰ pa je rekao: ‘Govor i djelo.’ I pitao sam Muhammeda ibn Muslima et-Tā’ifija,¹²¹ pa

---

Ismā’ila ibn Ebī Khalida i mnogih drugih, do te mjere da je rečeno da broj njegovih šejhova iznosi šest stotina. A što se onih koji od njega prenose, njihov broj je također veliki, a od njih su Ebū Hanīfe, el-Ewzā’ī, Sufjān ibn ‘Ujejne, Ebū Dāwūd et-Tajālisī. Bio je predvodnik ljudi u *fīqhū*, *were’u* (napuštanju sumnjivog), *itqānu* (potpunosti, preciznosti), *hīfdu* i *zuhdu*. O njemu su mnogi rekli: “*Sufjān eth-Thewri je emīrul-mu’mīnūn u hadīthū*”. Od njegovih djela su: “*El-Džāmī’ul-Kebīr*”, “*El-Džāmī’us-Sagīr*”, “*El-Ferā’id*”. Umro je 161. godine hidžretske (“*Sijeru A’lāmin-Nubelā*”, 7/229, “*Tedhkiretul-Huffādh*”, 1/203, “*Tehdhībut-Tehdhīb*”, 4/111, “*Tārīkhu Bagdād*”, 9/151, “*Šedherātudh-Dheheb*”, 1/388)

¹¹⁹ On je el-Muthennā ibnus-Sabāh el-Jemānī el-Enbārī el-Mekkī. Porijeklo mu je perzijsko. Prenio je od Tāwūsa, Mudžāhida, ‘Atā’ā ibn Ebī Rebāha i drugih, a od njega su prenijeli Ibnul-Mubārek, ‘AbdurRezzāq i drugi. Ipak, Ibn Me’īn ga je ocijenio slabim i rekao: “*Pisao je hadīthe i nije ostavljao (birao, tj. pisao je sve bez mnogo provjere)*”. Rekao je edh-Dhehebī: “*Bio je od ljudi sa najviše ‘ibādetā*”. Umro je u Mekki 149. godine hidžretske (“*El-'Aqduth-Themīn fī Tārīkhil-Beledil-Emīn*”, 7/131, “*Tehdhībut-Tehdhīb*”, 10/35, “*Mīzānul-I’tidāl*”, 3/435, “*El-'Iberu lidh-Dhehebī*”, 1/212)

¹²⁰ On je Muhammed ibn ‘Abdullāh ibn ‘Amr ibn ‘Uthmān ibn ‘Affān el-Emewī el-Medenī. Od njega prenosi ed-Derāwerdī, Jahjā ibn Sulejm et-Tā’ifī i drugi. En-Nesā’ī ga je ocijenio čvrstim i pouzdanim, ali je na jednom mjestu rekao i: “*Nije jak (u hadīthu)*”. Ibn Sa’d je rekao: “*Bio je ‘ālim, poznavalac mnogo hadīthā*”. Ubio ga je Mensūr jer se pobunio protiv njega sa Muhammed ibn ‘Abdullāh ibn Hasanom 145. godine hidžretske (“*Tehdhībut-Tehdhīb*”, 1/268, “*Mīzānul-I’tidāl*”, 3/593, “*El-Kāšīfu lidh-Dhehebī*”, 3/63)

¹²¹ On je Muhammed ibn Muslim et-Tā’ifi el-Mekkī. Prenio je od ‘Amra ibn Dīnāra i skupine drugih, a od njega su prenijeli Ibnul-Mubārek, ‘AbdurRahmān ibn Mehdī i skupina njih. Čvrstim i

je rekao: ‘Govor i djelo.’ I pitao sam el-Fudajla ibn ‘Ijjāda,¹²² pa je rekao: ‘Govor i djelo.’ I pitao sam Nāfi’ā ibn ‘Umera el-Džumehija,¹²³ pa je rekao: ‘Govor i djelo.’ I pitao sam Sufjāna ibn ‘Ujejne,¹²⁴ pa je rekao: ‘Govor i djelo.’”¹²⁵

I obavijestio nas je Ebū ‘Amr el-Hajrī: Pričao nam je Muhammed ibn Jahjā i Muhammed ibn Idrīs: Čuo sam el-Humejdija da kaže: “Čuo sam Sufjāna ibn ‘Ujejne da kaže: ‘Iman je govor i djelo, povećava se i smanjuje’. Njegov brat

---

pouzdanim ga je ocijenio el-‘Adžlī. Ebū Dāwūd je rekao: “Nema mu prigovora”. Umro je 177. godine hidžretske (“Tehdhībut-Tehdhīb”, 9/444, “El-Džerhu wet-Ta’dīl”, 2/1/77, “Šedherātudh-Dheheb”, 1/288, “El-‘Iberu lidh-Dhehebī”, 1/270)

¹²² Njegova biografija je prethodila u tekstu 76. fusnote

¹²³ On je Nāfi’ ibn ‘Umer el-Džumehī el-Qurešī el-Mekki, *hāfidh*, *muhaddith* Mekke u svom vremenu. O njemu je rekao *imām* Ahmed ibn Hanbel: “Pouzdan i čvrst”. I rekao je ‘AbdurRahmān ibn Mehđī: “Bio je od najčvršćih ljudi (u hadītu)”. Umro je u Mekki 179. godine hidžretske. (“Tedhkiretul-Huffādh”, 1/231, “Tehdhībut-Tehdhīb”, 10/409, “Šedherātudh-Dheheb”, 1/270)

¹²⁴ On je Sufjān ibn ‘Ujejne ibn Mejmūn el-Hilālī el-Kūfī, Ebū Muhammed, *imām*, *hāfidh*. Rođen je 107. godine hidžretske u Kūfi, a potom je živio u Mekki i odlazio u Bagdād. Slušao je od ez-Zuhrija, Ebū Ishāqa es-Sebīlīja i drugih. Bio je čvrst i pouzdan prenosilac, *hudždžeh*. Rekao je eš-Šāfi’ī: “Da nije Mālika i Sufjāna ibn ‘Ujejne, nestalo bi znanja u Hidžāzu”. I rekao je Ahmed: “Nisam video nikoga učenijeg u sunnetu od Sufjāna ibn ‘Ujejne”. Umro je u Mekki 198. godine hidžretske (rečeno je i: 200.) (“Tārīkhū Bagdād”, 9/174, “Sijeru A’lāmin-Nubelā”, 8/454, “Tedhkiretul-Huffādh”, 1/262, “Tehdhībut-Tehdhīb”, 4/117, “Mīzānul-I’tidāl”, 2/170)

¹²⁵ Predaju su zabilježili el-Ādžurrī (“Eš-Šerī’ah”, 131. str.) i el-Lālikā’ī (“Šerh Usūli l’tiqādi Ehli Sunneh wel-Džemā’ah”, 4/847 i 848)

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - *imām* es-Sābūnī

Ibrāhīm ibn ‘Ujejne mu je rekao: ¹²⁶ ‘O Ebu Muhammede, kažeš da se smanjuje?’, pa je (*Sufjān*) rekao: ‘Ućuti, o dječače. Doista se smanjuje, sve dok ne ostane ništa od njega’.”¹²⁷

Rekao je el-Welīd ibn Muslim: ¹²⁸ “Čuo sam el-Ewzā’ija, ¹²⁹ Mālika i Se’ida ibn ‘Abdul’Azīza ¹³⁰ da onome ko kaže (da je

---

¹²⁶ On je Ibrāhīm ibn ‘Ujejne ibn Mejmūn el-Hilālī el-Kūfī, Ebū Ishāq. Rodio se oko 120. godine hidžretske. Od njega prenosi Jahjā ibn Me’īn i ostali. En-Nesā’i je rekao: “*Nije qawijj (jak u hadīthu)*”. A Ibn Hibbān ga je spomenuo među čvrstim i pouzdanim prenosiocima. Prema jačem mišljenju, umro je godinu prije svog brata Sufjāna 199. godine hidžretske. (“*Mīzānul-I’tidāl*”, 1/51, “*Tehdhībut-Tehdhīb*”, 1/149, “*El-Džerhu wet-Ta’dil*”, 1/1/119, “*Sijeru A’lämin-Nubelā*”, 8/475)

¹²⁷ Zabilježio el-Ādžurrī (“*Eš-Šerī’ah*”, 117. str.)

¹²⁸ On je el-Welīd ibn Muslim Ebul-‘Abbās el-Emewī, *imām, hāfidh, ’ālim* stanovnikā Damaska. Rodio se 119. godine hidžretske. Od njega prenose Ahmed ibn Hanbel, Ishāq i mnogi drugi. Napisao je dosta knjigā. Rekao je Ibn Sa’d: “*Welīdu je čvrst i pouzdan, prenio je mnogo hadītha i imao obilnog znanja*”. Obavio je hadždž 194. godine, a onda je umro na putu prije nego što je stigao vratiti se u Damask u mjesecu muharremu 195. godine (“*Tedhkiretul-Huffādūh*”, 1/304, “*Tabeqātul-Kubra*”, 7/470, “*Sijeru A’lämin-Nubelā*”, 9/211, “*Tehdhībut-Tehdhīb*”, 11/151)

¹²⁹ On je ‘AbdurRahmān ibn Muhammed Ebū ‘Amr el-Ewzā’ī, šejkhul-islām i *’ālim* stanovnikā Šāma. Rodio se u Ba’lebeku 88. godine hidžretske. Živio je u mjestu el-Ewzā’ u Damasku, pa se preselio u Bejrūt sve dok nije umro. Prenio je govor ‘Atā’ā ibn Ebī Rebbāha, ‘Amra ibn Šu’ajba, ez-Zuhrija i mnogih drugih. Od njega prenose Ibn Šihāb ez-Zuhrī i Jahjā ibn Ebī Kethīr, a njih dvojica su od njegovih šejkhova, te Šu’be, eth-Thewrī, Ibnul-Mubārek i mnogi drugi. Prenešeno je da je on odgovorio na sedamdeset hiljada *mes’ela* (pitanja). Rekao je Muhammed ibn Sa’d: “*Bio je čvrst i povjerljiv prenosilac, dobročinitelj, pouzdan, obilnoga znanja fiqh-a i hadītha, el-hudždže.*”. Rekao je el-Welīd ibn Muslim: “*Nisam viđio*

īmān): ‘Potvrda bez djela’¹³¹ to treba poreći i (čuo sam ih) da govore: ‘Nema īmāna, osim sa djelom’.¹³²“

Kažem: Pa čija pokornost i dobra djela budu veća, taj je potpunijeg īmāna od onoga ko bude nedovoljnog pokoravanja, a više griješenja i nemara.

I čuo sam *hāfidha* el-Hākima Ebū Abdullāha da kaže: Čuo sam Ebū Bekra Muhammeda ibn Ahmeda ibn Bālewejha Dżellāba da kaže: Čuo sam Ebū Bekra Muhammeda ibn Ishāqa ibn Khuzejme da kaže: Čuo sam Ahmeda ibn Se’ida er-Ribātija da kaže: “*Rekao mi je ’Abdullāh ibn Tāhir: O Ahmede, vi*

---

nikoga da se više trudi u ‘ibādetu od el-Ewzā’ija’”. Imao je prihvaćen i poznat *medhheb* po kome su postupali *feqīhi* Šama dugo vremena, a i *feqīhi* Endelusa, a onda je nestao. Umro je el-Ewzā’ī 157. godine hidžretske (“*Sijeru A’lāmin-Nubelā*”, 7/107, “*Tedhkiretul-Huffādh*”, 1/178, “*Tehdhībut-Tehdhīb*”, 6/238, “*El-Bidājetu wen-Nihāje*”, 10/115, “*Hiljetul-Ewlījā*”, 6/135 i “*Šedherātudh-Dheheb*”, 1/231)

¹³⁰ On je Se’id ibn ’Abdul’Azīz et-Tenūkhī ed-Dimešqī, *hāfidh*, Ebu Muhammed, *feqīh* Damaska u svome vremenu. Rekao je *imām* Ahmed ibn Hanbel: “*Nema u Šāmu učenijega u hadītu od njega*”. A bio je emotivan, mnogo se bojao Allāha i mnogo je noću klanjao. Slušao je od Mekhūla, ez-Zuhrija, Qatādeta i drugih, a od njega su slušali Ibnul-Mubārek, Ibn Mehdī, ’AbdurRezāq i drugi. Rekao je el-Hākim: “*On je za stanovnike Šāma kao Mālik za stanovnike Medīne*”. Umro je 167. godine hidžretske (a rečeno je i: 163.) (“*Tedhkiretul-Huffādh*”, 1/219, “*Tehdhību Ibni ’Asākir*”, 6/152, “*El-Iberu lidh-Dhehebī*”, 1/250, “*Hiljetul-Ewlījā*”, 6/124 i 8/274)

¹³¹ Oni koji ovo govore su *murdžī’i*

¹³² Ove riječi el-Welīda ibn Muslīma je zabilježio svojim *senedom imām* el-Lālikā’ī u knjizi “*Šerh Usūli l’tiqādi Ehlis-Sunneti wel-Dżemā’ah*”, 4/848, riječima: “*Poriču govor onoga ko kaže: ‘Zaista je īmān govor bez djela’, i govore: ‘Nema īmāna bez djela i nema djela bez īmāna’*”.

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - *imām* es-Sābūnī

mrzite ove ljudе¹³³ u neznanju, a ja ih mrzim spoznajom. Kao prvo: Oni doista ne smatraju pokornost vladaru obavezom. Drugo: Doista qader (odredba) nije kod njih od īmāna. Tako mi Allāha, ja se ne usuđujem reći: 'Moj īmān je kao īmān Jahje ibn Jahje,¹³⁴ niti kao īmān Ahmeda ibn Hanbela', a oni kažu: 'Naš īmān je kao īmān Džibrīla i Mikā'īla'."¹³⁵

I čuo sam el-Hākima da kaže: Čuo sam Ebū Dža'fera Muhammeda ibn Sāliha ibn Hāni'a da kaže: Čuo sam Ebū Bekra Muhammeda ibn Šu'ajba da kaže: Čuo sam Ishāqa ibn Ibrāhīma el-Handhalija da kaže: "Došao je *Ibnul-Mubārek*¹³⁶ u

---

¹³³ Tj. murdži'e

¹³⁴ On je *hāfidh* Jahjā ibn Muhammed ibn Jahjā edh-Dhuhlī, Ebū Zekerijjā. Rekao je el-Hākim: "On je *imām Nejsābūra* u *fetwī i sin njihovog imāma*". Slušao je od Jahjā ibn Jahjā, Ibn Rāhawejha, Ahmed ibn Hanbela, a slušao je u Basri, Kūfi i Hidžazu. Od njega prenose njegov otac, te Ibn Khuzejme, es-Serrādž i drugi. Ubijen je nepravedno u mjesecu *džumādel-ukhrā* (a rečeno je i: u šewwālu) 267. godine hidžretske ("Tedhkiretul-Huffādh", 2/616, "Sijer A'lāmin-Nubelā", 12/285, "Tārikh Bagdād", 14/217, "Tehdhībut-Tehdhīb", 11/276, "Šedherātudh-Dheheb", 2/152)

¹³⁵ Kraj ovog govora 'Abdullāha ibn Tāhira je prenio Ishāq ibn Rāhawejh u knjizi "El-Menhedž el-Ehad fī Terādžim Ashāb el-imām Ahmed", 1/173 i u knjizi "Tabeqātul-Hanābile li Ibn Ebī Ja'lā", 109. str.

¹³⁶ On je 'Abdullāh ibnul-Mubārek ibn Wādih el-Handhalī Ebu 'AbdirRahmān, *imām, hāfidh, 'ālim* svoga vremena, rodio se 118. godine hidžretske (rečeno je i: 119.). O njemu je rekao edh-Dhehebi: "Uzor mudžāhidā i primjer zāhidā. Autor mnogih korisnih djela i putnik dugih, napornih putovanja, svoj život je proveo u putovanju kao hadžija, mudžāhid i trgovac." Prenosio je od Mālika ibn Enesa, eth-Thehwrija, Šu'be, el-Ewzā'ijsa i drugih, a od njega su prenijeli Jahjā ibn Me'en, Ebū Bekr Ibn Ebī Šejbe i mnogi drugi. Rekao je Ahmed ibn Hanel: "U vremenu *Ibnul-Mubāreka* nije bilo nikoga ko je više tražio znanje od njega". Umro je u ramadānu 181.

er-Rej,¹³⁷ pa je ustao ka njemu čovjek od el-'Ubāda, smatra se da je otišao pravcem khawāridžā,¹³⁸ pa mu je rekao: 'O Ebū 'AbdurRahmāne, šta kažeš o onome koji čini blud i krade i pije alkohol?' Rekao je: 'To ga ne izvodi iz īmāna.' Pa mu je rekao: 'O Ebū 'AbdurRahmāne, zar si pod stare dane postao murdži'a?'¹³⁹ Rekao mu je: 'Ne prihvataju (neće) me murdži'e. Murdži'e kažu: 'Naša dobra djela su prihvaćena, a naša loša

---

godine hidžretske ("Tārīkh Bagdād", 10/152, "Tedhkiretul-Huffād", 1/274, "Sijer A'lāmin-Nubelā", 8/378, "Tehdhībut-Tehdhīb", 5/382, "Šedherātudh-Dheheb", 1/295)

¹³⁷ الري: Er-Rej, poznati grad zemlje Khurasāna (u današnjem Īrānu). Sastoji se od mnogo velikih naseljā. Osvojili su ga muslimani za vrijeme *khilāfeta* 'Umer ibnul-Khattāba 20. godine hidžretske, pod vođstvom 'Amra ibn Zejda . Od uglednika, učenjaka koji su u njemu ponikli ili djelovali su: Ebū Bekr er-Rāzī, Ibn Ebī Hātim er-Rāzī, Ebū 'Abdillāh Muhammed ibn 'Umer er-Rāzī, Ebū Zur'ah er-Rāzī i drugi ("Mu'džemul-Buldān", 3/116, "Āthārul-Bilādi we Akhbārul-'Ibād", 375. str.)

¹³⁸ Nazvani su *khawāridžima* zbog *khurūdža* (izlaska, pobune) grupe njih protiv 'Alija ibn Ebī Tāliba , grupe od onih koji su bili sa njim u bici na Siffinu ali su nakon toga izašli iz pokornosti njemu. *Khawāridži* su se podijelili na brojne skupine, sekte i podgrupe, a zajedničko za sve njih je njihov *tekfir* 'Uthmana i 'Alija, *tekfir* svake druge skupine mimo nje, *tekfir* velikih *ashābā* i smatranje da je pobuna protiv *imāma* (vladara) kada se suprotstavi sunnetu – *haqq* i *wādžib*. Pogledaj: "El-Burhān fī Ma'rifeti 'Aqā'id Ehlil-Edjān", 9. str., "El-Milelu wen-Nihal" od Šehrastānija, 1/114, "Meqālātul-Islāmijjin", 1/167

¹³⁹ Nazvani su *murdži'e* zbog svog govora o *irdžā'u*, a osnova *irdžā'a* je govor: "Īmān je uvjerenje srcem i dovoljan je iako izostane potvrda jezikom i djelo udovā". Neki kažu da su tako nazvani i zbog ulivanja nade, jer kažu: "Uz īmān ne šteti nepokornost (grijeh), kao što uz kufr ne šteti pokornost". "El-Burhān fī Ma'rifeti 'Aqā'id Ehlil-Edjān", 17. str., "El-Milelu wen-Nihal" od eš-Šehrastānija, 1/139.

djela su oproštena.‘ Ako bih znao da su mi djela primljena, svjedočio bih sebi da sam u džennetu.‘ Zatim je spomenuo od Ebū Šewdheba, on od Muhammeda ibn Džuhāde, on od Seleme ibn Kuhejla, a on od Hezila ibn Šurahbīla¹⁴⁰ da je rekao: ‘Rekao je ‘Umer ibnul-Khattāb (Allāh mu se smilovao): ‘Kada bi se izmjero īmān Ebū Bekra sa īmānom stanovnika Zemlje – prevagnuo bi (Ebū Bekrov īmān)’.“¹⁴¹

Čuo sam Ebū Bekra Muhammeda ibn ‘Abdullāha ibn Muhammeda ibn Zekerijjā eš-Šejbānija da je rekao: Čuo sam Jahjā ibn Mensūra el-Qādija da je rekao: Čuo sam Muhammeda ibn Ishāqa ibn Khuzejme da je rekao: “Čuo sam el-Husejna ibn Harba, brata Ahmeda ibn Harba ez-Zāhida da kaže: ‘Svjedočim da je vjera Ahmeda ibn Harba,¹⁴² vjera

---

¹⁴⁰ On je Hezil ibn Šurahbil el-Ewdī. Prenosio je od Talhe, Ibn Mes’uda, Ebū Mūsā el-Eš’arija i drugih. A od njega su prenosili Talha ibn Musarif, Ebū Ishāq es-Sebi’ī i drugi mimo njih dvojice. Prenijeо je od njega el-Bukhari u svom “Sahihu” hadīth o ferā’idu, kao i ed-Dārequtnī. Rekli su Ibn Sa’d i el-Adžlī: “Bio je čvrst i pouzdan”, a spomenuo ga je i Ibn Hibbān kao čvrstog i pouzdanog u “Eth-Thiqāt”. “El-Ensāb”, 1/386, “Tehdhībut-Tehdhīb”, 11/31, “El-Ikmāl”, 7/407, “El-Kāšīf”, 3/220, “Tehdhībul-Esmā’ī”, 2/136

¹⁴¹ Ovu predaju od ‘Umera ibnul-Khattāba bilježi *imām* Ahmed sa svojim *senedom* u svojoj knjizi “Es-Sunneh”, 102. str. A imām edh-Dhehebī je u “Sijer A’lāmin-Nubelā” (8/405) ukazao na priču Ibnul-Mubāreka gdje je rekao: “Pobunio se Ibnul-Mubārek u mes’eli irdzā’i i rekao da īmān varira (raste i opada)... a onda je prenio govor ‘Umera”. A rekao je es-Sujūti u “Tārīkhul-Khulefa’i” (95. str.) o predaji od ‘Umera, rekavši: “Prenio ju je el-Bejheqī u ‘Šu’abul-Īmān’”.

¹⁴² On je Ahmed ibn Harb ibn ‘Abdullāh ibn Sehl ibn Fejrūz Ebū ‘Abdullāh en-Nejsābūri, *imām*, *zāhid*, šejkh Nejsābūra. Bio je od velikih *feqīhā* i pobožnjakā, učesnik pohoda i džihāda, autor mnogih knjigā. Živio je u Nejsābūru i prenosio u njemu, a putovao je u

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - *imām es-Sābūnī*

kojom on robuje Allāhu: da je īmān govor i djelo, povećava se i smanjuje'."

Bagdād i Kūfu i drugdje. Slušao je od Sufjāna ibn ‘Ujejne, Ebū Dāwūda et-Tajālisija, ‘AbdulWehhāba ibn ‘Atā'a i drugih. Od njega su prenijeli Ahmed ibnul-Ezher, el-‘Abbās ibn Hamza, Ahmed ibn Nasr el-Hafāf i drugi. Napisao je djela: "Kitābul-Erbe‘īn", "Kitābuz-Zuhd", "Kitābul-Menāsik" i druge. Rekao je edh-Dhehebī: "Sebi su ga pripisivale kerāmije i veličale ga jer je on bio ustādh Muhammed ibn Kirāma, ali je on bio zdrave (ispravne) ‘aqīde, hvala Allāhu". Umro je 234. godine hidžretske a imao je 58 godina. ("Sijeru A'lāmin-Nubelā", 11/32, "Tārīkh Bagdād", 4/118, "El-‘Iberu fī Khaber men Gaber", 1/416, "Lisānul-Mīzān", 1/146, "Mu'džemul-Mu'ellifin", 1/188, "Šedherātudh-Dheheb", 2/80)

Ne *tekfīrī* se niko od muslimanā ni zbog kojeg grijeha

I sljedbenici sunneta vjeruju da se vjernik, makar učinio mnogo grijehā, velikih i malih, ne *tekfīrī* (ne smatra nevjernikom) zbog njih, pa makar napustio *dunjāluk* ne pokajavši se od njih, ako je umro na *tewhīdu* i iskrenosti; doista je njegov slučaj kod Allāha ﷺ; ako hoće oprostiće mu i uvešće ga u džennet na Sudnjem danu, ispravnog i čistog, da ne bude iskušan vatrom ili kaznom zbog onoga što je počinio ili zaradio, oslobođivši ga na Sudnjem danu grijehā i teretā. A ako bude htio da ga kazni, kaznit će ga neko vrijeme u vatri, a nakon što ga kazni neće ostati vječno u njoj, nego će ga oslobođiti i izbaviti ga iz vatre ka uživanjima u Kući nagrada.

Naš šejkh *imām Ebū Tajjib Sehl ibn Muhammed*¹⁴³ (Allāh mu se smilovao) je rekao: “*Ako se vjernik griešnik i bude kažnjavao Vatrom, on neće biti bačen u nju bacanjem nevjernikā, neće ostati u njoj ostankom nevjernikā i neće biti nesrećan u njoj nesrećom nevjernikā.*”

Značenje toga je da će nevjernik na svome licu biti vučen do Vatre i biće u nju bačen okovan teškim lancima, bukagijama i okovima. Ali kada vjernik griešnik bude iskušan

---

¹⁴³ On je Sehl ibn Muhammed ibn Sulejmān ibn Muhammed Ebut-Tajjib, sin *imāma Ebū Sehla el-'Adžlija es-Sa'lükija en-Nejsābūrija*, jedan od *imāma šāfi'iјā i muftija Nejsābūra*. Bio je nazvan *šemsul-islām*. Rekao je šejkh Ebū Ishāq: “*Bio je feqīh, pisac korisnih djelā, spojio je između vođstva u dīnu i dunjāluku.*” Prenosio je od Muhammeda ibn Ja'qūba el-Esama i drugih. Od njega su učili mnogi *feqīhi* Nejsābūra i gradova Khurāsāna, a od njih: El-Hākim Ebū 'Abdullāh i Ebu Bekr el-Bejheqī i drugi. Izdavao je *fetwe*, presude i podučavao. Umro je 404. godine hidžretske (rečeno je i: 389.) “*Tabeqātuš-Šāfi'iyye el-Kubrā*”, 3/169, “*Tabeqātuš-Šāfi'iyye li Isnwj*”, 2/126, “*El-Bidāje wen-Nihāje*”, 11/324, “*Tebjīn Kedhibil-Mufterī*”, 211. str., “*Tehdhībul-Esmā'i*”, 1/238

vatrom, on će ući u nju kao što ulazi zločinac u dunjalučki zatvor, bez bacanja i grubosti.

A značenje njegovih riječi: “*Neće biti bačen u Vatru bacanjem nevjernikā*” jeste da će tijelo nevjernika cijelo gorjeti, i kad god mu koža izgori, zamijeniće mu se drugom kožom, da bi osjetio patnju, kako je to objasnio Allāh u svojoj Knjizi u riječima Njega ﷺ:

“One koji ne vjeruju u Naše ājete Mi ćemo dosita u Vatru baciti; pa kada god im se kože ispeku, zamijenit ćemo im ih drugim kožama, kako bi patnju osjetili.”¹⁴⁴

A što se tiče vjernikā, Vatra neće peći njihova lica, niti će im gorjeti dijelovi tijela koji su činili sedždu, jer je Allāh zabranio Vatri (da gori) njihove djelove tijela kojima se čini sedžda.¹⁴⁵

A značenje njegovih riječi: “*Neće ostati u Vatri ostankom nevjerenikā*” jeste da će nevjernici ostati u Vatri vječno i da

---

¹⁴⁴ *sūra en-Nisā'*, 56. ājet

¹⁴⁵ Tj. *el-mu'min* (vjernik), a zabilježili su el-Bukhārī i Muslim od Ebū Hurejre ﷺ od Vjerovjesnika ﷺ u dugom hadīthu o Sudnjem danu, a u njemu: “...*Kada Allāh završi sa izricanjem presudā Ijudima i htjedne da izvede Svojom Milošću onog koga On hoće od stanovnika Vatre, narediće melećima da izvedu iz Vatre onoga ko nije Allāhu nikoga činio ravnim, one kojima želi da im se smiluje od onih koji su svjedočili Lā ilāhe illAllāh, pa će biti prepoznati u Vatri po tragovima od sedžde, jer će Vatra jesti od sina Ādemovog (sve) osim tragova sedžde (djelove tijela na kojima se čini sedžda). Allāh je Vatri zabranio da jede tragove sedžde...*” do kraja hadītha. “*Fethul-Bārī*”, 13/419, Kitābut-Tewhīd, Bāb br. 24, br. hadītha 7437, te 2/292, Kitābul-Edhān, Bābu Fadlis-Sudžūdi, br. 806, kao i “*Šerh Newewī*”, 3/22, Kitābul-īmān, Bābu Ru'jetil-Mu'minine fil-Ākhireti li Rabbihim swt, a citat je od el-Bukhārija

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - *imām es-Sābūnī*

neće izaći iz nje nikada, a Allāh neće nikog od griješnih vjernika ostaviti vječno u Vatri.

A značenje njegovih riječi: "*I neće biti u njoj nesrećan nesrećom nevjernikā*" jeste da će nevjernici u njoj očajavati i gubiti nadu u Allāhovu milost, ne očekujući nikakav odmor i pauzu. A što se tiče vjernikā, neće prekinuti njihova žudnja za Allāhovom milošću u bilo kojem stanju, a ishodište svih vjernikā je na kraju džennet, jer su oni stvoreni za džennet i on je stvoren za njih, Allāhovom dobrotom i blagodati.

Propis o onome ko namjerno ostavi *namāz*

Učenjaci hadītha su se raizišli o namjernom ¹⁴⁶ ostavljanju obaveznog *namāza* od strane muslimana, pa ga zbog toga nevjernikom smatraju Ahmed ibn Hanbel i skupina od učenjakā *selefā* i izvode ga zbog toga iz islāma zbog vjerodostojnog hadītha: “*Između roba i širka je ostavljanje namāza; pa ko ostavi namāz – zanevjerovalo je.*”¹⁴⁷

A eš-Šāfi‘i njegovi drugovi i skupina od učenjakā *selefā* (Allāh im se svima smilovao) smatraju da se zbog toga ne *tekfīri* sve dok je on (neklanjač) ubijeđen u njegovu obaveznost. Njegovo ubijanje je (i po njima) obavezno kao što je obavezno ubijanje otpadnika od islāma, ali hadīth o

---

¹⁴⁶ Ono što se želi ovim *khilāfom* (razilažnjem) je: Razilaženje po pitanju statusa onoga ko ostavi *namāz* a nije zanegirao (ne poriče) njegovu obaveznost. Pa zaista, onaj ko ga ostavi poričući njegovu obaveznost, on je *kāfir* po *idžmā’u* učenjaka, a na to ukazuju dokazi koje će pisac uskoro spomenuti. Međutim, ne *tekfīri* se onaj ko ne smatra nevjernikom neklanjača koji ne poriče obaveznost *namāza* uslijed *te’wila* da hadīthi *tekfīre* (samo) ostavljača *namāza* koji poriče njegovu obaveznost.

¹⁴⁷ Bilježi ga Muslim od Džābira ibn ‘Abdullāha riječima: “*Između čovjeka i (sa druge strane) širka i kufra je ostavljanje namāza.*” “*Sahīhu Muslim bi šerhin-Newewī*”, 2/81, Kitābul-Īmān, Bāb Itlāqul-Kufri ‘alā men terekес-Salāh.

Posljednja rečenica koja se prenosi u posljednjem hadīthu od ‘Abdullāha ibn Burejde od njegovog oca da je rekao: “*Rekao je Allāhov Poslanik ﷺ: ‘Ugovor između nas i njih je namāz. Pa, ko ga ostavi, postao je nevjernik (učinio je neverstvo).*” Bilježi ga et-Tirmidhī (“*Sunenut-Tirmidhī*”, 5/14, Kitābul-Īmān, Bābu Mā džā’e fī Terkis-Salāh, br. 2621) i rekao je: “*Hadīth je hasenus-sahīh*”. A zabilježio ga je i imām Ahmed (“*Musned el-imām Ahmed*”, 5/346)

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - *imām es-Sābūnī*

ostavljanju *namāza* oni tumače negiranjem,¹⁴⁸ kao što je obavijestio Uzvišeni o Jūsufu ﷺ da je on rekao:

“Ja ostavljam vjeru naroda koji u Allāha ne vjeruju i koji su u ākhiret nevjernici.”¹⁴⁹

A on (Jūsuf ﷺ) nije bio u kufru da bi ga ostavio. Ne, već Jūsufovo “ostavljanje” kufra znači njegovo odbacivanje njega u potpunosti.

---

¹⁴⁸ Tj. da se nevjerstvo odnosi na onoga koji ostavi *namāz* negirajući njegovu obaveznost

¹⁴⁹ *sūra Jūsuf*, 37. ājet

Stvaranje djelā robovā

I od govora *ehlis-suneta wel-džemā'ata* o sticanju djelā robovā je da su ona (djela ljudi) stvorena od Allāha ﷺ. Oni ne sumnjaju u to i ne smatraju da su od sljedbenikā upute i Istinske Vjere oni koji poriču ovaj govor i negiraju ga.¹⁵⁰

I oni svjedoče da Allāh ﷺ upućuje u Svoju vjeru koga On hoće, a da odvodi u zabludu koga hoće, te da onaj koga Allāh ostavi u zabludi nema isprike niti bilo kakvog opravdanja. Rekao je Allāh ﷺ:

“Reci: ‘Allāh ima potpun dokaz, i da On hoće, sve bi vas na pravi Put uputio’.”¹⁵¹

I rekao je:

“A da smo htjeli, svakom čovjeku bismo uputu dali, ali obistinile su se Moje Riječi.”¹⁵²

I rekao je:

“Mi smo za džehennem mnoge ljude i džinne stvorili”.¹⁵³

Uzvišeni i Slavljeni je stvorio stvorenja bez potrebe za njima i podelio ih je u dvije skupine: skupina za uživanje (Allāhovim) dobročinstvom i skupina za džehennem (Allāhovom) pravdom, i učinio je od njih zalutale i upućene, nesrećne i srećne, one koji su blizu Njegove milosti i one daleko od nje:

“On neće biti pitan za ono što radi, a oni će biti pitani.”¹⁵⁴

---

¹⁵⁰ Oni koji ovo poriču su prezrene *qaderijje*, oni koji govore: “Zaista rob (čovjek) stvara svoja djela, a Allāh ne stvara djela robova”.

¹⁵¹ *sūra el-En'ām*, 149. ājet

¹⁵² *sūra es-Sedžde*, 13. ājet

¹⁵³ *sūra el-A'rāf*, 179. ājet

¹⁵⁴ *sūra el-Enbijā'*, 23. ājet

Obavijestio nas je Ebū Muhammed el-Husejn ibn Ahmed el-Makhledī eš-Šejbānī: Obavijestio nas je Ebul-‘Abbās Muhammed ibn Ishāq es-Serrādž: Pričao nam je Jūsuf ibn Mūsā: Pričao nam je Džerīr od el-A’meša, on od Zejda ibn Wehba,¹⁵⁵ a on od ‘Abdullāha ibn Mes’ūda da je rekao: “*Pričao nam je Allāhov Poslanik ﷺ a on je onaj koji govori istinu i kome se vjeruje: ‘Zaista stvaranje jednog od vas bude skupljanjem u stomaku svoje majke četrdeset noći kao kap sjemena, zatim bude ugrušak slično tome (periodu), zatim bude grudva mesa slično tome (periodu), a zatim mu Allāh pošalje meleka sa četiri riječi (stvari): sa njegovom opskrbom, njegovim djelom, njegovim trenutkom smrti i da li će biti od nesretnih ili sretnih. A tako mi Onoga u Čijoj Ruci je moja duša, doista neko od vas radi djela stanovnikā dženneta sve dok između njega i dženneta ne bude koliko podlaktica, pa ga sustigne ono što mu je propisano u knjizi, pa počne raditi djela stanovnikā Vatre, pa uđe u nju. I doista neko od vas radi djela stanovnikā Vatre sve dok između njega i Vatre ne bude koliko podlaktica, pa ga sustigne ono što mu je propisano u knjizi, pa počne raditi djela stanovnikā džennet, pa uđe u njega’.*”¹⁵⁶

---

¹⁵⁵ On je Zejd ibn Wehb el-Džuhēnī Ebū Sulejmān el-Kūfī. Bio je musliman u vrijeme Vjerovjesnika, ﷺ ali ga nije vidio. Stigao je u Medīnu i saznao je da je Poslanik ﷺ umro. Slušao je od nekih velikih *ashābā*, a od njega su slušali el-A’meš, Ismā’īl ibn Ebī Khālid i brojni drugi. Rekao je Ibn Hadžer: “*Složili su se da je bio čvrst i pouzdan prenosilac, osim što je Ja’qūb ibn Sufjān ukazao na to da je on ostario i umanjila se njegova preciznost (memorije)*”. Umro je 96. godine hidžretske. “*El-Isābe*”, 2/649, “*Tedhkiretul-Huffādh*”, 1/66, “*Tehdhībut-Tehdhīb*”, 3/427

¹⁵⁶ Sličnim riječima ga je zabilježio el-Bukhārī od ‘Abdullāha ibn Mes’ūda ﷺ (“*Sahīhul-Bukhārī me'a Fethil-Bārī*”, 6/303, Kitābu Bede’il-Khalq, Babu Dhikril-Melā’ikeh, br. hadītha 3208, 363. str., Kitāb Ehādīhil-Enbijā’i, Bābu Khalqi Ādeme we Dhurrijetih, br.

Dobro i Zlo

I sljedbenici sunneta svjedoče i vjeruju da su dobro i zlo, korist i šteta, slast i gorčina sa Allāhovom odredbom i određenjem. Tu nema pogovora, ne skreće se niti odstupa od toga, a čovjeka ne pogađa (ništa drugo), osim ono što mu je njegov Gospodar propisao.

Makar se trudila stvorenja da učine korist čovjeku sa onim šta mu nije Allāh propisao, ne bi bili u stanju i moći. Makar se trudili da mu naštete sa onim šta mu nije Allāh odredio, ne bi mogli, prema onome što je došlo u *khaberu* od 'Abdullāha ibn 'Abbāsa od Vjerovjesnika ﷺ.¹⁵⁷

Rekao je Allāh ﷺ:

"Ako ti Allāh kakvu nevolju dā, niko je osim Njega ne može otkloniti. A ako ti On htjedne dobro, pa niko ne može blagodat Njegovu spriječiti."¹⁵⁸

---

hadītha 3332, 11/477 Kitābul-Qader, br. hadītha 6594, 13/330, Kitābut-Tewhīd, br. had. 7454) i "Sahīhu Muslim bi šerhin-Newewī", 16/189, Kitābul-Qader

¹⁵⁷ Prenosi se od Ibn 'Abbāsa da je rekao: "Bio sam iza Vjerovjesnika ﷺ pa je rekao: 'O, dječače, podučiću te nekim riječima: Pazi na Allāha, On će te paziti. Pazi na Allāha, naći ćeš Ga uza se. Kad (nešto) tražiš, traži od Allāha, a kada tražiš pomoć, traži je od Allāha. I znaj da kada bi se svi ljudi sakupili da ti u nečemu donešu korist, ne bi ti koristili osim onoliko koliko ti je Allāh već zapisao (predodredio). I (znaj da) kada bi se svi ljudi sakupili da ti naškode, ne bi ti mogli naškoditi osim onoliko koliko ti je Allāh već propisao (predodredio). Podigla su se pera, a osušile se stranice.' " Zabilježio ga je et-Tirmidhī i rekao: "Hadīth je hasenus-sahīh". "Sunenut-Tirmidhī", 4/67, broj hadītha 2516, i imām Ahmed "Musned", 1/293

¹⁵⁸ sūra Jūnus, 107. ājet

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i slijedbenikā hadītha - imām es-Sābūnī

Od puta *ehlus-suneta* i njihovog pravca je to da, uz njihov govor da su i dobro i zlo od Allāha i od Njegove odredbe, oni Allāhu ﷺ ništa ne dodaju od zamišljanja Njemu nedostatka i pojedinačnih stvari (u zlu). Tako se ne kaže: “*O, Stvoritelju majmuna i svinja, i buba*”, iako nema nijedne stvari a da Gospodar nije njen Stvoritelj.

O tome su riječi Allāhovog Poslanika ﷺ u dovi na početku *namāza*: “*Slavljen si i Uzvišen, svo je dobro u Tvojim Rukama, a zlo nije pri Tebi.*”¹⁵⁹

A značenje tih riječi, a Allāh najbolje zna, je da zlo nije ono šta Ti se dodaje pojedinačno i namenski, pa Ti se tako u dovi ne kaže: “*O, Stvoritelju zla*” ili “*O, određivaču zla*”, pa iako On jeste Stvoritelj i Određivač svega toga.¹⁶⁰

Zbog toga je Hidr¹⁶¹ ﷺ željenje nedostatka (a to je zlo) pripisao sebi, pa je rekao, kako nas je obavijestio Allāh u Svom Govoru: “**Što se one lađe tiče, ona je pripadala siromasima koji rade na moru i ja sam htio da je oštetim...**”

---

¹⁵⁹ Dio početne dove u *namāzu* Allāhovog Poslanika ﷺ. Zabilježio ga je Muslim od ‘Alī ibn Ebī Tāliba ﷺ a u njemu stoji: “***Odazivam ti se, svo dobro je u Tvojoj Ruci, a zlo nije pri Tebi*** (se Tebi ne pripisuje), ***ja sam od Tebe i Tebi se vraćam. Slavljen i Uzvišen si Ti, od Tebe tražim oprista i Tebi se kajem.***” “*Sahīhu Muslim bi šerhin-Newewī*”, 6/57, Kitābus-Salātil-Musafirine, Bābu Salātin-Nebijji, saws, we du’ā’ihi bil-lejl

¹⁶⁰ Tj. Stvoritelj i *khajra* i *šerra*

¹⁶¹ El-Khadr: On je saputnik Musāā ﷺ. Učenjaci su se razišli oko njegovog imena i porijekla, te oko toga da li je bio vjerovjesnik i oko dužine njegovog života. “*El-Isābeh*”, 2/286, “*El-Bidāje wen-Nihāje*”, 1/326, te Ibn Hadžer el-‘Asqalāni u risāli pod imenom “*Ez-Zehrūn-Nadr fī Nebe’il-Hadr*”, a ona se nalazi u “*Medžmu’atur-Resā’il el-Munīrije*”, 2/195

¹⁶² A kada je spomenuo dobro, dobročinstvo i milost, željenje toga je pripisao Allāhu ﷺ, rekavši: “...pa Gospodar tvoj želi da oni odrastu i da izvade blago svoje, milošću Svoga Gospodara. Sve to ja nisam uradio od sebe (po nahođenju svome).” ¹⁶³

Isto tako je Allāh ﷺ rekao, obavještavajući o Ibrāhīmu ﷺ da je rekao: “I Koji me, kada se razbolim, liječi.” ¹⁶⁴ Pa je Ibrāhim ﷺ bolest pripisao sebi, a izlječenje je pripisao svome Gospodaru, iako je sve od Njega ﷺ.

I od pravca *ehlus-suneta wel-džemā’ata* je također i da je Allāh ﷺ Onaj Koji hoće i želi sva djela robovā, i dobra i loša; ¹⁶⁵ pa niko ne vjeruje osim Njegovim htijenjem niti je iko zanevjerovao osim Njegovim htijenjem. Da je htio, učinio bi sve ljudе jednim *ummetom*. I da je htio da mu se nije nepokorno, ne bi stvorio Iblīsa. ¹⁶⁶ Tako je *kufr kāfirā*, i *īmān mu’mīnā* (vjernikā), i *ilhād mulhidā* (bezbožnikā), i *tewhīd muwehhidā*, i pokornost pokornih i nepokornost nepokornih, sve je to sa Njegovim ﷺ određenjem i odredbom, željom i

---

¹⁶² *sūra el-Kehf*, 79. ājet

¹⁶³ *sūra el-Kehf*, 82. ājet

¹⁶⁴ *sūra eš-Šu’arā’,* 80. ājet

¹⁶⁵ Ono što se želi ovim htijenjem (voljom) je el-Irādetul-Kewnije el-Qaderije (Allāhova volja, htijenje i dozvola da se nešto desi), a to nije el-Irādetud-Dīnije eš-Šer’ije (Alāhova volja i želja tog djela) istovjetna sa ljubavlju i zadovoljstvom

¹⁶⁶ Zabilježio je *imām* Ahmed sa svojim senedom u knjizi “*Es-Sunneh*”, 165. strana od ‘Umera ibn ‘Abdil’Azīza, *Allāh mu se smilovao*, da je rekao: “*Da je Allāh htio da Mu se ne bude nepokorno, ne bi stvorio Iblīsa*”, a potom je proučio: “**Vi ne možete nikoga u zabludu zavesti, osim onoga koji će ionako u vatri gorjeti.**” (*sūra es-Saffāt*, 162. i 163. ājet)

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - *imām es-Sābūnī*

htijenjem, sve je to On želio, htio i odredio, i zadovoljan je *īmānom* i pokornošću, a ljuti ga *kufir* i nepokornost. Rekao je Allāh ﷺ:

“Ako ne budete vjerovali, pa vi Allāhu vi niste potrebni, ali On nije zadovoljan nevjerovanjem svojih robova. A ako budete zahvalni, On će vama biti zadovoljan.”¹⁶⁷

---

¹⁶⁷ *sūra ez-Zumer, 7. ājet*

Kraj robovā je nepoznat

Sljedbenici hadītha vjeruju i svjedoče da su konačnice robovā nepoznate; niko ne zna kakav mu je završetak i oni ni za kog pojedinačno ne kažu da je on od stanovnikā dženneta, niti za koga pojedinačno kažu da je on od stanovnikā Vatre, jer što je to skriveno od njih, niti znaju na čemu je umro neko od ljudi, pa zato kažu: “*Mi smo vjernici, inšā’Allāh*”.

I oni svjedoče onome ko je umro na islāmu da mu je ishodište džennet. I doista oni koje je pretekla odredba od Allāha, oni se kažnjavaju Vatrom neko vrijeme zbog njihovih grijehā koje su zaradili a nisu se od njih pokajali, pa budu vraćeni na kraju u džennet i niko neće od muslimana ostati u Vatri, Allāhovom dobrotom i blagodati.

A ko umre, da Allāh sačuva, na nevjerstvu, mjesto mu je Vatra, neće se spasiti nje, niti će mu se boravak u njoj ikada završiti.

Oni koji su obradovani džennetom

A što se tiče onih drugova Allāhovog Poslanika ﷺ kojima je on, pojedinačno, posvjedočio da su od stanovnikā dženneta, i sljedbenici hadītha njima svjedoče isto tako, potvrđujući istinitost Poslaniku ﷺ u onome što je spomenuo i što im je obećao, jer doista im on ﷺ to (džennet) nije posvjedočio osim nakon što je to spoznao; Allāh ﷺ je upoznao svog Poslanika ﷺ o onome što je htio od Svoj gajba (nepoznatog) i objašnjenje toga je u govoru Uzvišenog:

“On je Poznavatelj gajba i On Svoj gajb ne otkriva nikome, osim onome za koga je zadovoljan da bude poslanik.”¹⁶⁸

A doista je on ﷺ desetoricu svojih drugova obradovao džennetom i oni su: Ebū Bekr, ‘Umer, ‘Uthmān, ‘Alī, Talha, Zubejr, ‘AbdurRahmān ibn ‘Awf, Sa’d, Se’id i Ebū ‘Ubejde ibnul-Džerrāh.¹⁶⁹

I također rekao je Thābitu ibn Qajsu ibn Šemmāsu: **“Ti si od stanovnikā dženneta”.**¹⁷⁰ Rekao je Enes ibn Mālik: “I

¹⁶⁸ sūra el-Džinn, 26. i 27. ājet

¹⁶⁹ Zabilježio ga je et-Tirmidhī u svom “Džāmi’u” od ‘AbdurRahmāna ibn ‘Awfa ﷺ da je rekao: “Rekao je Allāhov Poslanik ﷺ: ‘Ebū Bekr je u džennetu, i ‘Umer je u džennetu, i ‘Uthmān je u džennetu, i ‘Alī je u džennetu, i Talha je u džennetu, i ez-Zubejr je u džennetu, i ‘AbdurRahmān ibn ‘Awf je u džennetu, i Sa’d je u džennetu, i Se’id ibn Zejd je u džennetu, i Ebū ‘Ubejde ibnul-Džerrāh je u džennetu’.” “Sunenut-Tirmidhī”, 5/647, Kitābul-Menāqib, br. hadītha 3747, i od Se’ida ibn Zejda ibn ‘Amra ibn Nufejla slično tome: “Sunenut-Tirmidhī”, 5/648, Kitābul-Menāqib, br. hadītha 3748, a zabilježio ga je također i el-Bejheqī od Se’ida: “Kitābul-l’tiqād”, 332. str.

¹⁷⁰ Zabilježio je el-Bukhārī u svom “Sahīhu” od Enesa ibn Mālika ﷺ da je Allāhov Poslanik ﷺ potražio Thābita ibn Qajsa, pa je čovjek rekao: “Allāhov Poslaniče, ja ču te obavijestiti o njegovom slučaju”, otišao i našao ga kako sjedi u svojoj kući oborene glave, pa ga pitao:

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - *imām es-Sābūnī*

zaista, hodao je među nama (Thābit), a mi bi govorili: ‘Doista je on od stanovnika džennetā’.“¹⁷¹

“Šta ti je?”. Thābit mu je odgovorio: “Zlo”, a onda mu rekao da je dizao svoj glas iznad glasa Allāhovog Poslanika, ﷺ pa smatra da su mu sva djela propala i da je od stanovnikā Vatre. Čovjek je otišao do Allāhovog Poslanika ﷺ i ispričao mu je šta mu je Thābit ibn Qajs rekao (šta ga muči), na što ga je Allāhov Poslanik ﷺ poslao da Thābita obraduje i prenese mu njegove riječi: **“Zaista ti nisi od stanovnikā Vatre, već si od stanovnikā dženneta”.**

¹⁷¹ Ove riječi Enesa ibn Mālika je zabilježen u Muslimovom “Sahīhu”, u nekim predajama prethodnog hadītha, riječima: “...pa smo smatrali da među nama hoda čovjek od stanovnikā dženneta”. (“Sahīhu Muslim biš-Šerhin-Newewi”, 2/135)

Najodabraniji *ashābi*

I sljedbenici hadītha svjedoče i vjeruju da je najvrijedniji od *ashābā* Allāhovog Poslanika ﷺ Ebū Bekr, zatim ‘Umer, zatim ‘Uthmān, zatim ‘Alī, i oni su upućene *khalīfe*, oni čiji *khilāfet* je spomenuo Allāhov Poslanik ﷺ u svojim riječima koje je prenio Se’id ibn Džumhān od Sefine: ¹⁷² “***Khilāfet poslije mene će biti trideset godina***”, ¹⁷³ a poslije isteka tog

---

¹⁷² On je Sefine *mewlā* Resūllāh (oslobođeni rob Allāhovog Poslanika ﷺ). Ime mu je bilo Mihrān (a rečeno je i: Bihrān, Rūmān i drugo). Rekao je Ibn Ebī Hātim: “*Čuo sam mog oca da kaže: ‘Vjerovjesnik ﷺ ga je kupio, pa ga oslobodio’.*” A drugi su rekli: “*Porijeklom je bio iz Perzije, kupila ga je Ummu Seleme pa ga je oslobodila, a postavljen mu je uslov da služi Vjerovjesnika ﷺ.*” Prenosio je od Vjerovjesnika, ﷺ te od Alija i Ummu Seleme. Od njega prenose njegovi sinovi ‘AbdurRahmān, ‘Umer, Muhammed i Zijād, te Se’id ibn Džumhān i drugi. Umro je nakon 70. godine hidžretske. “*El-Isābe*”, 2/58, “*Tehdhībut-Tehdhīb*”, 4/125, “*Tehdhībul-Esmā’i wel-Lugāt*”, 1/225, “*Sijeru A’lāmin-Nubelā*”, 3/172

¹⁷³ Zabilježio ga je et-Tirmidhī (“*Sunenut-Tirmidhī*”, 5/503, *Kitābul-Fiten*, Bābu Mā Džā’e fil-Khilāfeh, br. hadītha 2226), Ebū Dāwūd (“*Bedhlul-Medžhūd fī Halli Sunen Ebi Dāwūd*”, 18/170, Bābu fil-Khulefā’i), *imām* Ahmed (“*Musned el-imām Ahmed*”, 5/221) i et-Tajālisī (“*Musnedut-Tajālisī*”, 5/51, broj hadītha 1106), a tekst čitavog hadītha je: “Prenosi se od Se’ida ibn Džumhāna da je rekao: *Pričao mi je Sefine i rekao: ‘Rekao je Allāhov Poslanik ﷺ: ‘Khilāfet u mome ummetu će biti trideset godina, a potom će nakon toga biti monarhija’.* Potom mi je Sefine rekao: ‘Izbroj (trajanje) khilāfeta Ebū Bekra, te khilāfeta ‘Umera i khilāfeta ‘Uthmāna’, a potom mi je rekao: ‘Izbroj (trajanje) se khilāfeta ‘Alija’. Pa smo našli da su (trajali) trideset godina.’ Rekao je Se’id: ‘Pa sam mu rekao: ‘Zaista Benū Umejje umišljaju da je khilāfet među njima (tj. da je i njihova vlast khilāfet).’ Pa je rekao: ‘Lažu Benū ez-Zerqā’i! Naprotiv, oni su kraljevi, od najgorih kraljevā’.” Citat (tekst) je od et-Tirmidhija koji je rekao: “*Hadīth je hasen*”.

vremena stvar se vratila vladarima koji se nasljeđuju (monarhija), prema onome što je o tome obavijestio Poslanik ﷺ.¹⁷⁴

I učenjaci hadītha su potvrdili *khilāfet* Ebū Bekra ﷺ poslije smrti Allāhovog Poslanika ﷺ po izboru *ashābā* i njihovom saglasnošću na tome, i njihov govor: “*Allāhov Poslanik je bio zadovoljan njime za našu vjeru i mi smo zadovoljni njime za naš dunjāluk*”¹⁷⁵,¹⁷⁶ i njihov govor: “*Allāhov Poslanik ﷺ ti je dao prednost), pa ko će te zadržati!*”

---

¹⁷⁴ Zabilježio je *imām* Ahmed u svome “*Musnedu*” od en-Nu’mān ibn Bešira ﷺ a u njemu стоји да је Hudhejfe ﷺ rekao: “*Rekao je Allāhov Poslanik ﷺ Biće vjerovjesništvo koliko Allāh bude htjeo da bude, pa će ga podići kada bude htio da ga podigne. Potom će biti khilāfet na menhedžu vjerovjesništva i biće koliko Allāh bude htio da bude, pa će ga podići kada bude htio da ga podigne. Potom će doći vlast nasljednih kraljeva i biće koliko Allāh bude htio da bude, pa će je podići kada bude htio da je podigne.*” (“*Musned el-imām Ahmed*”, 4/273), a zabilježio га је и et-Tajālisī (“*Musned et-Tajālisī*”, 58. str.). Bilježи га et-Tajālisī također од Ebū ‘Ubejde ibnul-Džerrāha i Mu’ādha ibn Džebela, *radijallāhu ‘anhumā*, да је Vjerovjesnik ﷺ rekao: “*Zaista je Allāh ﷺ počeo ovu stvar vjerovjesništvom i milošću, i biće khilāfeta i milosti, i biće nasljednih vladara.*” (“*Musned et-Tajālisī*”, 31. str.)

¹⁷⁵ Znači: On га је поставио да га у данима njегове болести замјени у предвођењу на сарађењу *namāzima*, а они (*namāzi*) су вјера (*dīn*), па smo задоволни njegovim *khālifetom* (замјенијавањем) Poslanika ﷺ nama i u stvarima našeg *dunjāluka*

¹⁷⁶ Oaj govor *ashābā* je забијећен у knjizi “*Šerhul-Fiqhil-Ekber li Ebī Hanife*”, 57. str., a zabilježen je и на jeziku (tj. kao riječi) ‘Ali ibn Ebī Tāliba u drugim izvorima. Pogledaj: “*Er-Rijādun-Nadrete fī Menāqibil-‘Ašere*”, 1/144, “*Tabeqātul-Kubrā li Ibni Sa’d*”, 3/183, “*Lewāmi’ul-Enwār el-Behijeh*”, 2/312

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - imām es-Sābūnī

¹⁷⁷ I time su željeli reći: "On ti je ﷺ dao prednost (postavio za imāma) u namāzu pred nama u danima njegove bolesti, pa smo klanjali za tobom po njegovoj naredbi, pa ko je taj koji će te zadržati posle njegovog davanja prednosti (postavljanja za imāma) pred nama?"

I Allāhov Poslanik ﷺ je za vreme svog života govorio o Ebū Bekru ono što bi objasnilo *ashābīma* da je on najpreči od ljudi za *khilāfet* posle njega,¹⁷⁸ i zbog toga su se okupili i složili na tome i okoristili se njegovim mjestom, *wallāhi!* Uzdigli su se, prosperirali i dostigli ponos njegovim sebebom, dok Ebu Hurejre ﷺ nije rekao: "Tako mi Allāha osim kojeg nema drugog boga, da Ebū Bekr nije preuzeo *khilāfet*, Allāh se (jedini) ne bi obožavao!". Pa kad mu je rečeno: "Ćuti, o Ebū Hurejre!", ustao je sa dokazom za svoj govor, pa su mu povjerovali u tome i potvrdili to.¹⁷⁹

Zatim *khilāfet* 'Umera ibnul-Khattāba ﷺ Ebū Bekrovim imenovanjem njega za *khalīfu*, slaganje *ashābā* na tome poslije njegove (Ebū Bekrove) smrti i Allāhovo ispunjenje,

---

¹⁷⁷ Zabilježio je Ibn Sa'd u svom djelu "*Tabeqāt*" sa svojim *isnādom* od el-Hasana da je rekao: "Rekao je 'Alīibn Ebī Tālib: 'Kada se Allāhov Poslanik ﷺ razbolio, dao je prednos Ebū Bekru u namāzu. Zato smo bili zadovoljni za naš dunjāluk onime kojim je Allāhov Poslanik ﷺ bio zadovoljan za našu vjeru, pa smo dali prednost Ebū Bekru.' ("*Tabeqāt Ibni Sa'd*", 3/183, a vidi i: "*Er-Rijādun-Nadrete*", 1/150, "*Tārikhul-Khulefā'i*" od es-Sujūtija, 64. str.)

¹⁷⁸ Hadīthā Allāhovog Poslanika ﷺ koji ukazuju na *khilāfet* Ebū Bekra es-Siddīqa ﷺ je mnogo. Vrati se na njih u "*Kitābul-I'tiqād*" od el-Beheqija, 337. str., te na "Šerhu 'Aqīdet-Tahāwije", 533. str., na "*Tārikhul-Khulefā'i*" od es-Sujūtija, 61. str. i na druga djela

¹⁷⁹ Ovu priču su spomenuli Ibn 'Asākir ("*Tehdhību Tārikhi Dimešq*", 1/125), es-Sujūtī ("*Tārikhul-Khulefā'i*", 73. str.) i drugi

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - imām es-Sābūnī

‘Umerovim postavljanjem, uzdizanja islāma i uvećanja njegove slave.

Zatim ‘Uthmānov khilāfet po saglasnosti članova šūre i saglasnosti svih ostalih *ashābā*, i njihovo zadovoljstvo njime dok mu nisu tu stvar povjerili.

Zatim *khilāfet* ‘Alija sa prisegom *ashābā* njemu, jer ga je svaki od njih poznavao i smatrao da je on za to najpreči od stvorenjā, i bio je u to vrijeme najpreči za *khilāfet*, i nisu tražili opravdanje da bi mu bili nepokorni i razišli se.

I njih četvorica su bili pravedne i upućene *khalife*, oni kojima je Allāh pomogao ovu vjeru, čijim položajem je pobijedio i pokorio bezbožnike, čijim položajem je ojačao islām i u njihovo vrijeme pomogao obznanu istine, čijim sjajem i svjetlošću je obasjao tmine i čijim *khilāfetom* je obistinio svoje prethodno obećanje u Njegovim riječima: “Allāh obećava da će one među vama koji budu vjerovali i dobra djela činili sigurno nasljednicima na Zemlji postaviti, kao što je postavio namjesnicima one prije njih”¹⁸⁰ i u Njegovom govoru: “...strogli su prema nevjernicima.”¹⁸¹

I ko ih bude volio i sa njima priateljevao, dovio za njih, čuvao njihova prava i poznavao njihovu vrijednost – uspijeće sa onima koji su uspjeli; a ko ih bude mrzio, psovao (vrijedao) i pripisivao im ono što im pripisuju *rāfidije*¹⁸² i *khāridžije* – Allāh ih prokleo – propašće sa onima koji su već propali.

---

¹⁸⁰ *sūra en-Nūr*, 55. ājet

¹⁸¹ *sūra el-Feth*, 29. ājet

¹⁸² Nazvani su *rāfidijama* zbog svog *rafda* (odbijanja) Ebū Bekra i ‘Umera, Allāh bio zadovoljan obojicom, a neki su rekli da su tako nazvani zbog *rafda* (odbijanja) Zejda ibn ‘Alija (koga su smatrati “svojim”), kada je on pohvalio Ebū Bekra i ‘Umera i priznao pravo njih dvojice na *khilāfet*. A nazvani su *ši'a* po njihovim riječima: “Mi

Rekao je Allāhov Poslanik ﷺ: “**Ne psujte (vrijeđajte) moje drugove! Ko ih psuje (vrijeđa), na njemu je Allāhovo prokletstvo**”.¹⁸³

---

smo ‘Alijeva šī'a (stranka, skupina)”. Neki od njih su ‘Alija ibn Ebī Tāliba učinili božanstvom, a neki vjerovjesnikom. A ‘Alī se protiv nekih od njih borio, a neke od njih je vatrom spalio”. “Ma’rifetu ‘Aqā’idi Ehlil-Edjān”, 36. str.

¹⁸³ Prva rečenica iz hadītha (“**Ne psujte (vrijeđajte) moje ashābe**”) je zabilježena u dva “Sahīha” i drugima mimo njih, od Ebū Se’ida el-Khudrija i od Ebū Hurejre, *radijallāhu ‘anhumā* (“Sahīhul-Bukhārī me’ā Fethil-Bārī”, 7/21, Kitābu Fadā’ilis-Sahābeh, br. hadītha 3673 i “Sahīhu Muslim bi šerhin-Newewī”, 16/92, Kitābu Fadā’ilis-Sahābeh, Bābu Tahrīmi Subbis-Sahābeh) riječima: “**Ne psujte (vrijeđajte) moje ashābe. A kada bi jedan od vas udijelio zlata koliko Uhud, ne bi dostigao nagradu koju oni postignu za udjeljivanje jednog mudda ili pola toga**”. Citat je od el-Bukhārija.

A druga rečenica hadītha (“**A ko ih psuje (vrijeđa), na njemu je Allāhovo prokletstvo**”) je zabilježena u drugom hadīthu, koji je zabilježio Ibn Ebī ‘Āsim u “Es-Sunneh”, svojim *isnādom* od ‘AbdurRahmāna ibn Sālima, od njegovog oca, od njegovog djeda, riječima: “**Zaista je Allāh odabrao mene i odabrao je meni ashābe i učinio ih mojim namjesnicima, pomagačima i zastupnicima. Pa ko ih psuje (vrijeđa), na njemu je prokletstvo Allāha, melekā i svih ljudi**”, i od ‘Atā'a riječima: “**Ko psuje (vrijeđa) moje ashābe, na njemu je Āllāhovo prokletstvo**”. (“Es-Sunneh li Ibn Ebī ‘Āsim”, 2/483, br. 1000 i 1001)

A došlo je u “Medžme’uz-Zewā’id” da je ‘Ā'iša, *radijallāhu ‘anhā*, rekla: “*Rekao je Allāhov Poslanik ﷺ: ‘Ne psujte (vrijeđajte) moje ashābe. Allāh je prokleo onoga ko psuje (vrijeđa) moje ashābe’.*” (Zabilježio ga je et-Taberānī u “El-Ewsat”, a prenosoci su prenosoci sahīha, osim ‘Alija ibn Sehl, koji je čvrst i pouzdan prenosilac).

I od Ebū Se’ida el-Khudrija da je rekao: “*Rekao je Allāhov Poslanik ﷺ: ‘Ko opsuje (uvrijedi) jednog od mnojih ashāba, na njemu je Allāhovo prokletstvo’.*” (Zabilježio ga je et-Taberānī u “El-Ewsat”, te el-Hejthemī u “Medžme’uz-Zewā’id”, 7/21)

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - *imām es-Sābūnī*

I rekao je: *“Ko ih voli, ljubavlju prema meni ih voli, a ko ih mrzi, zbog mržnje prema meni ih je zamrzeo. Ko ih uznemirava, mene uznemirava, a ko ih psuje, na njemu je Allāhovo prokletstvo.”*¹⁸⁴

---

¹⁸⁴ Zabilježio ga je *imām et-Tirmidhī* (“Sunenut-Tirmidhī”, 5/696, Kitābul-Menāqib, br. hadītha 3862) i *imām Ahmed* (“Musned el-imām Ahmed”, 5/54 i 58), obojica od ‘Abdullāha ibn Mugaffela riječima: *“Bojte se Allāha po pitanju mojih ashābā. Ne vrijeđajte ih nakon mene. Pa ko ih voli, voli ih ljubavlju prema meni, a ko ih mrzi, mrzi ih iz mržnje prema meni. A ko ih uznemirava, mene uznemirava, a ko mene uznemirava, uznemirava Allāha. A ko uznemirava Allāha, ubrzo će biti kažnen”*. Ebū ‘Isā et-Tirmidhī je ovaj hadīth ocijenio hasenom.

Namāz za pravednim i za razvratnikom

I učenjaci hadītha smatraju da su *džuma-namāz*, namāzi dva bajrama i drugi *namāzi* ispravni iza svakog *imāma* muslimana, bio dobročinitelj ili razvratan.

I smatraju da je borbu uz njih ispravna, makar oni bili i nepravedni i razvratni, i smatraju da se treba doviti za njih, za popravljanje i uspeh i poboljšanje. I ne dozvoljavaju izlaženje (pobunjivanje) protiv njih i ako bi ih videli njihovo skretanje sa pravde ka razvratu i nepravdi. I dozvoljavaju borbu protiv pobunjeničke skupine sve dok se ne vrati u pokornost pravednom vladaru.

Ostavljanje onoga što je bilo od spora među *ashābima*

I oni smatraju dobrom klonjenje onoga što je bilo spor među drugovimā Allāhovog Poslanika ﷺ i (smatraju dobrom) čišćenje jezika od spominjanja onoga što se tiče njihovih mahanā i nedostataka. I zagovaraju prizivanje (Allāhove) milosti prema svima njima, i prijateljstvo i lojalnost prema svima njima.

Isto tako, zagovaraju veličanje vrijednosti njegovih *ženā* (neka je Allāh njima zadovoljan), dovu za njih, spoznaju njihovih vrijednosti i potvrđivanje da su one Majke vjernikā.

Ne ulazimo u *džennet* djelima

I oni vjeruju i svjedoče da nikome nije obavezan džennet, pa makar mu djela bila najbolja i makar mu put bio zadovoljstva vrijedan, osim da mu Allāh bude naklonjen i da mu to (ulazak u džennet) bude dozvoljeno Allāhovom blagodati i dobrotom. To je zato što ako je radio dobro, to mu je bilo olakšano samo sa Allāhovim olakšanjem, Uzvišeno je Njegovo Ime. Da mu Allāh nije olakšao činjenje dobrih djela i olakšao mu put ka njima, čovjek ne bi bio upućen ka njima (ne bi ih ni uradio). Rekao je Allāh ﷺ:

“A da nije Allāhove dobrote prema vama i Njegove milosti, nijedan se od vas nebi nikada grijeha očistio, ali Allāh čisti onoga koga On hoće.”¹⁸⁵

A sličnih *ājetā* ima puno.

---

¹⁸⁵ *sūra* en-Nūr, 21. *ājet*

Svako stvorene je ima svoj smrtni čas

Sljedbenici hadītha vjeruju i svjedoče da je Allāh ﷺ za svako stvorene odredio smrtni čas i da nijedno biće neće umrijeti osim Njegovom dozvolom, časa suđenog. Pa kada istjekne čovjekovo vrijeme, nema ništa drugo osim smrti i nema mu od toga spasa. Rekao je Allāh ﷺ:

“Svaki narod ima svoj rok, i kada im dođe njihov rok, neće ga moći ni za tren jedan ni odložiti ni ubrzati.”¹⁸⁶

I rekao je:

“Nijedna osoba neće umrijeti bez Allāhovog dopuštenja, časa suđenog.”¹⁸⁷

I svjedoče da onaj koji umre ili bude ubijen, da je doista njegovo vrijeme istjeklo. Rekao je Allāh ﷺ:

“Reci: “I da ste u kućama svojim bili, opet bi oni kojima je propisano da poginu izašli na mesto svoje pogibije.”¹⁸⁸

---

¹⁸⁶ *sūra el-A'raf*, 34. ajet

¹⁸⁷ *sūra Ālu 'Imrān*, 145. ajet

¹⁸⁸ *sūra Ālu 'Imrān*, 154. ajet

Šejtānska došaptavanja

Sljedbenici hadītha su uvjereni da je Allāh ﷺ stvorio šejtāne koji ljudima došaptavaju i podržavaju njihove pogreške i posrtaje, vrebaju ih i uhode. Rekao je Allāh ﷺ:

“A šejtāni, doista, navode štićenike svoje da se sa vama raspravljuju; pa ako biste im se pokorili, i vi biste, sigurno, mušrici postali.”¹⁸⁹

Doista im je Allāh dao vlast nad onima koje je htio, a sačuvao je od njihovih spletki i zamki onog koga je htio. Rekao je Allāh ﷺ:

“I zavodi glasom svojim koga možeš i potjeraj na njih svoju konjicu i svoju pešadiju, i budi im ortak u imecima i u djeci, i daj im obećanja – a ono što im šeđtan obećava je samo obmana – ali ti, doista, nećeš imati nikakve vlasti nad robovima Mojim! A Gospodar tvoj je dovoljan kao zaštitnik.”¹⁹⁰

I rekao je:

“On (šeđtan) doista nema nikakve moći nad onima koji vjeruju i koji se u Gospodara svoga uzdaju; njegova je moć jedino nad onima koji njega za zaštitnika uzimaju i koji druge Allāhu pridružuju.”¹⁹¹

---

¹⁸⁹ *sūra el-En'ām*, 121. ājet

¹⁹⁰ *sūra el-Isrā'*, 64. i 65. ājet

¹⁹¹ *sūra en-Nahl*, 99. i 100. ājet

Sihr i sāhiri

I sljedbenici hadītha svjedoče da na *dunjāluku* ima *sihra* i *sāhirā*, ali da oni nikako ne mogu nauditi nikome osim sa Allāhovom dozvolom. Rekao je Allāh ﷺ:
“Ali oni nisu mogli nikome bez Allāhove dozvole nauditi.”¹⁹²

Ako pravi *sihr*, koristi se njime i vjeruje da on nekome šteti ili koristi bez dozvole Allāha, ﷺ doista je takav zanevjerovao u Allāha.

Pa ako čovjek napravi nešto čime bi zanevjerovao (učinio *kufir*), nudi mu se da se pokaje, pa ako se pokaje – dobro je po njega, a ako se ne pokaje – udariće se po njegovom vratu (ubiće se).

Ako napravi nešto što nije *kufir* ili govori nešto nejasno, to će mu se zabraniti, a ako se tome vrati, biće ukoren.

Ako kaže: “*Sihr nije zabranjen i ja vjerujem u njegovu dozvoljenost*”, obavezno je njegovo ubijanje zato što on smatra dozvoljenim ono na čemu su muslimani saglasni da je zabranjeno.

---

¹⁹² *sūra el-Beqare, 102. ājet*

Ādābi učenjakā hadītha

I sljedbenici hadītha zabranjuju ono što opija od pića koja su napravljena od grožđa ili suhih grožđica, od hurmi ili meda, od kukuruza ili od bilo čega drugog čija veća količina opija; zabranjuju od toga malo ili puno, klone se toga i obavezuju zbog toga kaznu.

I zagovaraju žurenje ka obavljanju propisanih *namāzā* i to da je njegovo uspostavljanje u prvo vrijeme bolje od njegovog odlaganja u posljednje vrijeme.

I obavezuju učenje *sūre el-Fātihe* za *imāmom*.

I naređuju upotpunjavanje *rukū'a* i *sedžde* decidnom obavezom, i vode računa oko upotpunjavanja *rukū'a* i *sedžde* sa smirenošću u njima, te upotpunjavanje povratka sa *rukū'a* i *sedžde* i smirenost pri tome, i ustajanje sa *rukū'a* i ispravljanje uz smirenost pri tome, a također (vjeruju da) su i ustajanje sa *sedžde*, sjedenje između dvije *sedžde* i smirenost u tome od *ruknova namāza*, bez kojih *namāz* neće biti ispravan.

I oni jedan drugom preporučuju: noćni *namāz* poslije spavanja, održavanje rodbinskih veza, širenje *selāma*, dijeljenje hrane, milost spram siromahā, nevolnjikā i siročadi, brigu o stanju muslimanā, umjerenost u jelu, piću, odjeći i u trošenju imetka, (preporučuju) naređivanje dobra a odvraćanje od zla i žurenje ka činjenju svih *khajrātā* (dobrih djela), i jedni drugima oporučuju istinu i strpljenje.

I vole se međusobno radi vjere, ljute se zbog nje i radi Allāha se boje rasprave, suprostavljanja i protivljenja, i ignoriru sljedbenike novotarije i zabladā i neprijateljuju prema sljedbenicima strasti i neznanja.

I ugledaju se na ispravne prethodnike od *imāmā* vjere i na učenjake muslimanā i pridržavaju se za ono za šta su se oni pridržavali od čvrste vjere i jasne istine.

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - *imām es-Sābūnī*

I mrze sljedbenike novotarije, one koji su u vjeru uveli ono što nije od nje; ne vole ih, ne druže se sa njima, ne slušaju njihov govor, ne sjede sa njima niti se sa njima o vjeri raspravljaju, ne diskutuju sa njima i smatraju da treba zaštитiti uši od slušanja njihove laži i zablude koje, ako dođu do ušiju, zaslijepi srca, nanesu štetu i uvedu štetne i opasne vesvese (zle misli). O tome je Allāh ﷺ objavio Svoj Govor:

“Kada vidiš one koji lažima zadiru u Naše ājete i rugaju se, ti se od njih okreni sve dok drugu priču ne započnu.”¹⁹³

---

¹⁹³ *sūra el-En'ām*, 68. ājet

Obilježja sljedbenikā novotarije

A obilježja novotarije na njenim sljedbenicima su očita i prepoznatljiva, pa su njihova obilježja i znakovi postali vidljivi njihovim oštrim neprijateljstvom prema onima koji prenose hadīth Vjerovjesnika , njihov prezir njih i njihovo nazivanje njih *hāšewijje* (bukvalistima), neznašćicama, *dhāhirijama* i *mušebbihama* (upoređivačima).

Oni (novotari) vjeruju da su sljedbenici hadītha Poslanika daleko od "pravog" znanja i da je znanje ono što im je *šeitān* ubacio od proizvoda njihovih pokvarenih razumā, sumnji njihovih tamnih prsā i opsesije njihovih srcā lišenih dobrote, pokvarenih riječi i argumenata, štaviše *šubhi* koje su opovrgnute i ništavne.

"Oni su oni koje je Allāh prokleo, učinio ih gluhim i oslijepio njihov vid."¹⁹⁴

"Pa koga Allāh ponizi, niko ga ne može poštovanim učiniti, a doista Allāh radi šta hoće."¹⁹⁵

Čuo sam *hāfidha* el-Hākima Ebū ‘Abdullāha da kaže: Čuo sam *hāfidha* Ebū ‘Alija el-Husejna ibn ‘Alija da kaže: Čuo sam Dža’fera ibn Ahmeda el-Wāsitija da kaže: "Čuo sam Ahmeda ibn Sināna el-Qattāfa" ¹⁹⁶ da kaže: 'Nema na dunjaluku

¹⁹⁴ *sūra* Muhammed, 23. ājet

¹⁹⁵ *sūra* el-Hadždž, 18. ājet

¹⁹⁶ On je Ahmed ibn Sinān ibn Esed ibn Hibbān el-Qattāf, *hāfidh*, *el-hudžaže*, Ebū Dža’fer el-Wāsitī. Prenosio je od eš-Šāfi’ija, Wekī’ja, ‘AbdurRahmāna ibn Mehđija, Jezīda ibn Hārūna i drugih. Od njega su prenijeli et-Tirmidhī, Ibnu Khuzejme, njegov sin Dža’fer i drugi. Rekao je Ebū Hātim: "Čvrst i povjerljiv, pouzdan i istinoljubiv". A ‘AbdurRahmān ibn Ebī Hātim je rekao: "On je *imām* svog vremena. *Ima* (napisan) musned poređan po ljudima (prenosiocima)". Umro je 256. godine hidžretske. "Tedhkiretul-Huffādh", 2/521, "Sijeru

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - *imām es-Sābūnī*

novotara, a da ne mrzi sljedbenike hadītha. Pa kad čovjek bude uveo neku novotariju, slast hadītha bude uklonjena iz njegovog srca’.“¹⁹⁷

I čuo sam el-Hākima da kaže: Čuo sam Ebū-Hasana Muhammeda ibn Ahmeda el-Handhalija u Bagdādu da kaže: Čuo sam Muhammeda ibn Ismā'ila et-Tirmidhija da kaže: Bili smo ja i Ahmed ibnul-Hasan et-Tirmidhī kod *imāma* vjere, Ebū 'Abdullāha Ahmeda ibn Hanbela, pa mu reče Ahmed ibnul-Hasan: “*O Ebā 'Abdullāh, spomenuli su učenjake hadītha pred Ibn Ebi Qutejom¹⁹⁸ u Mekki, pa je on rekao: 'Učenjaci hadītha su loši ljudi'.* Na to je ustao Ahmed ibn

---

A'lāmin-Nubelā”, 12/244, “*Tabeqātuš-Šāfi'iije el-Kubrā*”, 1/186, “*Tehdhībut-Tehdhīb*”, 1/34

¹⁹⁷ Zabilježio ga je el-Hākim u svojoj knjizi “*Ma'rifetu Ulūmil-Hadīth*”, 4. str., Ebū Ismā'īl el-Herewī u knjizi “*Dhemmul-Kelāmi we Ehlih*”, 61. str. i el-Bagdādi u “*Šerefu Ashābil-Hadīth*”, 73. str.

¹⁹⁸ On je Jahjā ibn Ibrāhīm ibn 'Uthmān ibn Dāwūd ibn Ebī Qutejle es-Sulemī Ebū Ibrāhīm el-Medenī. Rekao je Ebū Hātim: “*Čvrst i pouzdan*”. I spomenuo ga je Ibnu Hibbān (kao čvrstog i pouzdanog prenosjoca) u “*Eth-Thiqāt*”. “*Tehdhībut-Tehdhīb*”, 11/174, “*Taqrībut-Tehdhīb*”, 2/341, “*El-Džerhu wet-Ta'dīl*”, 4/2/127

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - imām es-Sābūnī

*Hanbel, tresnuvši svoju odeću i govorio: ‘Zindīq, zindīq’,¹⁹⁹ sve dok nije ušao u kuću”.*²⁰⁰

Čuo sam el-Hākima Ebu ‘Abdullāha da kaže: Čuo sam Ebu Nasra Ahmeda ibn Sehla el-Fekīqa u Bukhāri da kaže: “Čuo sam Ebū Nasra ibn Sellāma el-Feqīha²⁰¹ da kaže: ‘Sljedbenicima novotarije nema ništa teže i ništa im nije mrže od slušanja hadītha i njegovih riwājetā sa isnādima’.”²⁰²

I čuo sam el-Hākima da kaže: Čuo sam šejkha Ebū Bekra Ahmeda ibn Ishāqa ibn Ejjūba el-Feqīha,²⁰³ a raspravlja se sa

---

¹⁹⁹ Ez-Zindīq: Riječ perzijskog porijekla, označava onoga koji vjeruje u vječnost postojanja, koji ne vjeruje u ākhiret niti u jednoču Stvoritelja. U govoru Arapā nije bilo riječi “zindīq”, već su Arapi ovaj izraz koristili kada neko pretjera u škrnosti. A u govoru ljudi je poznato da je zindīq onaj koji se ne pridržava Allāhovih propisa, koji ne vjeruje ili sumnja u islām, a Arapi za istog koriste i izraz *mulhid*. Pogledaj: “Lisānul-‘Arab”, 1/51 i “El-Misbāhul-Munīr”, 1/256

²⁰⁰ Zabilježili su ga je el-Hākim u svojoj knjizi “Ma’rifetu ‘Ulūmil-Hadīth”, 4. str., el-Bagdādī u “Šerefu Ashābil-Hadīth”, 74. str. i Ebū Ismā’īl el-Herewī “Dhemmul-Kelāmi we Ehlih”, 62. str.

²⁰¹ On je Ebū Nasr Muhammed ibn Selām el-Belkhī, hanefijski *feqīh*. Spomenut je po *kunji*, pa neki kažu: “Ebū Nasr ibn Selām”, a neki spajaju i njegovu *kunju* i ime. Umro je 305. godine hidžretske. “El-Džewāhirul-Mudijje fī Tabeqātil-Hanefijke”, 2/268 i “El-Fewā’idul-Behiye fī Terādžimil-Hanefijke”, 168. str.

²⁰² Zabilježili su ga el-Hākim u svojoj knjizi “Ma’rifetu ‘Ulūmil-Hadīth”, 4. str., el-Bagdādī u knjizi “Šerefu Ashābil-Hadīth”, 74. str. i Ebū Ismā’īl el-Herewī “Dhemmul-Kelāmi we Ehlih”, 62. str.

²⁰³ On je Ahmed ibn Ishāq ibn Ejjūb ibn Jezīd en-Nejsabūrī Ebū Bekr es-Sibgī, šāfi’ijski *imām*. Rođen je 258. godine hidžretske, spojio je između *fiqhā i hadītha*, putovao je u potrazi za znanjem u ‘Irāq, Hidžāz i drugdje. Prenosili su od njega: Ebū Bekr el-Ismā’īlī, el-Hākim i drugi. Rekao je Muhammed ibn Hamdūn: “Među našim šejkhovima nisam vidio nikoga ljepšeg namāza od njega”. Od

jednim čovjekom, pa reče šejkh Ebū Bekr: ‘Pričao nam je taj i taj’, pa mu reče čovjek: ‘Odmori nas od ‘pričao nam je’! Dokle više ‘pričao nam je?’ Pa mu reče šejkh: ‘Ustani, o kāfiru, i nije ti više dozvoljeno da ulaziš u moju kuću nakon ovoga nikada!', a zatim se okrenu ka nama i reče nam: ‘Nikada nikome nisam rekao da ne ulazi u moju kuću, osim ovome’.”²⁰⁴ ²⁰⁵

Čuo sam ustādha Ebū Mensūra Muhammeda ibn 'Abdullāha ibn Hamšāda el-'ālima ez-zāhida da kaže: Čuo sam Ebūl-Qāsimā Dža'fera ibn Ahmeda el-Muqrīja er-Rāzija da kaže: “Čitano je pred 'AbdurRahmānom ibn Ebī Hātimom er-Rāzijem, a ja sam slušao: “Čuo sam svog oca – znači, imāma u njegovoj zemlji, njegovog oca Ebū Hātima Muhammed ibn Idrīsa el-Handhalija er-Rāzija”²⁰⁶ – da kaže: ‘Obilježje novotarā

---

njegovih djela su: “Kitābul-Īmāni wel-Qadr”, “Fadā'ilul-Khulefā'il-Erbe'a”, “El-Ahkām” i djela na polju fiqh-a. Umro je u mjesecu ša'bānu 342. godine hidžretske. “Tabeqāt eš-Šāfi'iyye el-Kubra”, 2/81, “Mu'dzemul-Mu'ellifīn”, 1/160, “Šedherātudh-Dheheb”, 4/361, “El-Wāfi bil-Wefejāt”, 6/239, “Sijeru A'lāmin-Nubelā”, 15/483

²⁰⁴ Zabilježili su ga el-Hākim u svojoj knjizi “Ma'rifetu 'Ulūmil-Hadīth”, 4. str. i Ebū Ismā'il el-Herewī u “Dhemmul-Kelāmi we Ehlih”, 61. str.

²⁰⁵ Dakle, čovjek je ispoljio jasno nipodaštavanje nauke o hadīthu i brige za očuvanjem tog blaga, rekavši: “Odmori nas od ‘pričao nam je’! Dokle više ‘pričao nam je?’”, pokazujući odbojnost prema hadīthu i preciznosti u izrazima prenošenja njega (عَنْ أَخْبَرْنَا حَدَّثَنَا), pa se šejkh Ebu Bekr Ahmed ibn Ishaq nije ustegao ni kolebao da ga tu, na licu mjesta, pred svima, nazove kafirom.

A zanimljivo je i da se šejkh prisutnima pokušao opravdati za zabranjivanje njemu da ulazi u njegovu kuću, a nije im se opravdavao zašto ga je protekfirio!

²⁰⁶ On je Muhammed ibn Idrīs ibnul-Mundhir ibn Dāwūd et-Temīmī el-Handhalī Ebū Hātim er-Rāzī, jedan od imāmā hāfidhā, rođen je u

je klevetanje sljedbenika hadītha,²⁰⁷ obilježje zindīqā je nazivanje sljedbenika hadītha hāšewijjeh (bukvalistima), žečeći time negiranje predajā, obilježje qaderijā²⁰⁸ je njihovo nazivanje sljedbenika sunneta mudžbire,²⁰⁹ obilježje džehmijā je njihovo nazivanje ehlus-suneta mušebbihe (upoređivačima), a obilježje rāfidijā je njihovo nazivanje

---

er-Reju 195. godine hidžretske. Rekao je: “*Pisao sam hadīth 209. godine*” (dakle, sa samo četrnaest godina starosti). Putovao je u potrazi za hadīthom u ‘Irāq, Šām i Misr. Prenosi od ‘Affāna ibn Muslima, ‘Ubejdullāha ibn Mūsā i mnogih drugih. Od njega prenose el-Bukhārī, Ebū Dāwūd, en-Nesā’i, Ibn Mādže i ostali. Rekao je el-Lālikā’i: “*Bio je imām, ālim u hadīthu, hāfiđh hadīthā, precizan, čvrst i pouzdan*”. Umro je u šā’bānu 277. godine hidžretske u Bagdādu. “*Tehdkiret-Huffādh*”, 2/567, “*Tehdhībut-Tehdhīb*”, 9/31, “*Tārīkh Bagdād*”, 2/73, “*Tabeqātul-Hanābile*”, 1/284, “*Sijeru A’lāmin-Nubelā*”, 13/447, “*Tabeqātuš-Šāfi’ije el-Kubra*”, 1/299

²⁰⁷ Rekao je es-Sefārīnī u “*Lewāmi’ul-Enwār el-Behijje*”: “*Ehlul-ether: To su oni koji uzimaju svoju ‘aqīdu od onoga što je prenešeno od Allāha ﷺ u Njegovoј Knjizi i u sunnetu Njegovog Vjerovjesnika ﷺ i onoga što je potvrđeno i vjerodostojno prenešeno od selefus-sāliha, tj. časnih ashābā, tābi’īnā, mimo otpada, sljedbenika strasti i novotarijā i sljedbenika mišljenja.*” (“*Lewāmi’ul-Enwār el-Behijje*”, 64. str.)

²⁰⁸ *El-Qaderije*: Nazvani su tako po svom negiranju *qadera* (predodređenja). Postali su poznati po skupini *mu’tezilā*, jer su oni tvrdili da ljudi stvaraju svoja djela, a da Allāh u tome nema udjela. Pogledaj: “*El-Ferqu bejn-el-Firaq*”, 24. str., “*El-Milelu wen-Nihal*” od eš-Šehrastānija, 1/43, “*El-Burhān fī Ma’rifeti ‘Aqā’idi Ehlil-Edjān*”, 26. str.

²⁰⁹ Nazvani po *džebru*. *Džebr* je negiranje djelā robovima a pripisivanje njih Uzvišenom Gospodaru. A *džebrijje* su skupina koja je zauzela stav da je čovjek primoran na svoja djela i da on uopšte nema izbora. “*El-Milelu wen-Nihal*” od eš-Šehrastānija, 1/85 i 86, a vidi i: “*El-Faslu fil-Mileli wel-Ehwā’i wen-Nihal*” od Ibn Hazma, 3/22

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - *imām* es-Sābūnī

sljedbenika hadītha nābite i nāsibe. ²¹⁰ Kažem: sve je to ‘asabije’ ²¹¹ i ne dodaje se *ehlis-sunetu* ništa od toga osim jednog imena, a to je: *sljedbenici hadītha*.“ ²¹²

A ja kažem: Video sam sljedbenike novotarije da ovim imenima nazivaju *ehlus-sunnet*, slijedeći u tome put *mušrikā* koji su bili u vrijeme Allāhovog Poslanika ﷺ koji su doista imali različite nazive po pitanju njega, pa su ga neki nazivali čarobnjakom, neki od njih (su ga nazivali) proricateljem, neki pjesnikom, neki ludakom, neki opsednutim, a neki su ga zvali klevetnikom koji izmišlja i lažovom, a Vjerovjesnik ﷺ je bio daleko od tih nazivā i manjkavosti i čist od toga, i nije bio (drugo) osim Poslanik, Odabran, Vjerovjesnik. Rekao je Allāh ﷺ: “**Pogledaj kako oni tebe opisuju, pa onda lutaju i ne mogu da nađu pravi put.**“ ²¹³

Isto tako su novotari, Allāh ih ostavio na cjedilu, podijelili govor o nosiocima njegovih *khaberā* i prenosiocima njegovih predajā, a prenosoci njegovih hadīthā se ugledaju na njega (Poslanika) i upućeni su njegovim sunnetom. Pa ih neki od novotara nazivaju *hāšewijje* (bukvalisti), neki (ih nazivaju) *mušebbihe* (upoređivači), neki *nābite*, neki *nāsibe*, a neki od njih ih nazivaju *džebrijje*.

---

²¹⁰ *En-Nāsibeh*: To su oni koji su neprijatelji ‘Āli ibn Ebī Tālibu i *ehlul-bejtu*, odriču se njih i ne vole ih; naprotiv, optužuju ih za *kufr* i *fisq*, kao što su *khawāridži*. “*Et-Tenbihāt es-Senijje ‘alel-‘Aqīdetit-Wāsitijje*”, 321. str.

²¹¹ Fanatizam, grupisanje, strančarenje

²¹² Zabilježio je *imām* el-Lālikā’i ovaj govor u svojoj knjizi “*Šerh Usūli I’tiqādi Ehlis-Sunneh wel-Džemā’ah*” (1/179), putem Ibn Ebī Hātimā. A drugi put ga je prenio iz nekih od knjigā Ebū Hātimā (pogledaj isto djelo, 1/182). A pogledaj također i 3/533 istog djela

²¹³ *sūra* el-Isrā’, 48. ājet i *sūra* el-Furqān, 9. ājet

A sljedbenici hadītha su skupina koja je od ovih naziva i manjkavosti čista i nevina, i nisu (ništa drugo) osim sljedbenici sunneta, sljedbenici *sīre* kojom je zadovoljno (priyatne i pohvalne), sljedbenici pravog puta i jasnih i jakih argumenata, i doista ih je Allāh ﷺ pomogao u slijedeњju Njegove Knjige, Njegove Objave i Njegovog Govora, i (pomogao ih) u slijedeњju Njegovog Poslanika ﷺ u vijestima od njega u kojima je svome *ummētu* naredio dobročinstvo u govoru i djelu, zabranio im je u tome loše stvari, pomogao ih ju u pridržavanju za njegovu *sīru* i uputu u obaveznost njegovog suneta i otvorio im je prsa za ljubav prema njemu i za ljubav prema *imāmīma* njegovog šerī'ata i prema učenjacima njegovog ummeta, a ko zavoli jedan narod – on je sa njima na Sudnjem danu, po presudi riječi Allāhovog Poslanika ﷺ: “**Čovjek je (tj. na ākhiretu će biti) sa onim koga voli.**”²¹⁴

---

²¹⁴ Zabilježila su ga dva šejkha i drugi mimo njih od ‘Abdullāha ibn Mes’ūda ﷺ da je rekao: “Došao je čovjek Allāhovom Poslaniku ﷺ i rekao: ‘O Allāhov Poslaniče, šta kažeš za čovjeka koji voli neke ljudе, ali ih ne može dostići?’”, pa je Allāhov Poslanik ﷺ rekao: ‘**Čovjek je (tj. na ākhiretu će biti) sa onim koga voli.**’.” “Sahīhul-Bukhārī me’ā Fethil-Bārī”, 10/557, Kitābul-Edeb, Bābu ‘Alāmātil-Hubbi fillāh, br. hadītha 6168 i 6169, “Sahīhu Muslim biš-Šerhin-Newewī”, 16/188, Kitābul-Berri wes-Sileti wel-Ādābi, Bābu El-Mer’u me’ā Men Ehabbe, i također se prenosi od Ebī Mūsāa “Sahīhul-Bukhārī me’ā Fethil-Bārī”, 10/557, br. 6170, “Sahīhu Muslim biš-Šerhin-Newewī”, 16/188

Obilježja sljedbenikā sunneta

Jedno od obilježjā *ehlus-sunneta* je njihova ljubav prema *imāmima* sunneta i njegovim učenjacima, pomagačima i *ewlijama*, kao i njihova mržnja prema vođama novotarije, onih koji pozivaju u Vatru i koji svoje sljedbenike vode u Kuću propasti. A doista je Allāh ﷺ ukrasio srca sljedbenikā sunneta i osvijetlio ih ljubavlju prema učenjacima sunneta, dobrotom od Njega ﷺ.

Obavijestio nas je *hāfidh* el-Hākim Ebū ‘Abdullāh, Allāh nastanio njega i nas u džennetu: Pričao nam je Muhammed ibn Ibrāhīm ibnul-Fadl el-Muzekkī: Pričao nam je Ahmed ibn Seleme: “*Citao nam je Ebū Redžā’ Qutejbe ibn Se’id svoju knjigu ‘El-Īmān’, pa je na njenom kraju bilo: ‘Pa kada budeš vidio čovjeka da voli Sufjāna eth-Thewrija,* ²¹⁵ *Mālika ibn Enesa, el-Ewzā’ija,* ²¹⁶ *Šu’be,* ²¹⁷ *Ibnul-Mubāreka, Ebūl-Ahwesa,* ²¹⁸ *Šurejka,* ²¹⁹ *Wekī'a,* ²²⁰ *Jahjā ibn Se’ida* ²²¹ *i*

---

²¹⁵ Njegova biografija je prethodila u tekstu 114. fusnote

²¹⁶ Njegova biografija je prethodila u tekstu 125. fusnote

²¹⁷ On je Šu’be ibnul-Hadždžādž ibnul-Werd el-Atkī el-Ezdī el-Wāsitī el-Basrī, *emīrul-mu’mīnīn* u hadīthu. Rođen je 82. godine hidžretske u Wāsitu, a potom se preselio u Basru. Rekao je *imām* Ahmed: “*Sām Šu’be je bio ummet u ovoj stvari*”, tj. u nauci o hadīthu i nauci o prenosiocima. I rekao je eš-Šāfi’ī: “*Da nije Šu’beta, ne bi se hadīth poznavao u ‘Irāqu*”. Bio je učenjak hadītha i poezije, napisao je knjigu “*El-Garā’ib*” na polju hadītha, kao i *tefsīr Qur’āna*. Umro je na početku 160. godine hidžretske. “*Tehdhībut-Tehdhīb*”, 4/338, “*Tehdkiretul-Huffādh*”, 1/193, “*Tārīkh Bagdād*”, 9/255, “*Hedijetul-Ārifīn*”, 1/417

²¹⁸ On je Selām ibn Sulejm el-Hanefī el-Kūfī, *imām*, *hāfidh*, čvrst i pouzdan prenosilac. Bio je opisan ‘ibādetom i vrlinama. Prenio je oko četiri hiljade hadītha. Umro je 179. godine hidžretske.

“*Tedhkiretul-Huffādh*”, 1/251, “*Tehdhībut-Tehdhīb*”, 4/282, “*Sijeru A'lāmin-Nubelā*”, 8/281, “*Mizānul-I'tidāl*”, 2/176

²¹⁹ On je *qādīja hāfiḍh* Šurejk ibn ‘Abdullāh en-Nekha’ī, Ebū ‘Abdillāh el-Kūfī. Prenosio je od Sulejmāna ibn el-A’meša, Seleme ibn Kuhejla i dr. A od njega: Šu’be, Sufjān, el-Lejth, Ibnu'l-Mubārek i drugi. Čvrstim i pouzdanim prenosiocem ga je ocijenio Jahjā ibn Me’īn, a en-Nesā’ī je rekao: “*Nema mu prigovora*”. Rekao je Ebū Ishāq el-Džewzedžānī: “*Šurejk je bio lošeg hifdha*”. A Mu’āwija ibn Sālih el-Eš’arī je rekao: “*Pitao sam Ahmeda ibn Hanbela o Šurejku, pa je rekao: Bio je oštroman, istinoljubiv, muhaddith i bio je žestok prema sljedbenicima strasti i novotarija*”. Umro je u mjesecu *dhul-qa'*de 177. godine hidžretske, a imao je 82 godine. “*Tedhkiretul-Huffādh*”, 1/232, “*Sijeru A'lāmin-Nubelā*”, 82/200, “*Tārīkh Bagdād*”, 9/279, “*Tehdhībut-Tehdhīb*”, 4/333

²²⁰ On je *hāfiḍh* Wekī' ibnul-Džerrāh ibn Mulejh, Ebū Sufjān el-Kūfī, jedan od velikih *imāmā*. Rodio se 129. godine hidžretske. *Khalīfa Hārūn er-Rešīd* je htio da Wekī' postavi za *qadiju*, ali je on to odbio. Bio je *feqīh*, pobožnjak koji je mnogo postio. Rekao je Ahmed ibn Hanbel: “*Nisam video nikoga tako željnog znanja niti tako jakog hifdha kao što je bio Wekī'*”. A rekao je Ibn 'Amār: “*Nije bilo u Kūfī u vremenu Wekī'a boljeg u fiqhу od njega, niti učenijeg u hadīthu*”. A rekao je Ibn Hibbān: “*Bio je precizan hāfiḍh*”. Wekī' je umro u Fejdu, vraćajući se sa hadždža u mjesecu muharremu 197. godine hidžretske. “*Tedhkiretul-Huffādh*”, 1/306, “*Tehdhībut-Tehdhīb*”, 11/123, “*Sijeru A'lāmin-Nubelā*”, 9/140, “*Šedherātudh-Dheheb*”, 1/349

²²¹ On je Jahjā ibn Se’īd ibn Qajs ibn ‘Amr, Ebū Se’īd el-Ensārī el-Khazredžī, *imām*, *el-allāmeh*, *ālim* Medīne u svom vremenu, i učenik poznatih sedmorice *feqīhā*. On je jedan od prenosilaca u lancu prenosilaca poznatog hadītha: “**Zaista su djela** (vrednuju se) **prema namjerama**”. Rodio se prije 70. godine hidžretske. Vidio je Jahjā ibn Se’īda, Abdullāha ibn ‘Amra i slušao od Se’īda ibnul-Musejjiba, te od nekih od poznatih sedam *feqīha* Medīne, ez-Zuhrija i drugih. Od njega prenose Mālik, eth-Thehwī, el-Ewzā’ī i ostali. O njemu je Ahmed ibn Hanbel rekao: “*Najpouzdaniji od ljudi*”. En-

‘AbdurRahmāna ibn Mehdija,²²² znaj da je on sljedbenik sunneta.’²²³ Rekao je Ahmed ibn Seleme (Allāh mu se smilovao): ‘Pa sam dodao svojim rukopisom ispod toga: ‘...i Jahjā (ibn Jahjā),²²⁴ Ahmeda ibn Hanbela i Ishāqa ibn

---

Nesāī je rekao: “Čvrst i pouzdan”. Sufjān je rekao: “Zatekao sam sedam hāfidhā...” i spomenuo ga je među njima. Umro je 144. godine hidžretske (a rečeno je i: 146.) “Sijeru A’lāmin-Nubelā”, 5/468, “Tehdhībut-Tehdhīb”, 11/221, “Šedherātudh-Dheheb”, 1/212

²²² On je ‘AbdurRahmān ibn Mehdi ibn Hassān, veliki hāfidh, poznati *imām* znanja, Ebū Se’id el-Basrī. Rođen je 135. godine hidžretske. Rekao je el-Khatib el-Bagdādī: “Bio je od bogobojaznih učenjakā, od onih koji se odlikovali u poznavanju khaberā, puteva predajā i stanja šejkhova”. Rekao je Ejjūb ibn Mutewekkil: “Kad smo htjeli da gledamo u dīn i dunjā, otišli bismo u kuću ‘AbdurRahmāna ibn Mehdiјa”. ‘AbdurRahmān je bio feqīh, oštouman u svom fetwama. Rekao je ‘Alī ibnul-Medīnī: “Najučeniji od ljudi po pitanju govora sedam feqīhā (Medīne) je ez-Zuhrī, nakon njega Mālik, a nakon njega Ibn Mehdiјa”. Umro je 198. godine hidžretske. “Tārīkh Bagdād”, 10/240, “Tedhkiretul-Huffādh”, 1/329, “Tertībul-Medārik”, 2/399

²²³ Govor sličan ovom govoru je zabilježio el-Khatib el-Bagdādī od Qutejbe ibn Se’ida, a na njegovom kraju stoji: “A ko se ne složi sa ovim, znaj da je on novotar”. (Pogledaj: “Šerefu Ashābil-Hadīth” od el-Bagdādija, 71. i 72. str.)

²²⁴ On je Jahjā ibn Jahjā ibn Bekr et-Temīmī en-Nejsābūrī Ebū Zekerijjā, hāfidh, šejkh Khurasāna u svoje vrijeme. Rođen je 142. godine hidžretske i slušao od Mālika i drugih, a od njega su slušali el-Bukhārī, Muslim, Jahjā ibn Dhuhlī i ostali. O njemu je rekao Jahjā ibn Dhuhlī: “Nisam video čovjeka koji se više bojao svog Gospodara od Jahjā ibn Jahjā”. A Ahmed ibn Hanbel je rekao: “Khurasān nije iznjedrio (dao) sličnog njemu”. Umro je na početku rebi’ul-ewwlela 226. godine hidžretske u Nejsābūru. “Tedhkiretul-Huffādh”, 2/415, “Sijeru A’lāmin-Nubelā”, 10/512, “Tehdhībut-Tehdhīb”, 11/296, “Šedherātudh-Dheheb”, 2/59

Rāhawejha',²²⁵ a kada smo završili sa ovim, pogledali su nas neki od stanovnika Nejsābūra²²⁶ i rekao je (jedan): 'Ovi ljudi fanatično vole Jahjā ibn Jahjā', pa smo mi pitali (Qutejbū ibn Seīda, čija je to knjiga bila): 'O Ebū Redžā', ko je Jahjā ibn Jahjā? On je rekao: 'Dobar čovjek, *imām* muslimanā. I Ishāq ibn Ibrāhīm je *imām*, a Ahmed ibn Hanbel je najveći od svih njih.'

---

²²⁵ On je Ishāq ibn Rāhawejh, a Rāhawejh je nadimak njegovog oca. On je Ishāq ibn Ibrāhīm ibn Makhled et-Temīmī el-Handhali el-Merwezī Ebū Ja'qūb, 'ālim Nejsābūra. Poznao je kao Ibn Rāhawejh. Rođen je 166. godine hidžretske (a rečeno je i: 161.). Slušao je od Ibnul-Mubāreka a bio je dijete, te od el-Fudajla ibn 'Ijjāda, ed-Dārewerdija i drugih. Od njega su slušali Ibn Mādže, Ahmed, Ibn Me'īn i mnogi drugi. Obilazio je zemlje da bi saklupljao hadīth. Putovao je u 'Irāq, Hidžāz, Šām i Jemen. Bio je jedan od velikih *hāfiḍhā*. O sebi je rekao: "Zapamtio sam sedamdeset hiljada hadītha i proučio stotinu hiljada njih. I nikada nisam nešto čuo, a da to nisam upamtio. A nikada nisam nešto upamtio, a da sam to zaboravio". Rekao je el-Khatīb el-Bagdādi: "U njemu su se sakupili hadīth, fiqh, istinoljubivost i bogobojaznost". Umro je u Nejsābūru mjeseca šā'bāna 238. godine hidžretske. "Tedhkiretul-Huffādh", 2/433, "Tehdhībut-Tehdhīb", 1/216, "Tārīkhū Bagdād", 6/345, "Wefejātul-A'jān", 1/199, "Tabeqātul-Hanābile", 1/109, "Sijeru A'lāmin-Nubelā", 11/358

²²⁶ Nejsābūr: Veliki grad u Khurasānu, koji je imao velike vrline i odlike, mnogo građevinā i voća. Rekao je o njemu Jāqūt: "U onome što sam proputovao obilazeći zemlje, nisam video grada koji je sličan njemu". Muslimani su ga osvojili u vrijeme khilāfeta 'Uthmāna ibn 'Affāna ☺ a iz njega je poniklo mnogo *imāmā* znanja, od kojih su: Muslim ibnul-Hadždžādž ibn Muslim (autor čuvenog "Sahīha"), Ebū 'Alī el-Husejn ibn 'Alī, Ebūl-Qāsim el-Qušejrī, el-Hākim Ebū 'Abdullāh i mnogi drugi. Pogledaj: "Mu'džemul-Buldān", 5/331, "Āthārul-Bilādi we Akhbārul-'Ibād" od el-Kazwīnija, 473. str.

Oni koje je spomenuo Qutejbe (Allāh mu se smilovao) da je onaj koji je njih zavoleo sljedbenik sunneta, su *imāmi* sljedbenika hadītha, primjeri na koje se ugleda i koji se slijede i čijom uputom se biva upućen, a od njegovih sljedbenikā i podržavalaca su i oni koji su slijedili njihov put, od kojih su Muhammed ibn Idrīs eš-Šāfi'ī, a prije njega Se'īd ibn Džubejr,²²⁷ ez-Zuhrī,²²⁸ eš-Ša'bī,²²⁹ et-Tejmī.²³⁰

---

²²⁷ On je Se'īd ibn Džubejr ibn Hāsim, *imām*, *tābi'iñ*, *hāfidh*, *šeħid*, Ebū Muhammed (a rečeno je i: Ebū 'Abdullāh) el-Kūfī. Prenio je od nekih *ashābā* poput Ibn 'Abbāsa, Ebū Hurejre, Ebū Se'īda el-Khudrija i Ā'iše, te od *tābi'iñā* poput 'AbdurRahmāna es-Sulemija. Proučio je Qur'ān pred Ibn 'Abbāsom. Od njega prenose Ebū Sālih es-Semān, 'Atā' ibn Sā'ib, ez-Zuhrī i mnogi drugi. Bio je *feqīh*, pobožnjak koji se čuvalo sumnjivih stvari, i koji nikome nije dozvoljavao da u njegovom prisustvu ogovara nekoga. Svake godine je dvaput oblačio *ihrāme*: jednom radi *hadždža*, a jednom radi 'umre. Rekao je Ebul-Qāsim et-Taberī: "On je čvrst i pouzdan prenosilac, *hudždžeh* (dokaz) muslimanima". Ubio ga je el-Hadždžādž 95. godine hidžretske, a imao je 49 godina. "Sijeru A'lāmin-Nubelā", 4/321, "Tedhkiretul-Huffād", 1/76, "Tehdhībut-Tehdhīb", 4/11, "Hiljetul-Ewlijā'i", 4/272, "El-Bidājetu wen-Nihāje", 9/96

²²⁸ Njegova biografija je prethodila u tekstu 93. fusnote

²²⁹ On je Āmir ibn Šurāhīl ibn 'Abd (rečeno je i: Āmir ibn 'Abdullān ibn Šurāhīl) Ebu 'Amr ed-Dabī el-Hemdānī el-Kūfī. *Imām*, *hāfidh*, *precizan feqīh*, 'ālim od *tābi'iñā*. Rođen je prijevremeno u Kūfī 19. hidžretske godine. Prenosio je od nekih velikih *ashābā*, a od njega su prenijeli Ebū Ishāq es-Sebī'ī, Ismā'īl ibn Ebī Khālid i drugi. U *hifdu* je bio primjer koji se spominje. O sebi je govorio: "Nikad nisam zapisao crnim na bijelo, niti mi je čovjek rekao hadīth, a da ga nisam upamtio". Rekao je Ibn 'Ujejne: "Učenjaka je trojica: (a od njih) i eš-Ša'bī u svom vremenu". Preuzeo je *qadiluk* (položaj sudije) za vrijeme khilāfeta 'Umara ibn 'Abdul'Azīza. Umro je 104. godine hidžretske (a rečeno je: i mimo toga). "Tārikhu Bagdād", 12/227,

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - *imām es-Sābūnī*

I oni poslije njih, kao el-Lejth ibn Sa'd, ²³¹ el-Ewzā'ī, eth-Thewrī, Sufjān ibn 'Ujejne el-Hilālī, ²³² Hammād ibn Seleme,

---

"*Tedhkiretil-Huffādh*", 1/79, "*Tehdhībut-Tehdhīb*", 5/65, "*El-A'lām*", 3/251

²³⁰ On je Sulejmān ibn Tarkhān el-Basrī, Ebūl-Mu'temir, šejkhul-islām, hāfidh, *imām*. Slušao je od Enesa ibn Mālika, el-Hasana i druge, a od njega Šu'be, dva Sufjāna (Ibn 'Ujejne i eth-Thewrī), te Hammād ibn Seleme, Ibnu'l-Mubārek i drugi. Bio je pobožnjak Basre i njen 'ālim. Rekao je Šu'be: "*Nisam vidio nikoga iskrenijeg od Sulejmān et-Tejmija*". Kada bi pričao o Allāhovom Poslaniku, ~~ﷺ~~ njegova boja lica bi se promijenila. Rekao je Jahjā el-Qattān: "*Nisam vidio nikoga da se više od njega bojao Allāha*". Rekao je njegov sin el-Mu'temir: "*Moj otac je proveo četvrdeset godina u kojima je jedan dan postio, a drugi mrsio, a klanjao je sabah-namaz sa abdestom od jacije*". Umro je u mjesecu *dhul-qa'de* 143. godine hidžretske, a njegova starost je bila devedeset i sedam godina. "*Tedhkiretul-Huffādh*", 1/150, "*Tehdhībut-Tehdhīb*", 4/201

²³¹ On je el-Lejth ibn Sa'd ibn 'AbdurRahmān el-Misrī, Ebūl-Hārith, *imām*, hāfidh, *el-hudžđe*, *imām* stanovnika Misra u *fiqhu* i hadīthu. Prenosio je od 'Atā'a ibn Ebī Rebbāha, ez-Zuhrija i drugih. Veliku pažnju je pridavao izučavanju Qur'āna i njegovom pravilnom qirā'etu (učenju) i pamtio je poeziju i hadīth. Rekao je Ibn Hibbān: "*Bio je od prevodnika svoga vremena u fiqhu, bogobojaznosti, znanju, vrlinama i velikodušnosti*". Ibn Sa'd je rekao: "*Uposlio se fetwama u svoje vrijeme, i bio je čvrst i pouzdan prenosilac, koji je prenio mnogo vjerodostojnih hadīthā*". Umro je u noći petka petnaeste noći mjeseca ša'bāna 175. godine hidžretske, a imao je osamdeset i jednu godinu. Napisao je djela: "*Kitābut-Tārīkh*", "*Kitābul-Mesā'il fil-Fiqh*". "*Tedhkiretul-Huffādh*", 1/224, "*Tehdhībut-Tehdhīb*", 8/459, "*Hedijetul-'Ārifīn*", 1/942

²³² Njegova biografija je prethodila u tekstu 90. fusnote

²³³ Hammād ibn Zejd, ²³⁴ Jūnus ibn ‘Ubejd, ²³⁵ Ejjūb es-Sikhtijānī, ²³⁶ Ibn ‘Awn ²³⁷ i njihovi prijatelji.

---

²³³ On je Hammād ibn Seleme ibn Dinār Ebū Seleme el-Basrī, *hāfidh*, *muḥaddith*, gramatičar, *‘ālim* stanovnikā Basre. Prenosio je od Ebū ‘Imrāna el-Džewnija i od Thābita, a od njega Mālik, Šu’be, Ibnul-Mubārek i drugi. Rekao je edh-Dhehebī: “*Bio vrlo vješt u arapskom jeziku, feqīh, izrazito rječit*”. Napisao je djela o hadītu. Rekao je ‘Affān: “*Nisam vidio nikog većeg žara i želje prema dobru, prema učenju Qur’āna i djelima radi Allāha, od njega*”. Rekli su Ahmed i Jahjā: “*Čvrst i pouzdan*”. Rekao je edh-Dhehebī: “*Bio je čvrst i pouzdan*”. Hammād je umro klanjajući u mesdžidu, 167. godine hidžretske, a bilo mu je blizu osamdeset godina. “*Tedhkiretul-Huffādh*”, 1/202, “*Mīzānul-I’tidāl*”, 1/590, “*El-‘Iberu fi Khaberi men Gaber*”, 7/444, “*Sijeru A’lāmin-Nubelā*”, 7/444, “*Tehdhībut-Tehdhīb*”, 3/11

²³⁴ On je Hammād ibn Zejd ibn Dirhem el-Ezdī el-Basrī, Ebū Ismā’īl ed-Darīr, porijeklo mu je iz Sidžistāna, *el-‘allāmeh*, *hāfidh*, čvrst i pouzdan. Rođen je 98. godine hidžretske. Slušao je Ibn Sirina, Thābita el-Benānija, Jūnusa ibn ‘Ubejda, a od njega su prenijeli Sufjān, Šu’be, ‘AbdurRahmān ibn Mehdī, Ibnul-Mubārek, i *imāmi* poput njih. Rekao je ‘AbdurRahmān ibn Mehdī: “*Imāmi ljudima, svaki u svom vremenu, su četvorica...*”, pa je među njima spomenuo i Hammād ibn Zejda. A rekao je Ahmed ibn ‘Abdullāh el-‘Adžlī: “*Hammād ibn Zejd je čvrst i pouzdan, a hadīthā koje on prenosi je četiri hiljade. Pamtio ih je, a nije imao knjige*”. Umro je u mjesecu ramadānu 179. godine hidžretske. “*Tedhkiretul-Huffādh*”, 1/228, “*Sijeru A’lāmin-Nubelā*”, 7/456, “*Tehdhībut-Tehdhīb*”, 3/90, “*El-Bidāje wen-Nihāje*”, 10/373

²³⁵ On je Jūnus ibn ‘Ubejd el-Basrī, *hāfidh*, *imām*, *hudždže*, bogobojazan, od mlađih *tābi’īnā*. Prenio je od el-Hasana, Ibn Sirīna, ‘Atā’ā i drugih, a od njega prenose Šu’be, eth-Thewrī i drugi. Govorio je: “*Nikada ništa nisam zapisao*”. Rekao je Ibn Sa’d: “*Bio je čvrst i pouzdan, sa mnogo prenijetih hadīthā*”. A rekli su Ahmed, Ibn Me’īn i Ebū Hātim: “*Čvrst i pouzdan*”. I rekao je Ibn Hibbān: “*Bio je od predvodnikā svoga vremena u znanju, vrlinama, hifdu,*

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - *imām* es-Sābūnī

A posle njih oni kao Jezīd ibn Hārūn,²³⁸ ‘AbdurRezzāq²³⁹ i Džerīr ibn ‘AbdulHamīd.²⁴⁰

---

preciznosti, sunnetu i u mržnji prema sljedbenicima novotarije, uz veliku opreznost i marljivost u vjeri, sa puno hifdha“. Umro je 139. godine hidžretske (a rečeno je i: nakon toga). “*Tedhkiretul-Huffādh*”, 1/145, “*Tehdhībut-Tehdhīb*”, 11/442, “*Sijeru ‘Alāmin-Nubelā*”, 6/288, “*El-Džerhu wet-Ta’dīl*”, 4/2/242

²³⁶ On je Ejjūb ibn Ebī Tejmijjeh Kejsān es-Sikhtijānī el-Basrī, Ebu Bekr, od mlađih *tābi’īnā*, predvodnik *fəqīhā* svoga vremena i jedan od *hāfidhā* hadītha. Slušao je Se’id ibn Džubejra, Ibn Sirīna i brojne druge. A od njega su slušali: Šu’be, Ma’mer, dva Hammāda (Ibn Seleme i Ibn Zejd), dva Sufjāna (Ibn ‘Ujejne i eth-Thevrī) i mnogi drugi. Rekao je Šu’be: “*Ejjūb je bio predvodnik učenjakā*”. A rekao je Hammād ibn Zejd: “*Bio je najrevnosniji sljedbenik sunneta*”. I rekao je Ebū Hātim: “*Čvrst i pouzdan, nije mu bilo sličnog*”. Umro je 131. godine hidžretske, a imao je šezdeset i tri godine. “*Tehdhībut-Tehdhīb*”, 1/397, “*Tedhkiretul-Huffādh*”, 1/130, “*Šedherātudh-Dheheb*”, 1/181, “*El-A’lām*”, 2/38

²³⁷ On je ‘Abdullāh ibn ‘Awn ibn Ertbān el-Basrī, *hāfidh*, šejkh stanovnikā Basre. Rođen je 66. godine hidžretske. Vidio je Enesa ibn Mālikā i putovao je u Kūfu, Šām, Hidžāz i Misr. Prenosio je od Se’id ibn Džubejra, Mudžāhida i ostalih, a od njega Hammād ibn Zejd, Jezīd ibn Hārūn i mnogi drugi. Rekao je ‘AbdurRahmān ibn Mehdī: “*Nije bilo i ’Irāqu učenijega u sunnetu od Ibn ‘Awna*”. Rekao je Ibn Me’īn: “*Čvrst i pouzdan u svakoj stvari*”. I rekao je edh-Dhehebī: “*Ibn ‘Awn je bio zapanjujuće vrijednosti i u umovima ljudi je bilo usadeno da je on imām u znanju*”. Umro je u mjesecu redžebu 151. godine hidžretske. “*Tedhkirtul-Huffādh*”, 1/156, “*Tehdhībut-Tehdhīb*”, 5/346, “*Šedherātudh-Dheheb*”, 1/229

²³⁸ On je Jezīd ibn Hārūn ibn Zādhī Ebū Khalid el-Wāsiti *hāfidh*, *imām*, primjer i uzor. Rođen je 117. godine hidžretske (a rečeno je i: 118.). Od njega prenosi imām Ahmed, Ibnul-Medīnī i mnogi drugi. Rekao je Ibnul-Medīnī: “*Nisam vidio ahfedhe od Jezīda ibn Hārūna*.” A rekao je edh-Dhehebī: “*Bio je predvodnik u znanju i djelu (po tom znanju), čvrst i pouzdan, el-hudždže*”. Mnogi učenjaci su ga pohvalili

I oni posle njih, kao Muhammed ibn Jahjā edh-Dhuhlī,²⁴¹ Muhammed ibn Ismā'īl el-Bukhārī, Muslim ibn Hadždžādž el-

---

i ocijenili čvrstim i pouzdanim. Umro je u *rebī'ul-ewwelu* 206. godine hidžretske. "Tehkiretul-Huffādh", 1/317, "Tehdhībut-Tehdhīb", 11/366, "Tabeqātul-Hanābile li Ibn Ebī Ja'lā", 1/422, "Sijeru A'lāmin-Nubelā", 9/358

²³⁹ On je 'AbdurRezzāq ibn Hemmām ibn Nāfi', veliki *hāfidh*, 'ālim Jemena, Ebū Bekr es-San'ānī, autor mnogih djelā. Prenio je od Ibn Džurejdža, el-Ewzā'ijs, eth-Thewrija i mnogih drugih. Putovao je radi trgovine u Šām i sreو velike *imāme*. Od njega prenose *imāmi* islāma u tom vremenu, od kojih su: Sufjān ibn 'Ujejne, Ahmed ibn Hanbel, Ibn Me'īn i drugi. Rekao je edh-Dhehebī: "Mnogi su ga ocijenili čvrstim i pouzdanim". Hadīthi koje je on prenio su zabilježeni u šest hadithkih zbirki. Umro je 211. godine hidžretske, a imao je osamdeset i pet godina. "Tehkiretul-Huffādh", 1/364, "Sijeru A'lāmin-Nubelā", 9/563, "Wefejātul-A'jān", 3/216, "Tehdhībut-Tehdhīb", 2/310

²⁴⁰ On je Džerīr ibn 'AbdulHamīd ibn Jezīd ibn Hilāl er-Rāzī Ebū 'Abdullāh ed-Dabī, *hāfidh*, *el-hudždže*. Rođen je u Asbehānu 110. godine hidžretske (a rečeno je i: 107.), odrastao je u Kūfi, a preselio se u er-Re'j. Bio je *muhaddīth* er-Reja u svoje vrijeme. Slušao je el-A'meša i druge, a proučio je Qur'ān pred Hamzom. Otišao je u Bagdād i prenosio u njemu, i ka njemu su putovali *muhaddithi* zbog njegove pouzdanosti, *hifdha* i obilnosti njegovog znanja. Od njega je prenjo: Ibn Rāhawejh, Ibn Me'īn, Jūsuf ibn Mūsā, Ebū Dāwūd et-Tajālīs i drugi. Umro je u er-Reju 188. godine hidžretske. "Tārīkhu Bagdād", 7/253, "Tehkiretul-Huffādh", 1/271, "Tehdhībut-Tehdhīb", 2/75, "Sijeru A'lāmin-Nubelā", 9/9

²⁴¹ On je Muhammed ibn Jahjā ibn 'Abdullāh ibn Khālid en-Nejsābūrī, *hāfidh* Nejsābūra, *imām*, *el-'allāmeh*. Rođen je nakon 170. godine hidžretske. Putovao je u potrazi za znanjem u Basru, Kūfu, Bagdād, Jemen, Misr, Šām i Hidžāz. On je sačuvao Zuhrijeve hadīthe i zapisao ih. Od njega prenosi skupina poput Muslima i drugih. Rekao je Ebū Hātim: "On je *imām ljudi svog vremena*". Umro je u mjesecu *rebī'ul-ewwelu* 258. godine hidžretske. "Tehkiretul-

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i slijedbenikā hadītha - *imām* es-Sābūnī

Qušejrī, Ebū Dāwūd es-Sidžistānī,²⁴² Ebū Zur’ah er-Rāzī,²⁴³ Ebū Hātim²⁴⁴ i njegov sin,²⁴⁵ i Muhammed ibn Muslim ibn

---

Huffādh”, 2/530, “*Tehdhībut-Tehdhīb*”, 9/511, “*Tārīkh Bagdād*”, 3/415, “*Sijeru A’lāmin-Nubelā*”, 12/273, “*Tabeqātul-Hanābile*”, 1/327

²⁴² On je Sulejmān ibn Eš’ath ibn Ishāq ibn Bešir el-Ezdī es-Sidžistānī, Ebū Dāwūd, *hāfidh*, *imām* u svoje vrijeme. Rodio se 202. hidžretske godine. On je od onih koji su putovali, obilazili gradove, sakupljali hadīthe i pisali djela. Prenio je od mnogih iz Irāqa, Khurāsāna, Šāma i Misra, a od njega prenose: en-Nesā’ī, et-Tirmidhī, Isfirā’īnī i drugi. Rekao je el-Hākim: “*Ebū Dāwūd je imām sljedbenika hadītha u svoje vrijeme*”. Od njegovih djelā su: “*Es-Sunnen*” i to je jedna od šest poznatih hadithkih zbirki. Sakupio je u njemu 4.800 hadīthā. Umro je u mjesecu šewwālu 275. godine hidžretske. “*Tedhkiretul-Huffādh*”, 2/591, “*Tehdhībut-Tehdhīb*”, 4/169, “*Tabeqātul-Hanābile*”, 1/159, “*Sijeru A’lāmin-Nubelā*”, 13/203

²⁴³ On je ‘Ubejdullāh ibn ‘AbdulKerīm ibn Jezīd ibn Ferūkh, Ebū Zur’ā er-Rāzī, od stanovnikā er-Reja, jedan od *imāmā hāfidhā*. Bio je od jedinstvenih ljudi svoga vremena u *hifdu* i oštoumnosti. Rekao je o sebi: “*Upamtio sam stotinu hiljada hadīthā kao što čovjek napamet nauči ’Qul: HuwAllāhu Ehad’.*” Posjetio je Bagdād i prenosio u njemu, sijedio sa Ahmedom ibn Hanbelom i slušao Ebū Nu’ajma, Qabīsa i Muslima i njima slične u Haramejnu, Irāq, Šām i Misr. Od njega prenose i njegovi šejkhovi kao Harmele, Ebū Hātim, et-Tirmidhī i slični. Od njega prenose en-Nesā’ī i Ibn Mādže. Rekao je Ebū Hātim: “*Pričao mi je Ebū Zur’ā, a nakon njega nije došao niko sličnog znanja, fiqh-a, razumijevanja i iskrenosti. I ne znam na Istoku ni Zapadu nikoga da bolje razume ovu stvar*”. Prema najispravnijem mišljenju, umro je 264. godine hidžretske. “*Tārīkh Bagdād*”, 10/326, “*Tedhkiretul-Huffādh*”, 2/557, “*Tabeqātul-Hanābile*”, 1/199, “*Tehdhībut-Tehdhīb*”, 7/31, “*Sijeru A’lāmin-Nubelā*”, 13/65

²⁴⁴ Njegova biografija je prethodila u tekstu 202. fusnote

²⁴⁵ On je ‘AbdurRahmān ibnul-*hāfidh el-kebīr* Ebī Hātim Muhammed ibn Idrīs ibnul-Mundhir ibn Dāwūd et-Temīmī el-Handhalī er-Rāzī, *imām*. Rođen je 240. godine hidžretske i putovao je sa svojim ocem,

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - imām es-Sābūnī

Wāreh,²⁴⁶ Muhammed ibn Eslem et-Tūsī,²⁴⁷ ‘Uthmān ibn Se’id ed-Dārimī²⁴⁸ i Muhammed ibn Ishāq ibn Khuzejme²⁴⁹

---

velikim učenjakom Ebū Hātimom, a nakon toga je putovao sam u potrazi za znanjem u Šām, ‘Irāq i drugdje. Slušao je od svoga oca, te Ahmed ibn Sināna el-Qattāna, Ahmed ibn Mensūr er-Ramādija i drugih. O njemu je rekao Ebū Ja’lā el-Khalīlī: “Bio je more u naukama i poznavanju ljudi (prenosilaca hadītha)”. Bio je zāhid (asketa), pisao je na teme fiqhā i na temu ikhtilāfa (razilaženja) ashābā i tābi’īnā. Od njegovih djelā su: “El-Džerhu wet-Ta’dil”, “Es-Sunne”, “Et-Tefsīr”, “Er-Reddu ‘alel-Džehmijje”, “Fadā’iul-imām Ahmed” i druga. Umro je u mjesecu muharremu 327. godine hidžretske. “Tēdkiretul-Huffādh”, 3/829, “Tabeqātul-Hanābile”, 2/55, “Mu’āzemul-Buldān”, 3/130, “El-A’lām”, 3/324, “Sijeru A’lāmin-Nubelā”, 13/263

²⁴⁶ On je Muhammed ibn Muslim ibn ‘Uthmān ibn Wāreh er-Rāzī, Ebū ‘Abdullāh, hāfidh. Od njega prenose: El-Bukhārī van svog “Sahīha”, en-Nesā’i i drugi. Rekao je Ibn Ebī Hātim: “On je čvrst i pouzdan, istinoljubiv”. A rekao je et-Tahāwī: “Na Zemljji nije bilo sličnih trojici u er-Reju u njihovo vrijeme: Ebū Hātim, Ebū Zur'a i Ibn Wāreh”. A rekao je el-Khatīb el-Bagdādī: “Bio je precizan, ‘ālim, hāfidh vrsnog razumijevanja”. Umro je u mjesecu ramadānu 270. godine hidžretske. “Tārikh Bagdād”, 3/256, “Sijeru A’lāmin-Nubelā”, 13/28, “Tēdkiretul-Huffādh”, 2/575, “Tehdhībut-Tehdhīb”, 9/451

²⁴⁷ On je hāfidh Muhammed ibn Eslem ibn Sālim ibn Jezīd et-Tūsī, Ebul-Hasan. Bio je od čvrstih i pouzdanih prenosilaca. Od njega prenose Ibn Khuzejme i drugi. Rekao je edh-Dhehebī: “Bio je sličan Ahmed ibn Hanbelu”. Čvrstim i pouzdanim su ga ocijenili Ibn Ebī Hātim i Ebū Zur'a. Među napisanim djelima su mu: “El-Musned”, “Er-Redd ‘alel-Džehmijje”, “El-Īmānu wel-A’mālu fir-Reddi ‘alel-Kerāmijje” i druga. Umro je u mjesecu muharremu 242. godine hidžretske. “Tēdkiretul-Huffādh”, 2/532, “El-Džerhu wet-Ta’dil”, 3/2/201, “El-A’lām”, 6/34

²⁴⁸ On je ‘Uthmān ibn Se’id ed-Dārimī es-Sidžistānī, Ebū Se’id, hāfidh, muhaddith Herāta, autor mnogih djelā. Rodio se 200. godine hidžretske. Prenosio je od Sulejmāna ibn Harba i njemu sličnih.

koji je bio nazvan *imāmom imāmā* i bio je *imām imāmā* svoga doba i vremena, te Ebū Ja'qūb Ishāq ibn Ismā'il el-Bustī,²⁵⁰ pa moja dva djeda preko oba moja roditelja: Ebū Se'īd Jahjā ibn Mensūr ez-Zāhid el-Herewī,²⁵¹ te 'Adij ibn Hamdewejh es-

---

Rekao je Ja'qūb ibn Ishāq el-Ferwī: "Nismo vidjeli nikoga da je skupio dobra koliko on". Uzeo je fiqh od el-Bujejtija, arapski od el-A'rābija, a hadīth od Ibrnul-Medīnija. I bio je trn u oku novotara, pridržavalac sunneta, *el-hudždže*, čvrst i pouzdan. Od njegovih djelā su: "El-Musnedul-Kebīr", "Fil-Hadīth", "Kitābur-Redd 'alel-Džehmijje", a napisao je i knjigu kao odgovor Bišru el-Marīsiju. Umro je mjesecu dhul-hidždže 280. godine hidžretske, sa skoro osamdeset godina starosti. "Tedhkiretul-Huffādh", 2/621, "Šedherātudh-Dheheb", 2/176, "El-A'lām", 4/205

²⁴⁹ Prethodila je njegova biografija u tekstu 16. fusnote

²⁵⁰ Ovako je zabilježeno njegovo ime, a biće da je on Ebū Ja'qūb Ishāq ibn Ibrāhīm ibn Nasr en-Nejsābūrī, poznat kao el-Beštī, što je jedno od predgrađa Nejsābūra, *imām, hāfidh, muhaddith*. Slušao je Qutejbu ibn Se'ida, Ishāqa ibn Rāhawejha i druge. Od njega prenose Muhammed ibn Sālih ibn Hānī i drugi. Napisao je na polju hadītha knjigu "El-Musned" i druge. Umro je 303. godine hidžretske. "El-Ikmāl li Ibn Mākūlā", 1/433, "Mu'džemul-Buldān", 1/425, "Tedhkiretul-Huffādh", 2/701, "Sijeru A'lāmin-Nubelā", 14/39, "Šedherātudh-Dheheb", 2/231

²⁵¹ Ovo je njegov djed preko majke (sa majčine strane) i to je četvrti djed, a on je Jahjā ibn Ebī Nasr Mensūr ibnul-Hasan ibnul-Mensūr el-Herewī, Ebū Se'īd (a rečeno je i: Sa'd), *hāfidh, zāhid, šejkh* Herāta i njegov *muhaddith* i jedan od velikih, čvrstih i pouzdanih *imāmā* u znanju i djelu. Rođen je 215. godine hidžretske. Rekao je el-Khatīb el-Bagdādī: "Došao je u Bagdād i prenosio u njemu, a bio je čvrst i pouzdan *hāfidh, dobročinitelj, zāhid*." Slušao je od Ahmeda ibn Hanbela, 'Alija ibnul-Medīnija i druge. Napisao je knjige: "Ahkāmul-Qur'ān", "Šerefun-Nubuwweh", i "Kitābul-Īmān". Umro je u Herātu 287. godine hidžretske. A rekao je edh-Dhehebī: "Istina je da je umro 292. godine hidžretske" i rekao je: "Imao je unuke i potomke velike učenjake". "Sijeru A'lāmin-Nubelā", 13/570, "Tārikh Bagdād",

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - *imām* es-Sābūnī

Sābūnī²⁵² i njegova dva sina, dvije sablje suneta, Ebū ‘Abdullāh es-Sābūnī²⁵³ i Ebū ‘AbdurRahmān es-Sābūnī,²⁵⁴ i drugi mimo njih od *imāmā* sunneta koji su se držali sunneta, njegovi pomagači, pozivači u njega i odani njemu.

Stvari koje sam potvrdio i uvrstio u ovo djelo su ono u što su vjerovali svi oni. Niko se nije suprostavio u ovim stvarima, već su se svi složili na svemu ovome. Uz sve ovo, složili su se i sa tim da sljedbenici novotarije trebaju biti pokorenici, poniženi i uniženi njihovim udaljavanjem i odstranjivanjem, razdvajajući se od njih i od druženja i sijeljenja sa njima, te se Allāhu ﷺ približiti udaljavanjem i klonjenjem njih i njihovim bojkotom’.”

Kažem: A ja, Allāhovom dobrotom, slijedim njih i njihove predaje, osvetljen njihovim svjetлом, savjetujem svoju braću i svoje drugove da ne skliznu od (puta) njihovih svjetionika,²⁵⁵ da ne slijede nešto mimo njihovog govora i da se ne zanimaju ovim uvedenim novotrijama koje su postale poznate među muslimanima, ni zlim mes’elama koje su se rasprostranile. Pa

---

14/225, “*Tabeqātul-Hanābile*”, 1/41, “*Tabeqātul-Huffādh lis-Sujūtī*”, 300. str., “*Šedherātudh-Dheheb*”, 2/196

²⁵² Ovo je autorov četvrti djed po ocu (sa očeve strane), ‘AbdurRahmān.

²⁵³ On je Muhammed ibn ‘Adī ibn Hamdewejh ibn Ibrāhīm ibn Jezīd ibn Ibrāhīm, Ebū Abdillāh es-Sābūnī. Prenio je od Muhammeda ibn Ishāqa es-Sa’dija, el-Hasana ibn Sufjāna en-Nesā’ija i Muhammed ibn Ahmed ibn Ebī Awn en-Nesā’ija. Od njega prenose: Ahmed djed Ebū ‘Uthmāna Ismā’ila es-Sābūnija. Iz “*Kitābul-Ikmāl li Ibn Mākūlā*”, 2/557

²⁵⁴ Nije nađena njegova biografija

²⁵⁵ Značenje izraza je da ne zastranjuju sa njegovog puta, tj. da ne rade po nečemu mimo njegovog šerī’ata.

ako bi se jedna od njih (tih novotarija) desila na jeziku nekog od imāmā u njihovom vremenu – napustili bi ga, nazvali bi ga novotarem i lažovom i o njemu rekli sve ružne i omražene stvari.

A moju braću, Allāh ih sačuvao, ne treba ljubomornim činiti mnoštvo sljedbenika novotarije i njihova brojnost, jer zaista je to od znakova blizine Sudnjeg dana, jer je Odabranik (Poslanik, ﷺ) rekao: **“Od predznaka Sudnjeg dana i njegove blizine je nestanak znanja, a povećanje neznanja”**.²⁵⁶ A znanje, to je sunnet, a neznanje je novotarija. A ko se pridržava sunneta Allāhovog Poslanika ﷺ danas, ko radi po njemu, ustrajan na njemu i poziva ka njemu, nagrada mu je obilnija i veća od nagrade onoga ko je žurio ka toj skupini na početku islāma i milleta, jer je Odabrani Poslanik ﷺ rekao: **“Njemu je nagrada pedesetorice.”** Bi rečeno: “Pedesetorice od njih?” Rekao je: **“Ne, nego od vas.”**²⁵⁷ Zaista je ovo rekao

---

²⁵⁶ Zabilježili su ga el-Buhārī i Muslim i drugi, a tekst cijelog hadītha je: “Prenosi se od Enesa ibn Mālikā ﷺ da je rekao: ‘Ispričaću vam hadīth koji vam niko neće ispričati nakon mene. Čuo sam Allāhovog Poslanika ﷺ da kaže: **‘Od predznaka Sudnjeg dana je podizanje (nestanak) znanja i povećanje neznanja, povećanje bluda i umanjenje broja muškaraca, a uvećanje broja žena, sve dok na pedeset žena ne bude jedan muškarac’**’. “Fethul-Bārī”, 1/178, Kitābul-‘Ilm, Bābu Ref’il-‘Ilmi we Dhuhūril-Džehli, br. hadītha 81. A prenio je hadīth na sličan način i “Sahīhul-Bukhārī me’ a Fethil-Bārī”, 1/178, br. hadītha 80, te 9/330, Kitābun-Nikāh, br. hadītha 5231, te 10/30, Kitābul-Ešribeh, br. hadītha 5577, te 12/133, Kitābul-Hudūd, br. hadītha 6808, kao i “Sahīhu Muslim biš-Šerhin-Newewī”, 16/221

²⁵⁷ Dio hādītha Ebu Umejje eš-Ša'bānija koji je rekao: “Otišao sam kod Ebū Tha’lebeh el-Khušenija i pitao ga: ‘O Ebū Thalebeh, kako postupaš po ovom ājetu?’, pa me je upitao: ‘Kom ājetu?’ Rekao sam mu: ‘Njegovom Govoru: ‘O vi koji ste povjerovali, brinite se o sebi. Ako budete na uputi, neće vam nauditi onaj koji je u zabludi.’ Rekao je: ‘Tako mi Allāha, pitao sam o njemu (o tom ājetu) onoga

﴿ za onoga ko radi po njegovom sunnetu u vrijeme iskvarenja njegovog ummeta.

Našao sam u knjizi šejkha *imāma*, mog djeda Ebū ‘Abdullāha Muhammeda ibn ‘Adija ibn Hamdeweijha es-Sābūnija (*Allāh mu se smilovao*): “*Obavijestio nas je Ebūl-‘Abbās el-Hasan ibn Sufjān en-Nesewī, da je ‘Abbās ibn Sabīh pričao njima: Pričao nam je ‘AbdulDžebbār ibn Tāhir: Pričao mi je Ma’mer ibn Rāšid: Čuo sam Ibn Šihāba ez-Zuhrija* ²⁵⁸ *da kaže: ‘Podučavanje (drugih) sunnetu je bolje od dvije stotine godina ‘ibādetā’.*” ²⁵⁹

---

ko je obaviješten. Pitao sam o njemu Āllāhovog Poslanika ﷺ pa je rekao: ‘Naredujte dobro i zabranjujte zlo, sve dok ne vidite da se pokorava pohlepi, da se slijedi strast, da se dunjāluku daje prednost i da je svako zadivljen svojim mišljenjem. Tada se brini samo za sebe i ostavi ljude, jer su pred vama dani strpljenja u kojima je strpljenje kao držanje žeravice. Onome ko tada bude radio (dobra djela) slijedi nagrada pedeset ljudi koje rade slično vašem djelu.’ A rekao je Ibnul-Mubārek (a on je jedan od prenosilaca hadītha): ‘I dodali su mi drugi mimo ‘Utbeta: ‘Rečeno je: O Allāhov Poslaniče, nagradu pedeset nas ili njih?’ Rekao je: ‘Ne, već nagradu pedeset vas’’.

Zabilježio ga je et-Tirmidhī i ovo je njegov tekst (tekst njegove verzije) i rekao: “(Ovaj) Hadīth je hasenun-garīb”. “Sunenut-Tirmidhī”, 5/258, Kitābut-Tefsīril-Qur’ān, Bābu Tefsīri suretil-Mā’ide, br. hadītha 3058, i Ebū Dāwūd, “Bedhlul-Medžhūd”, 17/271, Kitābul-Melāhim, Bābu fil-Emri wen-Nehj, i Ibn Mādže, “Sunen Ibn Mādže”, 2/1330, Kitābul-Fiten, br. hadītha 4014

²⁵⁸ Njegova biografija je prethodila u tekstu 93. fusnote

²⁵⁹ Zabilježio ga je Ebū Ismā’il el-Herewī u knjizi “*Dhemmul-Kelāmi we Ehlih*”, 180. str. Njegov govor je prenio i Ibn ‘AbdulBerr svojim senedom u knjizi “*Džāmi’u Bejjānil-Ilmi we fadlih*”, riječima: “*Allāh se ne obožava sličnime kao što je ‘ilm’*”. A u “*Tedhkiretul-Huffādh*”, 1/112 i “*El-Bidājetu wen-Nihājeh*”, 9/345 se nalazi njegov govor riječima: “*Allāh se ne obožava ničim vrijednjijim od znanja*”. A u

Obavijestio nas je Ebū Bekr Muhammed ibn ‘Abdullāh ibn Muhammed ibn Zekerijjā eš-Šejbānī: Obavijestio nas je Ebul-‘Abbās Muhammed ibn ‘AbdurRahmān ed-Dehūlī: Čuo sam Muhammeda ibn Hātima el-Madhferija da kaže: “*Pričao je Ebū Mu’āwija ed-Darīr* ²⁶⁰ *sa Hārūnom er-Rašīdom, pa mu je ispričao hadīth Ebū Hurejre: ‘Raspravljalji su se Ādem i Mūsā...’* ²⁶¹ Pa je rekao ‘Isā ibn Dža’fer: ²⁶² ‘Kako to, a između

---

“Šerhus-Sunneh li Ibn Ebī Āsim”, 1/279 riječima: “Allāh se ne obožava sličnime kao što je fiqh”.

²⁶⁰ On je Muhammed ibn Khāzim et-Temīmī es-Sa’dī Ebū Mu’āwije ed-Darīrī el-Kūfī, *hāfidh*, čvrst i pouzdan, *muhaddith* Kūfe. Rođen je 113. godine hidžretske, a rečeno je da je oslijepio kada je imao osam ili četiri godine. Prenio je od el-A’meša, Ebū Ishāqa eš-Šejbānija i drugih. Došao je u Bagdād i prenosio u njemu. Od njega prenose: Ahmed ibn Hanbel, Ibn Me’īn, Jahjā ibn Jahjā en-Nejsābūrī, ‘Amr ibn Muhammed en-Nākit, i mnogi drugi. Rekao je ‘Alī ibnul-Medīnī: “*Zapisao sam od Ebū Mu’āwije od el-A’meša hiljadu i pet stotina hadīthā*”. A rekao je Ibn Sa’d: “*Bio je čvrst i pouzdan, prenio je mnogo hadītha, ali je činio tedlīs i bio murdžī'a*”. Umro je 194. godine hidžretske (a rečeno je i: 195.). “*Tedhkiretul-Huffādh*”, 1/294, “*Tārīkh Bagdād*”, 5/242, “*Tehdhībut-Tehdhīb*”, 9/137, “*Tabeqātu Ibn Sa’d*”, 6/392, “*Sijeru Ā'lāmin-Nubelā*”, 9/73

²⁶¹ Muttefequn ‘alejh. A tekst cijelog hadītha je: “*Prenosi se od Ebū Hurejre* *je da je Allāhov Poslanik* *rekao: ‘Raspravljalji su se Ādem i Mūsā, pa je Mūsā rekao: ‘Ti si Ādem, onaj koga je njegova pogreška izvela iz dženneta’, na što mu Ādem reče: ‘Ti si Mūsā, onaj koga je Allāh odabrao Svojim poslanstvom i Svojim Govorom, a koriš me zbog stvari koja mi je predodređena i prije nego što sam stvoren’. Tako je Ādem u raspravi nadvladao Mūsāa’* “*Sahīhul-Bukhārī me'a Fethil-Bārī*”, 6/441, Kitābul-Ehādīthul-Enbijā, Bāb 31, br. hadītha 3409, te 10/434, Kitābut-Tefsīr, el-Bābul-Ewwel, br. hadītha 4736, we Bābuth-Thāniye br. 4737, te 11/505, Kitābul-Qadr, Bāb 11, br. hadītha 6614, te 13/477, Kitābut-Tewhīd, Bāb 37, br. hadītha 7515, kao i “*Sahīhu Muslim biš-Šerhin-Newewī*”, 16/200, 201 i 202, Kitābul-Qadr

Ādema i Mūsā je bilo toliko vremena?‘ Pa je skočio ka njemu Hārūn i rekao: ‘Govori ti se od Poslanika, ﷺ a ti se suprostavljaš tome sa ‘kako?’ I nije prestajao da to govori, sve dok (sām) nije učutao’.²⁶³

Tako je čovjeku obaveza da veliča vijesti od Allāhovog Poslanika, ﷺ da ih dočekuje sa prihvatanjem, pokoravanjem i potvrđivanjem (vjerovanjem u njih) i da najžešćim negiranjem poriče svakome ko u vezi njih (hadīthā) slijedi put mimo puta kojeg je slijedio Hārūn er-Rašīd (*Allāh mu se smilovao*) u slučaju sa onim koji se usprotivio vjerodostojnom hadīthu, onome kojeg je čuo sa (da kaže): “Kako...?”, poričući mu to i udaljavajući se od njega, jer nije dočekao hadīth sa prihvatanjem, kako je obaveza da se dočeka sve što se prenese od Poslanika ﷺ.

---

²⁶² On je ‘Isā ibn Dža’fer ibn Ebī Dža’fer el-Mensūr el-‘Abbāsī, brat Zubejdeh (Hārūnovе žene) i brat od amidže Hārūna er-Rešīda. Bio je od pomagača Benu Hāsimā. Preuzeo je emirstvo nad Basrom u vrijeme vladavine er-Rašīda. Izašao je iz Bagdāda ka Khurasānu, pa ga je zadesila smrt na putu u mjesecu *ramadānu* 192. godine hidžretske. “*Tārīkhу Bagdād*”, 11/157, “*El-Bidājetu wen-Nihājeh*”, 10/210, “*El-A’lām*”, 5/102

²⁶³ Priču o Hārūn er-Rešīdu, *Allāh mu se smilovao*, sa ovim prigovaračem prenosi el-Khatīb el-Bagdādī u svom “*Tārīkhу*”, 14/7 i 5/243 i Ebū Zekerijā el-Ezdī “*Tārikhu Mewsul*”, 294. str., a prenio ju je i Ibn Kethīr u “*El-Bidājetu wen-Nihājeh*”, 10/215, edh-Dhehebī u “*Sijeru A’lāmin-Nubelā*”, 9/289, es-Sujūtī “*Tārīkhul-Khulefā’i*”, 285. str. i drugi. U nekim od ovih *riwājeta* stoji da je er-Rašīd uhapsio ovog prigovarača, pa ga je oslobođio. A prethodni *riwājeti* da je ovaj prigovarač (ustvari) ‘Isā ibn Dža’fer nisu potvrđeni. A prenio je el-Bagdādī u jednom od svojih *riwājetā* da je on amidža er-Rašīda i da mu je ime ‘Alī, a po *riwājetu* pisca je on ‘Isā ibn Dža’fer, sin er-Rašīdovog amidže

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - *imām es-Sābūnī*

Molim Allāha ﷺ da nas učini od onih koji slušaju govor i slijede ono dobro u njemu, od onih koji se na cijelog svog života na *dunjāluku* pridržavaju Knjige i sunneta, i (molim Ga) da nas sačuva i udalji od zabluđujućih strasti, upropastavajućih mišljenjā i najgorih poniženjā, Svojom dobrotom i blagodati.

I neka je Allāhov mir i blagoslov na našeg uglednika Muhammeda, na njegovu porodicu i njegove *ashābe*.

**DOSADAŠNJA IZDANJA
"KELIMETUL-HAQQ":**

- **Dokazi za obaveznost pokrivanja lica (Ebū Ahmed)**
- **Dokazi da je isbāl harām (Ebū Ahmed)**
- **Kritika demokratije i ilustracija njene stvarnosti**
('AbdulQādir bin 'Abdul'Azīz)
- **Bolest irdžā'a (grupa autora)**
- **Šta čini "Lā ilāhe illAllāh", a šta ga poništava?**
(Hamid 'Alī Khān)
- **Kome se to prividaju tekfirovci u Sandžaku i Bosni?**
(odgovori na "Proglas o tekfiru") (Kelimetul-Haqq)
- **Zalutale sekte sūfiјā i ši'ijā (Kelimetul-Haqq)**
- **Isukana sablja na psovača Allāha, vjere i Poslanika**
(Ebū Muhammed el-Maqdisī)
- **Šubhe vezane za propis demokratije u islāmu**
(grupa autora)
- **'Aqīda potpomognute skupine ('AbdulMedžīd el-Munī')**
- **Tewhīd el-hākimije (grupa autora)**
- **Allāhova pomoć je, zaista, blizu**
(Sulejmān bin Nāsir el-'Ulwān)
- **Demokratija je vjera (Ebū Muhammed el-Maqdisī)**

- ***Obaveze koje je dužan spoznati svaki muslīmān i muslīmānka*** (*Muhammed bin 'AbdulWehhāb*)
- ***Ovo je ono što vam je vaš Gospodar obećao*** (*Kelimetul-Haqq*)
- ***Podučavanje najvažnijim pitanjima*** (*Ahmed el-Hālidī*)
- ***Može li se opravdavati neznanjem u djelima velikog širka i jasnog kufra?*** (*Ebū Muhammed*)
- ***Milletu Ibrāhīm*** (*Ebū Muhammed el-Maqdisī*)
- ***'Aqīda ehlis-sunneta wel-džemā'ata*** (Metn/tekst sedam velikih djela 'aqīde muslīmāna na jednom mjestu, u jednoj knjizi)
- ***Šerī'atski hidžāb*** (*Kelimetul-Haqq*)
- ***Istina o Turcima Osmanlijama*** (*Ebū Ahmed*)
- ***Muslīmān ili mušrik*** (*Ebū Hamza el-Afgānī*)
- ***Dokazi za propis prijateljevanja sa mušricima*** (šejh Sulejmān bin 'Abdullāh)
- ***Biografija imāma Ahmeda, rahimehullāh***
- ***Uzvišena znamenitost u vrlinama Ibn Tejmije***
(imām el-Bezzār)
- ***Osnove sunneta (Usūlus-Sunne)*** (*Ahmed ibn Hanbel*)
- ***Islām – savršeno potpuna vjera***
(Muhammed el-Emīn eš-Šenqītī)
- ***Iblīsova obmana*** (*Ibnul-Džewzī*)

- **Nije musliman onaj ko ne tekfiri zakonodavca mimo Gospodara svjetova** (*Ebū Hamza el-Afgānī*)
- **Mes'ele vezane za kufr u tāgūta** (*Ebū Muhammed*)
- **Laž na vjeru er-Rahmāna u Korkutovom prijevodu Qur'āna** (*Ebū Ahmed*)
- **Počinilac širka nikada ne može biti musliman** (*Ebū Hamza el-Afgānī*)
- **Vjerovanje imāma el-Buhārija** (*imām el-Lālikā'ī*)
- **Dovoljnost u vjerovanju** (*Ibn Qudāme el-Maqdisī*)
- **Ovo je naša vjera** (šejh 'Abdullāh ibn Muhammed ibn 'AbdulWehhāb)
- **Poniznost u namāzu** (*hāfidh Ibn Redžeb el-Hanbelī*)
- **Vjerovanje četvorice imāmā** (*Muhammed ibn 'Abdur-Rahmān el-Humejjis*)
- **Kufrovi Organizacije Ujedinjenih Nacija i njenih zemalja članica** (*Ebū Ahmed*)
- **Putovanje ka Allāhu** (*hāfidh Ibn Redžeb el-Hanbelī*)
- **Opasnost od novotarijā** (*imam eš-Šātibī*)
- **Nevolje i iskušenja** (*imām El-'Izz bin 'AbdusSelām*)
- **Ovo je islām** (dr. Medždī es-Suftī)
- **Superiornost znanja prvih nad znanjem potonjih** (*hāfidh Ibn Redžeb el-Hanbelī*)
- **Tekfir mušrikā i njegova povezanost sa kufrom u tāguta** (*Ahmed el-Hāzimī*)

Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha - *imām es-Sābūnī*

- *Neke greške u vezi pitanja tehākuma pred tāgutom i prisustvovanja medžlisima kufra i širka (Ebū AbdirRahmān as-Sūmālī)*
- *Superiornost znanja prvih nad znanjem potonjih (hāfidh Ibn Redžeb el-Hanbelī)*
- *Vjerovanje ispravnih prethodnikā i sljedbenikā hadītha (imam es-Sābūnī)*